

T.C.
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN HİKÂYELERİNDE İNSAN

Nagihan ERGUN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

KIRŞEHİR
EYLÜL 2011

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN HİKÂYELERİNDE İNSAN

Nagihan ERGUN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ergin ÖZCAN**

**KIRŞEHİR
Eylül 2011**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafındanT.D.E.....Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Doç. Dr. Sahmurat ARIK

Üye.....(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Yrd. Doç. Dr. Ergin ÖZCAN

Üye.....(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Yrd. Doç. Dr. Rüştu YEŞİL

Üye.....(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

13/10/2011

(İmza Yeri)

Akademik Unvan, Adı-Soyadı

Enstitü Müdürü

ÖZET

“*Feyza Hepçilingirler’in Hikâyelerinde İnsan*” başlığı altında hazırlanan çalışma iki bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde hikâyenin tanımı, tarihçesi ve hikâyenin Türk edebiyatında gelişimi hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde Feyza Hepçilingirler’in hayatı ve eserleri hakkındaki bilgiler yer almaktadır.

İkinci bölüm “*Feyza Hepçilingirler’in Hikâyelerinde İnsan*” isimli bölümdür. Bu bölüm de kendi içerisinde üç alt başlığa ayrılmıştır.

Birinci başlıkta Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde yer alan kadın kahramanlara yer verilmiştir. Kadın kahramanları incelerken kadınlar; akrabalık bağlarına, sosyal durumlarına, mesleklerine, yaşlarına ve kurgusal olmalarına göre tasnif edilmiştir.

İkinci başlık altında Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde yer alan erkek kahramanlar ele alınmıştır. Tıpkı kadınlar gibi erkek kahramanlar da; akrabalık bağlarına, sosyal durumlarına, mesleklerine, yaşlarına ve kurgusal olmalarına göre gruplara ayrılarak incelenmiştir.

Üçüncü kısımda hikâyelerde geçen çocuk kahramanlar ele alınmıştır. Çocuk kahramanlar, kız ya da erkek ayrımına gitmeden tek başlık altında ele alınıp incelenmiştir.

Çalışmanın sonunda, sonuç bölümü ve kaynakçaların künyeleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Feyza Hepçilingirler, hikâye, kadınlar, erkekler, çocuklar.

ABSTRACT

The present study we prepared under the heading of “ Human in the Stories of Feyza Hepçilingirler” consists of two sections.

In the introduction part, the data about the definition of story, brief historical account of story and the development of story in Western and Turkish Literature is given.

In the first section, information about the life and the works of Feyza Hepçilingirler is mentioned.

The second section is the section named ‘ Human in the Stories of Feyza Hepçilingirler’. This section is divided into three subheadings.

In the first subheading, the woman heros, who are included in the stories of Feyza Hepçilingirler, are mentioned. While the woman characters are being analyzed, women are classified according to their relationship connections, social status, occupations, ages and being fictional.

Under the second subheading, the man heros, who are included in the stories of Feyza Hepçilingirler, are discussed. Just as the women, men are analyzed according to their relationship connections, social status, occupations, ages and being fictional.

In the third subheading the child heros, who are placed in the stories are discussed. Children are studied alone without making any distinction of whether they are boys or girls.

At the end of the registrations are the result of our study area and bibliographies.

Key Words: Feyza Hepçilingirler, stories, women, men, children.

ÖNSÖZ

Feyza Hepçilingirler, yazmaya şiirle başlamıştır. Şiir yazma serüveninin hemen ardından Türk Dil Kurumu dergisinde ilk hikâyesinin yayınlanmasından bu yana 20 yıldır hikâye yazmaktadır. Bu zaman diliminde yazdığı öykü kitaplarıyla birçok ödül kazanmıştır.

Edebiyat ürünlerinde insan unsuru son derece önemlidir. Bu açıdan modern öykülere genel olarak bakıldığında önemli olan vak'a değil daha çok kişilerdir. Bu yönüyle Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde de yoğun bir şekilde kişilere yer verilmiştir. “*Feyza Hepçilingirler'in Hikâyelerinde İnsan*” adlı çalışmada yazarın, hikâyelerinde geçen insanlar farklı yönleriyle ele alınmaya çalışıldı.

Çalışma hazırlanırken Feyza Hepçilingirler'in yedi hikâye kitabı esas alındı. İlk hikâyeden son hikâyeye doğru kronolojik bir sıra takip edildi ve bu kitaplar içerisinde yer alan insanlar, akrabalık bağlarına, sosyal durumlarına, yaşlarına ve mesleklerine göre incelendi.

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde genellikle kadın karakterler ağırlıktadır. Bunların arasında zorlu hayat koşulları karşısında mücadele eden kadınlar dikkat çekmektedir. Hayat mücadelesini tek başına yürüten bu kadınlar kimi zaman kocaları tarafından aldatılmış kimi zaman da terk edilmiştir. Hikâyelerdeki bu çaresiz kadın karakterler, hem çalışmanın hem de çocuklarını tek başına büyütmenin verdiği sıkıntıları yaşamıştır. Kadınların yanı sıra erkeklere de yer verilenn bu çalışmada erkek kahramanlar bazen karılarını aldatırken bazen de karıları tarafından aldatılmıştır. Hikâyelerin genelinde aldatmanın nedeni erkek kahramanların, eşlerinden hoşnut olmamalarıdır. Aşk, mutluluğu dışarıda arayan erkeklerin eşlerini

aldattığı görülmektedir. Hikâyelerde az da olsa hanımlarını çok seven eşlerden de bahsedilmektedir.

Feyza Hepçilingirler hikâyelerinde genellikle toplumsal hayatlar anlatmıştır. Yazar, bunu yaparken yer yer iç çatışmalara yer vermiştir.

“*Feyza Hepçilingirler’in Hikâyelerinde İnsan*” isimli bu çalışmanın hazırlık ve oluşum aşamasında çalışmamın başta danışmanım Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Ergin ÖZCAN’a ve Doç. Dr. Şahmurat ARIK Hocam’a ve sürekli yanımda olan maddi ve manevi desteklerini hiç esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

KISALTMALAR

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

a.g.t: Adı geçen tez

C: Cilt

S: Sayı

s: Sayfa

Yay: Yayınları

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	v
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	
1. FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN HAYATI.....	11
1. 1. HAYATI	11
1. 2. ESERLERİ.....	14
1. 2. 1. Hikâyeleri	14
1. 2. 2. Romanları	14
1. 2. 3. Çocuk ve Genç Kitapları	14
1. 2. 4. Düzyazı, Deneme ve Eleştirileri.....	15
BÖLÜM II	
2. FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN HİKÂYELERİNİN İNCELENMESİ	16
2. 1. HİKÂYELERİNDE KADINLAR	16
2. 1. 1. Akrabalık Durumlarına Göre Kadınlar.....	16
2. 1. 1. 1. Anneler.....	16
2. 1. 1. 2. Eşler	32

2. 1. 1. 3. Teyzeler.....	48
2. 1. 2. Sosyal Durumlarına Göre Kadınlar	49
2. 1. 2. 1. Şehirli kadınlar	49
2. 1. 2. 2. Köylü kadınlar.....	52
2. 1. 2. 3. Yabancı kadınlar	55
2. 1. 3. Meslek Gruplarına Göre Kadınlar	57
2. 1. 3. 1. Hizmetçiler.....	57
2. 1. 3. 2. Doktorlar ve hemşireler	58
2. 1. 3. 3. Fotomodel ve oyuncu.....	59
2. 1. 3. 4. Öğretmen.....	59
2. 1. 3. 5. Balerin.....	60
2. 1. 3. 6. Diğer meslek grupları.....	60
2. 1. 4. Yaşlarına Göre Kadınlar.....	61
2. 1. 4. 1. Genç kadınlar	61
2. 1. 4. 2. Yaşlı kadınlar	65
2. 1. 5. Yardımcı Figür Konumundaki Kadınlar	69
2. 1. 6. Kurgusal Kadınlar	76
2. 2. HİKÂYELERİNDE ERKEKLER	78
2. 2. 1. Akrabalık Durumlarına Göre Erkekler.....	78
2. 2. 1. 1. Babalar	78
2. 2. 1. 2. Eşler	84
2. 2. 2. Sosyal Durumlarına Göre Erkekler	93
2. 2. 2. 1. Şehirli erkekler.....	94
2. 2. 2. 2. Köylü erkekler.....	97

2. 2. 2. 3. Yabancı erkekler	97
2. 2. 3. Meslek Gruplarına Göre Erkekler	99
2. 2. 3. 1. Öğretmenler	99
2. 2. 3. 2. Doktorlar ve sağlık görevlileri	100
2. 2. 3. 3. Yazarlar	101
2. 2. 3. 4. Avukatlar	102
2. 2. 3. 5. Garsonlar	102
2. 2. 3. 6. Şoförler	103
2. 2. 3. 7. Diğer meslek grupları	103
2. 2. 4. Yaşlarına Göre Erkekler	106
2. 2. 4. 1. Genç erkekler	106
2. 2. 4. 2. Yaşlı erkekler	108
2. 2. 5. Yardımcı Figür Konumundaki Erkekler	111
2. 2. 6. Kurgusal Erkekler	115
2. 3. HİKÂYELERİNDE ÇOCUKLAR	117
SONUÇ	122
KAYNAKÇA	126

GİRİŞ

Tanım

“*Hikâye, Türk kültür tarihinde en azından bin yıllık geçmişe sahip köklü ve yaygın bir kelime kavramdır.*”¹ Hikâye, dilimizde asırlardan beri zenginleşerek hem kelime hem de kavram olarak kullanılmıştır. Son zamanlarda bu kavramın yerini aynı anlama gelen öykü almıştır.

Çeşitli sözlüklerde “*hikâye*” kelimesi için şu manalar ifade edilmektedir:

Şemsettin Sami, *Kamûs-ı Türki*'de; “*Nakletme, bir vak'a ve sergüzeşti sırasıyla anlatma, rivayet, hakikî ya da uydurma ve ekseriya hisse kapmağa mahsus sergüzeşt ve vukuât, kıssa, mesel, roman*” der.

Mütercim Asım, *Kâmûs Tercümesi*'nde; “*Bir söz ve haberi nakl ve rivayet eylemek, bir nesneye benzemek, bir kimseyi fiilen ve kavlen taklit eylemek, bir kimseden bir kelam nakleylemek, düğümü muhkem eylemek*” der.²

Ferit Devellioğlu'nun *Osmanlıca-Türkçe Lügati*'nde ise “*Anlatma, roman, masal olmuş hadise*” denilmektedir.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise “*Bir olayın sözlü ya da yazılı olarak anlatılması; gerçek ya da tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü, öykü; aslı olmayan söz, olay*” diye tanımlanmaktadır.³

Öyküyü kısaca şöyle ifade edebiliriz. İnsanoğlu yüzyıllar boyunca tarihin her döneminde ve hemen hemen her coğrafyada olan ya da olması muhtemel olayları ve

¹ İsmail Çetışli, *Metin Tahlililerine Giriş/2*, Akçağ Yay., Ankara 2004, s. 15

² Ali İhsan Kolcu, *Öykü Sanatı*, Salkımsöğüt Yayınevi, Konya 2006, s.11

³ Kolcu, a.g.e., s.11

durumları anlatmış, dinlemiş veya okumuştur. Bu olay ve durumları anlatan edebi türe hikâye denir.

Tarihçe

Hikâyenin geçmişi insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanoğlu tarihin her döneminde ve dünyanın her coğrafyasında nesilden nesile hikâye anlatmış, dinlemiş veya okumuştur.

“İnsanoğlu birinci elden deneyimlerini, duygularını, düşüncelerini ya da başkalarından duyduklarını, gördüklerini anlatma, paylaşma ihtiyacı duymuştur. Kimi zaman eğitmek, kimi zaman eğlendirmek, kimi zamanda bu her iki öğeyi bir arada kullanarak bir olayı ya da olayları, bazen gerçeğe yakın biçimiyle, bazen de bire beş katarak, yani kurgulayarak anlatma ve aktarmaya çalışmıştır.”⁴

İnsanlık tarihi kadar eski olan hikâyeyi ilk olarak kimin anlattığı bilinmemektedir. Hikâyenin insanların konuşmaya başladığı ilk gün ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında ilk hikâyenin kaynağı olarak mitler gösterilebilir. Mitlerin yazarları ve kaynakları belli değildir. Mitler, *“tanrılarla, kahramanlarla, insanlığın yaradılışıyla, gelenekler ve ayinlerle, doğal olaylarla”⁵* ilgilidir.

İlk hikâye örnekleri arasında Binbir Gece Masalları yer almaktadır. Bu masallar yüzyıllar boyunca dilden dile dolaşarak günümüze kadar gelmiştir. Hikâyeye bugünkü anlamda ilk edebi kimlik kazandıran İtalyan yazar Boccaccio’dur.

⁴ Hasan Boynukara, “Hikâye ve Hikâye Kavramları”, **Hece Dergisi**, S. 46/47(Ekim/Kasım 2000), s.131

⁵ Hasan Boynukara, a.g.m., s.131

Boccaccio, XVI. yüzyılda yazdığı Decameron hikâyeleri ile kendisinden sonra gelecek hikâye türüne örneklik etmiştir. Bu hikâyeler 1348'de Floransa'da veba hastalığının baş gösterdiği sırada ortaya çıkmıştır. Yedi genç kadınla üç genç erkek gönüllerince yaşayarak gülüp eğlenmek, aklın sınırları dışına taşmayan zevkler tadabilmek amacıyla, önce Fiesole dolaylarında bir evde, sonra da bir şatoda konaklarlar. Her gün cumartesi ile pazar dışında öğleden sonra, her biri bir hikâye anlatır. Hikâyenin konusunu günün yöneticisi kral ya da kraliçe belirler. Birinci ve dokuzuncu günde ise, herkes istediği hikâyeyi anlatır. Böylece yüz hikâye anlatılmış olur. Mutluluklar, gönül yaraları, kadın erkek ilişkileri, yerinde verilen yanıtlar, çıkar peşinde koşan din adamları, hikâyelerin başlıca konularını oluşturur. Toplam 100 hikâye meydana gelen bu hikâyelerin dikkate alınacak en önemli özelliği devrin İtalyan hayatından realist kesitler sunarak ve psikolojik tahlillere yer vererek adına Novelle denilen küçük hikâye türüne öncelik teşkil etmesidir

XVI. yüzyılda Ahmet Mithat Efendi'nin "*Letaif-i Rivayat*" adlı eserini yazarak Batılı anlamda hikâyenin ilk örneğini vermiştir. Bu hikâyelerin büyük bir kısmı uzun hikâye ya da kısa roman türünde eserlerdir.

Bugünkü modern anlamda öykü Samipaşazade Sezai Bey'in "*Küçük Şeyler*" adlı kitabında yayınlanan küçük hikâyelerle başlar. Bu öykülerde insan ruhundaki değişimler ele alınır. Hikâyelerde problem teşkil eden hacim meselesinin çözüldüğü ve hacmin kısaldığı görülür.

*“Türk hikâyecisi 1880’den sonra çeviri eserlerle birlikte birçok yabancı hikâyeciye tanıma fırsatı bulmuştur. Nabizade Nazım’ı bu dönemin hikâye türünü en çok kavramış yazarı olarak görebiliriz.”*⁶

Servet-i Fünûn döneminde hikâyelere bakıldığında sadece şekil değil aynı zamanda yaşam tarzının Batı’ya benzediği söylenebilir. Bu dönemin en önemli hikâyecisi Halit Ziya Uşaklıgil’dir. Halit Ziya, hikâyelerinde kısmen sade bir dil kullanmıştır ve o dönemin yaşantısını hikâyelerinde anlatmıştır. Servet-i Fünûn’un hikâye türünü tek başına üstlenmiştir.

Fecr-i Âtî dönemi hikâyecilik açısından pek parlak bir dönem değildir. *“Dönemin baskıcı tutumu, yazarların daha tam olarak hikâye türüyle neyi anlatacakları bilmemeleri dönemin yazarlarını duraksatmıştır.”*⁷ Bu dönemde Hüseyin Rahmi, İstanbul’un kenar semtlerini, burada yaşayan insanları, onların sorunlarını da ele almıştır.

*“Milli Edebiyat döneminin en önemli hikâyecisi Ömer Seyfettin’dir. Osmanlı’nın son dönemlerinde aydınımız devletin içine düştüğü bunalımdan nasibini almıştır. Birçok düşünce arasında gidip gelmiştir. Bu dönemde Türkçülük fikri Ömer Seyfettin’i doğurur. Ömer Seyfettin Genç Kalemler dergisinde Yeni Lisan hareketini başlatmış ve bunu hikâyelerinde başarılı bir şekilde uygulamıştır. Ömer Seyfettin, Balkanlar’da askerlik yaptığı yıllarda Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu durumu yakından görmüş ve bunu hikâyelerine yansıtmıştır. Bu yönüyle Ömer Seyfettin çağını anlatmıştır diyebiliriz.”*⁸

⁶ Akyüz, a.g.e., s. 4

⁷ Engin Şahin, **Mustafa Kutlu’nun Hikayelerinde Şahıs Kadrosu**, Celal Bayar Üniv., S.B.E., Manisa 2008 s.13

⁸ Engin Şahin, a.g.t., s.14

Cumhuriyet döneminde hemen hemen toplumun her kesiminde bir değişim söz konusudur. Bu değişim sanatın bütün dallarını etkilediği gibi hikâneyi de etkilemiştir. “*Cumhuriyet döneminin en başarılı hikâyecisi Memduh Şevket Esendal’dır.*”⁹ Memduh Şevket Esendal, öykülerinde güçlü gözlemciliği ile birlikte toplum yaşamındaki aksaklıklara değinişini dikkat çekmektedir. Günlük yaşamı dile getirdiği öykülerinin yanı sıra, kadınları ilgilendiren sorunlara, ekonomideki tutarsızlıkların aile yaşayışını etkileyişine Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra Anadolu’nun durumuna; Anadolu’ya giden memurların yaptıkları yolsuzluklara, Yeni Kurulan Türkiye’nin koşullarına uyum sağlamaya değindiği öyküler yazmıştır. Gözleme dayanan öykülerinde olaylara iyimserlikle yaklaşarak okuyucuyu rahatlatma yolunu seçen Esendal, temiz dili ve güçlü anlatımıyla da okuyucunun dikkatini çekmiştir. Memduh Şevket ile başlayan durum hikâyeciliği Sait Faik’le zirveye ulaşmıştır.

Günümüz hikâyecilerine genel olarak bakıldığında özellikle Cumhuriyet’ten sonra daha çok insan odaklı hikâyelerin yazıldığı ve insanın daha çok ön planda tutulduğu görölmektedir. Türk hikâyeciliği, Batılı anlamda birçok hikâyeci yetiştirmiş ve orijinal eserler ortaya koymuştur.

⁹ Cevdet Kudret, **Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman**, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1987, s.11

Türk Edebiyatında Hikâyenin Gelişimi

Hikâyenin Türk edebiyatında tarihsel geçmişi farklı dönemlerde farklı gelişmeler göstermiştir. Bu dönemleri sırasıyla halk edebiyatında, divan edebiyatında ve yeni Türk edebiyatında hikâye olmak üzere üç bölümde incelemek mümkündür.

Halk edebiyatında nesilden nesile, dilden dile dolaşan halk hikâyeleri; halkın acılarını, aşklarını, sevinçlerini hikâyelere dökerek gelecek kuşaklara aktarmıştır. Halk hikâyeleri masal kaynaklı olduğu için kültürel değerlerimizle olduğu kadar geçmişteki yaşantımızla da sıkı sıkıya bağlıdır.

Halk hikâyeciliğini bizde temsil edenler âşıklar ve meddahlar olmuştur. Onlar saz çalarak, taklit yaparak bu geleneği devam ettirmiştir. Halk hikâyeleri toplumun her kesiminden insanlara hitap ettiği için her zaman toplumun ilgisini çekmiştir. Halkın yaşayış şekli, edebi zevki bu hikâyelerin oluşmasında etkili olmuştur. Özellikle eski köy odalarında halkın edebi zevkine cevap veren sohbetler bu hikâye türünün devamında önemli rol oynamıştır. Halkın gösterdiği bu ilgi zaman zaman Anadolu'da hikâyecilerin ortaya çıkmasını teşvik etmiştir.

Divan edebiyatında hikâye üzerinde İran edebiyatının yoğun tesiri vardır. Divan edebiyatında hikâyenin ilk örnekleri mensur hikâyelerden ziyade mesneviden oluşur.

“Takip ve taklit edilen örneği bulunan mesnevilerde konular tabii ki orijinal değildir. Konunun içinde yer alan olaylar bir bütünün birbirinden ayrı parçalarına benzer. Olaylar abartılarak anlatılır. Hatta bu aktarılan olaylar bazen masal havasına bürünür. Kişiler klişeleşmiş kişiliklere sahiptir. İyiler sadece iyi, kötüler

sadece kötülük yaparlar. Konusu bakımından yerlilik gösteren mesnevilerde de bu özelliklerin çoğunu bulmak mümkündür."¹⁰

Yeni Türk Edebiyatında hikâyeye genel olarak bakıldığında Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar Türk edebiyatında hikâyeye gelişme göstererek ve Batı'dan örneklerini alarak bugünkü manada modern öykünün oluşum süreci başlamıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Halide Edip, Yakup Kadri ve Reşat Nuri Güntekin, romanlarının yanı sıra öyküler de yazmışlardır. Aralarında Reşat Nuri Güntekin, dönemin ilk yıllarında öykü kitaplarını yayınlamıştır. Öykülerinde daha çok evlilik, meslek sahibi kadınların durumu, modern yaşayışın yanlış anlaşılması, çocukların ve gençlerin eğitimi gibi konulara değinmiştir.

1930-1940 yılları arasında sanatın toplum üzerindeki etkisini savunan yazarlar, gerçekçi ve gözleme dayalı öyküler yazarlar. Hikâyeye sahasında Sait Faik, Sabahattin Ali, Memduh Şevket Esenal, Bekir Sıtkı Kunt, Kenan Hulusi vb. önceki dönemden gelen yazarlardır. Bunlar daha çok insan sorunlarına ağırlık verirler. Klasik hikâyeye türünde eser verenlerin yanında, farklı anlayışa sahip olanlar da vardır. Bunlar, daha çok "olay" yerine "durum"u ele alırlar. "Serim, düğüm, çözüm" sırasına çoğunlukla uymazlar. Bunlar; Sait Faik, Ahmet Hamdi Tanpınar, Samet Ağaoğlu, Sabahattin Kudret Aksal, Oktay Akbal, Haldun Taner, Naim Tiralı, Tarık Buğra, Nezihe Meriç, Tahsin Yücel gibi hikâyecilerdir. Eserlerinde toplum gerçeklerini, halkın sorunlarını işlemeye çalışırlar. Klasik hikâyeye türüne bağlı olan bu yazarlar gerçekçilik akımına bağlıdırlar. Bu dönemde yazarlarımız, hikâyeciliğimizi konu, tema ve içerik yönünden zenginleştirirler; dil ve anlatım yönünden de geliştirirler.

¹⁰ A. Yekta Saraç, "Divan Edebiyatında Hikâyeye", **Hece Dergisi**, S. 46/47 (Ekim/Kasım) 2000. s.55

1940'lı yıllarda Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun durumu, İkinci Dünya Savaşı sonrasında toplumdaki ahlak çöküntüsü ağırlık kazanır, toplumsal konular çeşitlenir. Dönemin öykü anlayışında gerçekçilik hâkimdir. Ayrıca bu dönemde gerçekçiliği farklı biçimde yorumlayan, bireysel gerçeği yakalamaya çalışan öykücüler genel olarak eserlerine, benimsedikleri dünya görüşlerini de katarak, sanatı "toplumu bilinçlendirmede" bir araç olarak kullanmışlardır.

1950'li yıllarda küçük memur, işçi, köylü, kasabalı ve şehirlerin kenar mahallelerindeki insanların sorunları öykülerde anlatılır. Birey merkezli psikolojik, anı türünde öyküler yazılır.

1960'lı yıllarda yazar sayısı artar ve ona bağlı olarak konular çeşitlenir. Yine işçi, köylü, kasabalı ve şehirlerin kenar mahallelerindeki insanların sorunları ve cinsellik öyküye girer.

1970'li yıllarda siyasal, toplumsal, günlük konular ele alınır, 1960'tan sonra gelişen siyasal olaylar, anarşik olaylar, bunlar karşısında halkın durumu dile getirilir. Küçük insanın yaşam kavgası, kadının toplumdaki yeri, çocuklar için yazılan öyküler önem kazanır.

1980 ve 1990'lı yıllarda birey merkezli yazılan öyküler ile Güneydoğu Anadolu ve Doğu insanının sorunları ele alınırken, bunların politikaya malzeme edilişi eleştirel bir bakışla incelenir.

1910-1990 yılları arasındaki seksen yıllık dönemde öykü ortamına giren 750 öykücüden 80'inin kadın öykücü olması Türk öykücülüğünde erkek egemen bir yapının olduğunu göstermektedir. Son 15 yılda önceki yıllara göre kadın öykücülerin artmış olması da bu gerçeği değiştirmemektedir.

Yukarıda belirtilen yıllar arasından kadın yazarlar şöyle sıralayabiliriz: 1910 yılında ilk öykü kitabını yayımlayan *Halide Edip Adivar*'dır. 1923'te *Suat Derviş*, 1928'de *Şükufe Nihal*, 1934'te *Güzide Sabri*, 1939'da *Perihan Ömer*, 1943'te *Kerime Nadir*, 1944'te *Mükerrem Kamil Su*, 1945'te *Halide Nusret Zorlutuna*, 1953'te *Nezihe Meriç*, 1959'da *Aysel Alpsal* ve *Saadet Timur*, 1961'de *Leyla Erbil*, 1962'de *Münife Baran*, *Nevin İşlek* ve *Sevim Soysal*, 1963'te *Afet Ilgaz*, 1964'te *Sabahat Emir*, 1965'te *Sevim Burak*, 1967'de *Mübeccel İzmirli* ve *Nursen Karas*, 1970'de *Gülten Dayıoğlu*, 1971'de *Ayhan Bozırat*, *Füruzan*, *Yıldız İnesu* ve *Tomris Uyar*, 1972'de *Selçuk Baran*, *Sevinç Çokum*, *Pakize Başaran*, 1974'te *Adalet Ağaoğlu*, *Remziye Batuhan* ve *Saliha Devres*, 1975'te *Fatma Gürel*, 1976'da *Nazlı Eray*, *Ayşe Kilimci* ve *Ayşe Özakin*, 1978'de *Ülkü Aren*, *Feyza Hepçilingirler*, *Esmâ Ocak* ve *Işıl Özgentürk*, 1982'de *Nursel Duruel*, *Neşe Gülersoy* ve *Seda Kaynar*, 1983'te *Erendiz Atasü*, *Zeynep Avcı* ve *Pınar Kür*, 1984'te *Müfide Güzin Anadol*, *Zeynep Balcılar*, *Şükran Farımaç*, *Ayla Kutlu* ve *Nezihe Oruçoğlu*, 1985'te *Lütfiye Aydın*, *Günseli İnal*, *Ayşe Kulin*, *Zeynep Oral*, 1986'da *Semra Özdamar*, *Nazife Tok*, *Füruzan Topak* ve *Buket Uzuner*, 1987'de *Gülderen Bilgili*, *Figen Çakmak*, *Ayşe İlker* ve *Tecelli Sercan Sırma*, 1988'de *Sezer Ateş Ayvaz* ve *Berrin Kırmınoğlu*, 1989'da *Süheyla Acar*, *Hatice Bilen Buğra*, *Ayfer Coşkun*, *Gülseren Engin*, *Jale Sancak*, *Suna Tanaltay* ve *Ayfer Tunç*, 1990'da *Tansu Bele*, *Cemile Çakır*, *Feride Çiçekoğlu*, *Fatoş Dilber* ve *Zeynep Aliye* izlemiştir.¹¹

1910- 1990 yılları arasında Türk öykücülüğünde kadınlar kendilerine mahsus bir yer edinmişlerdir. Erkek egemen öykü yapısına rağmen kadın öykücüler kadın

¹¹ Ömer Lekesiz, "Yeni Türk Edebiyatında Kadın Öykücüler", *Hece Dergisi*, S. 46/47 (Ekim/Kasım 2000), s. 124

bakış açısıyla olayları değerlendirmişlerdir. Bu yönüyle toplumun bilinmeyen tüm cephelerinin keşfedilmesine büyük katkı sağlamışlardır.

Kadın öykücülerin 80 yılda elde ettikleri bu kazanımların meyvelerini asıl 1990'dan sonra ortaya çıkmış, *kadın öykücüler son on beş yılda hem nicel hem de nitel açıdan öykü ortamını etkin bir şekilde belirlemeye başlamışlardır.*¹²

¹²Ömer Lekesiz, a.g.m., s. 130

BÖLÜM 1

1. FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN HAYATI

1. 1. HAYATI

Feyza Hepçilingirler, 26. 1. 1948'de Ayvalık'ta doğdu. Rahat bir çocukluk dönemi geçirdiği söylenemez. Zira altı yaşındayken annesi ve babası ayrılmıştır. Annesi ve babası ayrıldıktan sonra Feyza Hepçilingirler, anneannesiyle birlikte yaşamaya başlamıştır. Anneannesi dul bir kadındır ve yoksulluk çekmiştir. Babası her ne kadar ekonomik yönden destek olmak istese de anneannesi inatçı bir kadın olduğu için bu yardımları hiçbirini kabul etmemiştir.

Yazar, on beş yaşına kadar Ayvalık'ta yaşamıştır. İlkokulu ve ortaokulu Ayvalık'ta bitirmiştir. Bu arada babası, annesinden sonra iki kez evlenmiştir. Feyza Hepçilingirler, babasının üçüncü evliliğinden sarsılmıştır. Bunun nedeni ise üvey annesinin çok katı, sert bir kadın olmasıdır. Bu yıllar yazar için sıkıntılarla geçmiştir.

Bir yıl üvey annesinin yanında kalarak kolejde okumuştur. Daha sonra babasına yük olduğunu düşünerek kolejden ayrılıp İzmir Kız Lisesi'ne geçmiş oradan mezun olmuştur. 1971'de İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunu ve İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirmiştir. Baba ocağına geri dönmek için üniversiteyi bitirmeden evlenmiştir.

Feyza Hepçilingirler, parçalanmış bir ailenin çocuğu olduğu için gençlik yılları sıkıntılar içinde geçmiştir. Sıkıntılı günleri unutarak kendisine yeni yuva kurmanın umuduyla 1970 yılında yüksek makine mühendisi Hüsnü Hepçilingirler ile

evlenir. Biri erkek diğeri kız iki çocuk annesidir. Yazar, 1991 yılında eşinden ayrılır. Ama hâlâ onun soyadını taşımaktadır.

İzmir Kemalpaşa ve İzmir Karataş Liselerinde edebiyat öğretmeni ve Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1983'te 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasasının 2. maddesiyle Ege Bölgesi sınırları içinde görev yapması yasaklandı. YÖK tarafından sürüldüğü Karadeniz Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi'nden, bu uygulamaları protesto etmek amacıyla 1984'te istifa edip İzmir'e döndü. Sakıncalılık durumu devam ettiği için üniversite ve liselerde çalıştırılmadı. İzmir'de Yeni Bilgi ve Batı dersanelerinde öğretmenlik ve bölüm başkanlığı yaptı. 1992'de İstanbul'a yerleşti. Burada, Dilko Dersanesi, İnanç Lisesi, Galatasaray Üniversitesi gibi çeşitli eğitim kurumlarında çalıştı. Şu anda Yıldız Teknik Üniversitesi'nde öğretim görevlisidir.

Yazmaya, okul yıllarında (1963) Feyza Baran adıyla ve İzmir'de kimi dergilerde yayımlanan şiirlerle başladı. 1979 yılında Kültür Bakanlığının açtığı Çocuk Yapıtları Yarışmasında “*Yanlılıklar*” adlı oyunuyla Başarı Ödülü, 1981'de Akademi Kitabevi Yarışmasında “*Sabah Yolcuları*” adlı dosyasıyla Öykü Birincilik Ödülü kazandı. “*Eski Bir Balerin*” adlı kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanını (1985), “*Potluğu Gidermek*” adlı öyküsüyle Yunus Nadi Armağanı Öykü İkincilik Ödülünü (1989), “*Ne Güzel Ölmüştüm*” adlı öyküsüyle Borski Grümen (Balkan Yazarlar Karşlaşması) Ödülünü (1991), “*Savrulmalar*” adlı öykü kitabıyla da Sedat Simavi Edebiyat Ödülünü (1997) aldı. Öyküleri Fransızca, Almanca, İngilizce, Sırp - Hırvatça ve Slovence'ye çevrildi. Öykülerinden bir seçki “*Die Hochzeitsnacht*” adıyla Almanya'da yayımlandı. Türkçenin yanlış ve kötü kullanımını eleştirdiği

Türkçe "Off" adlı kitabıyla büyük ilgi uyandırdı. Bu kitap üst üste 37 baskı yaptı. Kimi dergilerde zaman zaman (Varlık, Evrensel, Düşler Öyküleri, Milliyet Sanat), kimi dergilerde sürekli (Yaşamın Edebiyatı, Öküz, E, Hayvan) yazdı; Siyah Beyaz, Yeni Gündem gibi gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Şu anda da zaman zaman yazdığı kimi gazete ve dergilerin yanında Cumhuriyet Gazetesi Kitap ekinde "Türkçe Günlükleri" adlı köşede sürekli yazmaktadır.

I. 2. ESERLERİ

I. 2. 1. Hikâyeleri

Sabah Yolcuları: (1981) Akademi Kitabevi 1981 Öykü Birincilik Ödülü

Eski Bir Balerin: (1985) Sait Faik Hikâye Armağanı 1985

Ürkek Kuşlar: (1990)

Kırlangıçsız Geçti Yaz: (1990) 1989 Yunus Nadi Armağanı Öykü İkincilik

Ödülü ve Balkan Yazarlar Karşılaşması 1991 “Borski Grumen” Ödülü

Savrulmalar: (1997) Sedat Simavi Edebiyat Ödülü

Öykünmece: (2000)

İşte Gidiyorum: (2009)

1. 2. 2. Romanları

Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar?: (1993)

Tanrıkadın: (2002)

1. 2. 3. Çocuk ve Genç Kitapları

Yanlışlıklar, Altı Çocuk Oyunu: (1980)

Uçtu Uçtu Pelin Uçtu: (1986)

Çirkin Prenses: (1994)

Ya Armut Ağacı Olursam? : (2007)

Üç Nokta Bir Çizgi: (2008)

Harflerimizin Gizli Dünyası: (2009)

1. 2. 4. Düzyazı, Deneme ve Eleştirileri:

Türkçe “Off”: (1997)

Dedim: “Ah!”: (2000)

Sorulmadan: (2000)

Türkçe Dilbilgisi Öğretme Kitabı: (2004)

Yıldızların Suyu Döküldüğü, Türkçe Günlükleri: (2005)

Dilin Zamana Dokuduğu, Türkçe Günlükleri: (2007)

Rüzgârın Göğe Savurduğu, Türkçe Günlükleri 3: (2008)

Tohumun Toprağa Düştüğü, Türkçe Günlükleri 4: (2010)

BÖLÜM 2

2. FEYZA HEPÇİLİNGİRLER’İN HİKÂYELERİNİN İNCELENMESİ

2. 1. HİKÂYELERİNDE KADINLAR

Feyza Hepçilingirler’in hemen hemen bütün hikâyelerinde şahıslar kadrosunda kadın hâkimiyeti görülmektedir. Kadınlar, hikâyelerin genelinde doğrudan etkilidirler.

Yazarın hikâyelerinde kadın kahramanlar farklı konumlarda karşımıza çıkmaktadır. Kimi zaman bir anne veya çocuk sahibi olmayı arzulayan bir kadın kimi zaman da kocasını çok seven veya ondan nefret eden bir eş olarak hikâyelerde anlatılmaktadır. Yapılan bu çalışmada kadın kahramanlar, akrabalık durumlarına, sosyal konumlarına, yaşlarına ve mesleklerine göre gruplara ayrılarak incelenmiştir.

2. 1. 1. Akrabalık Durumlarına Göre Kadınlar

2.1.1.1 Anneler

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerine genel olarak bakıldığında annelerin hikâyelerde doğrudan etkili olduğu görülmektedir. Hikâyelerde anneler, çocuklarına bakmak için hiçbir fedakârlıktan kaçınmamış, bütün olumsuzluklara rağmen hayat mücadelesini sürdürmeyi başarmıştır. Çocuklarını tek başına yetiştirmek zorunda kalan bu cefakâr anneler, hikâyelerde hiçbir zaman huzuru ve mutluluğu yakalayamamıştır. Hikâyelerin genelinde annelerin çocuklarına olan sevgisi dikkat çekmektedir. Anneler, evlat sevgisini her şeyden üstün tutmuştur. Yapılan bu çalışmada anneler durumlarına göre kategorilere ayrılmamıştır. Bunun yerine yazarın hikâyelerin basım tarihlerinin kronolojik sırası esas alınmıştır.

Bu sıralamaya ilk olarak “*Fava*”¹³ isimli hikâyenin ana karakteri Fatoş’un annesi karşımıza çıkar. Kocasından terk edilen bu kadın, hasta çocuğunu tek başına büyütmenin zorluğunu çekmektedir. Hikâyeye adını veren Fava, bakladan yapılan bir yemektir ve Fatoş’un bu yemeği yemesi yasaktır. Çünkü Fatoş, bu yemeği ne zaman yese dili peltekleşir ve nöbet geçirir. Annesi, Fatoş’u bir gün apar topar İzmir’e hastaneye götürür ve doktor, kadına şunları söyler:

“Bak hanım kızım, bu çocuk kuru bakla, yaş bakla, nohut, fasulye, mercimek yemeyecek. Tamam mı? Kanını değiştirdik öyle kurtuldu. Bilmiyordun, tamam anladık, sızlanma, şimdi öğrendin işte. Bir daha yedirme! Anlaşıldı mı?” (s.5)

Fatoş’un annesi çocuğunun bu yemeği yememesi için her ne kadar dikkat etse de Fatoş, annesinden saklı bu yemeği yer.

“Sakın favadan yeme kızım, sakın favadan yeme. Biliyorum çok güzel olmuş. Yağını esirgemedim, bol döktüm üstüne. Ama sen yeme. Dur sana bir baş soğan getireyim. Gizli gizli de yeme, olur mu? Demin gördüm alırken. Ben mi? Yiyorum ya! Pek aç değilim.” (s.7)

Fatoş, bir gün yine bu yemeği yer. Annesi, Fatoş’a çok kızar ve bulaşıklarını yıkamak için mutfağa gider. İşini bitirip Fatoş’un yanına geldiğinde kızının baygın bir şekilde yattığını görür.

“Dur bakayım, sarardın mı? Kaldır başını Fatoş, elimi tut. Baban az sonra gelir. Güm güm vurur kapıyı, koşar açarız. Bir daha yapmazsa bağışlarız Fatoş. İnan bağışlarız.” (s.9)

¹³ Feyza Hepçilingirler, “Fava”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

Karşımıza çıkan bir başka anne ise “*Sızı, Sancı Her Gece*”¹⁴ adlı hikâyedeki Filiz Hanım’dır. Filiz Hanım, iki çocuk annesidir. O, hem anne hem de çalışan bir bayan olmanın verdiği sıkıntıları şöyle ifade etmektedir:

“Erkeğini mutlu etme göreviyle yükümlü bir beden emekçisi olduğunu düşündü, bir ev memuru. Direnme hakkı da yok, toplu sözleşme ya da işi bırakma özgürlüğü de. Annesi de lanet ederdi kadın doğmuş olduğuna, büyük annesi de, ninesi de, daha öncekiler, çok daha öncekiler de... ‘Anam beni doğuracağına taş doğuraydı.’ Dese çözümlenecek mi? Böylesine karanlık, yazgıda bile olmaz.” (s.15)

Filiz Hanım, hamile kalır. Bebeğini aldırıp aldırılmamak konusunda karasızdır. Bu durumu kayınvalidesine söyler. O, oğlu Halûk’unda istenmeyen bir çocuk olduğunu, onun dirençli çıktığını, onu bir türlü düşüremediğini söyler.

Kocasının ısrarları sonucunda Filiz Hanım, çocuğunu aldırarak zorunda kalır ve bundan dolayı vicdan azabı çeker.

“Neden böyle yıpratıyorsun kendini ilk çocuk aldırmanın değil ki bu! Üstelik sen çocuğunu aldırın ne ilk kadınsın, ne de son.” (s.16)

*“Menekşe’nin Bebesi”*¹⁵ adlı hikâyedeki Menekşe, bebeğinin ölümüyle yıkılan acılı bir annedir. Menekşe, bebeğini şehre tedavi için götürürken bebek yolda ölür. Menekşe, o sırada yanından geçen polisleri görür. Polislerin kendisini tutuklayacağını zannederek ölen bebeğini kucağına sıkıştırıp bebeği hastaymış gibi davranmaya devam eder.

¹⁴ Feyza Hepçilingirler, “ Sızı, Sancı Her Gece”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

¹⁵ Feyza Hepçilingirler, “Menekşe’nin Bebesi”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

“Hava sıcak mı sıcak. Menekşe terden yapış yapış. Kucağındaki ölmüş bebeğine sınıksık sarılarak aç susuz dolaşmış oralarda akşama dek... Ağlasa, o an kolunda tutup, ‘Vay, senin çocuğun ölmüş. Yürü hastaneye. Haydi, Karakola’ diyeceklerinden öylesine korkuyormuş ki...” (s.22)

Genç bir anne olan Menekşe’yi evlat acısı derinden sarsmıştır. Bu üzüntüden dolayı Menekşe’nin yaşlı görüntüsü dikkat çekmektedir.

“Oysa nasıl çökmüş. Önde birkaç dişi kalmış, gerisi dökülmüş. Elleri kocaman, kara ve kemikli... Kıraç toprak gibi çatlamış tabanları...” (s.17)

*“Yaşamdır Yenilenen”*¹⁶ isimli hikâyede düşük yaparak bebeğini kaybeden bir anneden bahsedilmektedir. Hikâyedeki kadın, iki çocuk annesidir. Genç yaşta üçüncü kez çocuk düşüren bu kadın, hasta yatağında sürekli çocuklarını düşünür. Yarından umutları olmayan karamsar bir kadındır.

“Dikenli Terlikler” isimli hikâyede ise hizmetçilik yaparak oğluna bakan fedakâr bir anne anlatılmaktadır. Kocasını hapse düşen Hatice Hanım, evlere temizliğe giderek oğlunu okutur. Hatice Hanımın oğlu İsmail, okulda çok başarılıdır ve liseyi bitirdiği yıl birçok sınava girer. Sınavlarda gösterdiği üstün başarıdan ötürü Amerika’ya gitmeye hak kazanır. Amerika’ya ilk gittiği yıllar annesine sık sık mektup yollayan İsmail, bir süre sonra mektuplarını azaltır. Annesi bu duruma çok üzülür. Büyük fedakârlıklarla yetiştirdiği biricik oğlu İsmail’in onu unuttuğunu düşünür. Günün birinde İsmail, annesine bir hediye gönderir. Kendisine bir paket gönderildiğini öğrenen Hatice Hanım, heyecanla hediyesini almaya gider ama paketi

¹⁶ Feyza Hepçilingirler, “Yaşamdır Yenilenen”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay, İstanbul 1981.

alamaz. Çünkü paketi alabilmek için kadından çok para isterler. Hatice Hanım, eşinden dostundan zar zor bulduğu borç parayla paketi alır.

“Almış almasına; ama bir türlü eli varmamış açmaya. Oğlu çıkıverecek içinden, boynuna sarılıverecek, ‘Anacığım çok özledim seni, çocuklarım sana babaanne diyemediler, içimde hicran kaldı, aldım getirdim onları.’ Diyecek sanırmış. ‘Bak, bak bu da gelinin, Müslüman oldu, elini öpmek ister. Hepimizin burnunda tüttün. Anam benim...’ Elini uzatır uzatır çekermiş. Bir türlü açamazmış paketi. Sonunda çağırmış, çözdürmüş iplerini, paketi açmışlar.” (s.35)

Paketten önce işlemeli bir yatak örtüsü çıkar. Evde yatacak bir yatağı bile olmayan minderde uyuyan Hatice Hanım bu durum karşısında şaşkınlığını gizleyemez. İkinci olarak yumurta çırpıma yarayan bir alet çıkar. Kadıncağz bu aletin kendisinin işine yaramayacağını düşünerek hizmetçilik yaptığı evin hanımına verir. Paketten son olarak üzeri dikenlerle dolu bir terlik çıkar. Hatice Hanım, merakla evin hanımına şu soruyu sorar:

“Neden bunların içi böyle diken dolu?” diye sormuş hanımına. Hanım da, “Bunlar masaj terliğidir. Romatizmalara, ayak ağrılarına iyi gelir.” diye açıklamış.” (s. 36)

Hatice Hanım, büyük bir hayal kırıklığına uğramıştır. Tüylü yumuşacık terlikleri olsun, ayağını ısıtsın istemiştir. Hatice Hanım, dikenli terlikleri evin hanımına hediye etmiş. Evin hanımı, ne zaman bu terliklere baksa acılı anne ve oğlunu hatırlamış.

“*Ben Yalancı Mıyım?*”¹⁷ isimli hikâyede annesi Almanya’ya çalışmaya giden ve anneannesiyle birlikte yaşayan çocuğun hoşnutsuzluğu anlatılmaktadır. Çocuk, annesine büyük bir özlem duyar ve annesiyle yaşayan çocuklara özenir. Çünkü annesi çocuğuna daha iyi imkânlar sunabilmek için yurt dışına çalışmaya gitmiştir ve uzun bir süre çocuğundan uzak kalmıştır.

“*Annem burada olsa hiç vurdurur muydu bana? Ne kendi vururdu, ne de başkasının parmağını dokundururdu. Ne vardı sanki Almanya’da. Yok çok para kazanacaklarmış, yok daha rahat edecekmişiz... Para istiyor muyum ben onlardan? Kardeşim desen, daha doğru dürüst konuşamıyor bile, nasıl para istesin.*” (s.46)

“*Piçali Yazanağı*”¹⁸ isimli hikâyede Zeynep Hanım, Ali’nin annesidir. Maddi açıdan durumu pek iyi olmamasına rağmen çocuğunun bütün gereksinimlerini karşılayan ilgili bir annedir. Ali’nin sokağa çıkmaması için onunla evde değişik oyunlar oynar. Ali’ye olan sevgisini her şeyden üstün tutar. Ali’nin öksüzlüğünü belli etmemek için elinden geleni yapan bu fedakâr anne, çevre baskısından kurtulamaz. Ali, büyür ilkokula başlar. Genelde bütün çocukların anne ve babalarıyla okula geldiğini gören Ali, babasının eksikliğini derin bir şekilde hisseder. Birkaç kez annesine neden babasının olmadığını sormak ister ama soramaz. Ali’nin okula başladığı sıralar okulda “piç” sözcüğü dolaşır. İlk başlarda bu sözcüğü pek fazla umursamayan Ali, giderek aşağılayıcı bir biçimde söylenen bu sözden rahatsızlık duymaya başlar. Bir gün öğretmen derste Ali’ye sorar:

“*Neden ‘piç’ diyorlar sana?*” (s.63)

¹⁷ Feyza Hepçilingirler, “ Ben Yalancı Mıyım?”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

¹⁸ Feyza Hepçilingirler, “ Piçali Yazanağı” **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

Ali, çok sinirlenir ve ağlamaya başlar. Bütün sınıf, söz birliği etmiş gibi “babası yok” öğretmenim diye bağırır.

“Evet yok. Babam yok benim. Ama neden ‘piç’ diyorlar? Ne demek ‘piç’?”

(s.63)

Öğretmen, annesinin nikâhlanmadığı bir erkekten çocuk sahibi olursa doğan çocuğa ‘piç’ denir. Ali, duydukları karşısında bir hışımla eve gider ve annesine hesap sorar:

“Neden, diye haykırdım. Neden piçim ben? Benim babam kim? Niçin yaptın bunu bana? Neden? (s.63)

Ali, hıçkırarak uzun bir süre ağladıktan sonra uyuyakalır. Daha sonra Ali, teyzesinin çılgınlıklarıyla uyanır. Ali’nin annesi zehir içerek hayatına son verir. Ali, annesinin ölümüne sebep olduğunu düşünür ve kahrolur. Ali, bir gün annesinin söylediği o son sözü hatırlar.

“Piç demesinler, öksüz desinler.” (s.66)

Bu söz Ali’nin içinde bir buruk acı olarak kalır ve gün geçtikçe derinleşir.

*“Bize Gülmek Yaraşır”*¹⁹ adlı hikâye Hayriye Yılmaz, oğlunun doğru düzgün işe gitmemesinden ve eve sürekli sarhoş gelmesinden yakınan bir annedir. Bir gün komşunun çocuğu hastalanır. Çocuğun annesi Ümmühan Gümüşdere’nin evde olmadığını görür ve şu sözleri söyler:

¹⁹ Feyza Hepçilingirler, “Bize Gülmek Yaraşır”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

“Hani bu çocuğun anacığı? Kumrular bile anasına koşmaz mı yüreği yanınca? Kim yanar bir çocuğundan gayri? Ah analık ah! Köpekler ana olmasın.”

(s.68)

Aslı ve Hayriye Yılmaz, Ümmühan Gümüşdere'nin çalıştığı evi aramaya çıkarlar. Fakat kadının çalıştığı evi bulamayıp mahalleye geri dönerler.

“Anadır, gelsin görsün yavrusunu, başında bulunsun.” (s.70)

Ümmühan, temizliği bitirip tam eve dönecekken evin hanımı ütü yapmasını ister. Ütü yaparken içine bir sıkıntı düşer ve yüreği daralır.

“Var bir şey. Sıkıntım boşuna değilmiş. Eve koştum doğru. Adamın gözleri şişmiş ağlamaktan, Aslı süt dökmüş kedi gibi bir köşeye pusmuş oturuyor.” (s.83)

Eve vardığında Kerem'in öldüğünü öğrenir. Oğlunun ölüsünü bile göremeden gömülmesi Ümmühan'a ayrı bir ıstırap verir.

“O kara haberi, o karaların karası haberi alamayaydım Ağlarım ya be oğul, ben sana söyledim anlatmaya dayanmaz yüreğim diye... Anayım ben, anasıyım Kerem'in. Ben ağlamayım da kimler ağlasın?” (s.83)

Feyza Hepçilingirler'in, “Sabah Yolcuları” isimli kitabı genel olarak incelendiğinde “Fava”, “Menekşe'nin Bebesi”, hikâyelerinde annelerin evlat acısı çektiği görölmektedir. “Sızı, Sancı Her Gece” ve “Yaşamdır Yenilenen” hikâyelerinde ise düşük yapan veya çocuğunu aldırma zorunda kalan anneler, dikkat çekmektedir. “Dikenli Terlikler” ve “Bize Gülmek Yaraşır” isimli hikâyelerde çocuklarının geçimini sağlamak için evlere temizliğe giden hizmetçi anneler

anlatılmaktadır. “*Sabah Yolcuları*”nda anne karakterlerinin en önemli ortak özelliği evlat sevgisini her şeyden üstün tutmalarıdır.

“*Daryerlerin Karanlığı*”²⁰ isimli hikâyedeki anne, hapiste yatan kızı için üzülen bir annedir. Kızının hapisanede yatması onu derinden etkilemiştir. Sürekli kızını düşünen anne, kızı için günlerce gözyaşı döker. Kızı, hapisaneden çıkınca annesinin ne kadar çok yıprandığını görür ve şöyle der:

“*Annemin kırışıklarını tanırdım ben. Ama bir tanesi yeni. Onu hiç tanıyamadım. Ben girmeden önce yoktu. İyice oyulmuş, nerede son bulacağı belli olmayan, gözyaşlarına yataklık eden bir kırışık. Böyle eğimi gözlere vermiş olması kötü.*” (s.30)

“*Altın Gibidir Oğlum*”²¹ isimli hikâyede anne olarak karşımıza Sadık Efendi’nin hanımı çıkmaktadır. Bu kadın, biri kız diğeri oğlan iki çocuk annesidir. Çenesi düşük bir kadındır. Hikâyede bu kadının annelik vasfıyla ilgili pek fazla bilgi verilmemiştir.

“*Sarı Kır Çiçekleri*”²² isimli hikâyedeki Nermin, Kerem Can isimli çocuğun annesidir. Nermin, bütün tepkilerini kahkahayla gösteren bir kadındır. Kocasını bu duruma alışmıştır yalnız iki yaşındaki Kerem Can’ın pek alışık olduğu söylenemez. Annesinin kahkahaları karşısında Kerem Can bazen şaşırır bazen de korkar. Otuzuncu yaş gününü kutlayan Nermin, kocası Saltuk’un sarı kır çiçekleri getirmesini bekler. Yalnız kocası bütün çiçekçileri dolaşmasını rağmen sarı kır çiçekleri bulamaz. Üzgün bir şekilde eve döner. Ama karsına, davetsiz bir misafiri

²⁰ Feyza Hepçilingirler, “Daryerlerin Karanlığı”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

²¹ Feyza Hepçilingirler, “Altın Gibidir Oğlum”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

²² Feyza Hepçilingirler, “Sarı Kır Çiçekleri”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

olduğunu söyler. Nermin, çok heyecanlanır ve mutlu olur. Yemek masasının ortasına içi su dolu bir vazo koyar. Gelecek olan misafirin ona sarı kır çiçeklerini getireceğini düşünür.

“Eminim, çiçek de getirecektir konuğumuz... Ne tür çiçek olacağını da biliyor musun bari? Tabii. Dedi Nermin ‘Sarı Kır Çiçekleri’.” (s.46)

Nermin’in beklediği gibi misafir elinde sarı kır çiçekleriyle gelir. Gelen misafirin acıklı öyküsü Nermin’in içini sızlatır. Çocuklarını, kocasını, evini bırakarak, buralara gelmek zorunda kalan bu acılı anneye Nermin, sahip çıkar.

“Evse ev işte! Dediler. Çocuksa çocuk. Ağlamayın artık. Kadın, kendini tutamadığı için özür diledi ve sustu.” (s.47)

“...Atın Önünde Et...”²³ isimli hikâyede iki anne karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birincisi anlatıcı kadın rolündeki iki çocuk annesi bir kadındır. Bir kızı bir de oğlu vardır. Kızı evlenir ve bu kadın, anneliğin vermiş olduğu şefkatle damadını da oğlu gibi sever. Oğlu Ahmet, annesinin bütün ihtiyaçlarını fazlasıyla yerine getirir. İkinci anne ise anlatıcı kadının annesidir. Kızının mutluluğu parada bulacağı düşüncesiyle onu zengin bir kocayla evlendirir. Damadının ölümüyle kızının yanına yerleşir. Kızı, annesine en iyi şekilde bakar. Yalnız duygusal bağlamda anne kızın arasında mesafe vardır.

“Derken annemin hastalanması ve bakımına sığınması... Yıllar annemle aramıza aşılmaz duvarlar örmüş. Hasta annem, sararmış fotoğraflarda kalan annemden daha yakın değil bana. Üstelik o fotoğraflarda ondüleli saçlarıyla birlikte gülmeyi unutmamış dudakları da var.” (s.52)

²³ Feyza Hepçilingirler, “... Atın Önünde Et...”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

“*Mor Üstüne Yazılmış*”²⁴ adlı hikâyedeki anne, üç çocuğuyla dul kalmış bir kadındır. Kocasını öldükten sonra evin geçimini oğlu Ahmet üstlenmiştir. İki küçük kız kardeşini okutup evlendirmeyi kendine bir görev bilmiştir. Lokantada garsonluk yapan Ahmet’in bazı geceler eve geç gelmesi annesini telaşlandırmıştır. Ahmet’in annesi pencerenin önünde sabaha kadar Ahmet’i beklemiştir. Kocasını tarafından terk edilen bu kadın, oğlunun da günün birinde onu terk edip gideceğinden korktuğu için Ahmet’i askere bile yollamak istememiştir.

“Annesi, hem kızlara babalık ettiği için hem de çok sevdiği için bekler yolunu Ahmet’in gece yarısı azıcık geçse lokantaya kadar gelip bakar. Nöbete kalacak olsa günün sabahından başlar üzüntüsü” (s.62)

“*Eski Bir Balerin*” isimli hikâyeye genel olarak bakıldığında “*Daryerlerin Karanlığı*”, “*...Atın Önünde Et...*” ve “*Mor Üstüne Yazılmış*” isimli hikâyelerde çocukları için endişelenen anneler dikkat çekmektedir. Bu anneler kimi zaman hapisanede yatan çocuğu için kimi zaman da küçük yaşta çalışıp ev geçindirme derdine düşen çocukları için endişelenmişlerdir. Genel itibarıyla anneler ve çocukları yaşam mücadelelerini birlikte sürdürmüşlerdir. Ailenin başında bir baba olmaması nedeniyle çocuklar annelerine daha çok bağlanmıştır. Özellikle anne oğul arasında sıkı bir bağ vardır. Ailenin başından baba olmamasından ötürü erkek çocuklar bir nevi baba görevini üstlenmişlerdir. Dolayısıyla annelerin oğullarına düşkünlüğü ön plandadır.

²⁴ Feyza Hepçilingirler, “*Mor Üstüne Yazılmış*” **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

“*Sevgiye Dikkat*”²⁵ hikâyede örnek bir aile kurgulanır. Bu kurgusal ailede Melahat Hanım, iki çocuklu sevecen bir annedir. Melahat Hanım, mutlu bir yuvanın sevgi temelleri üzerinde kurulması gerektiğini düşünür. Özellikle çocukların sevgi dolu bir aile ortamında yetişmesi gerektiğine inanır.

“*Aman sevgiye dikkat! Sevgiyi öğretin çocuklarınıza. Sevgi dolu bir aile ortamında büyümezse çocuk... çok kötü.*” (s. 14)

“*Sabişi*”²⁶ isimli hikâyede Sabişi’nin annesi kızını çok iyi tanıyan sevecen bir annedir. Sabişi’nin annesi kızının bir hareketinden ne durumda olduğunu anlar. Sabişi, annesini çok sever. Annesi ölünce Sabişi, hayatta yalnız kalmıştır. Onun yokluğunu derinden hissetmektedir. Yaşam kaynağı annesinin hayatta olmaması, onu karamsar ve mutsuz yapmıştır.

“*Ürkek Kuşlar*”ın beşinci hikâyesi olan “*Kekikdağı/Dağkekiği*” isimli hikâyede anne karakteri olarak Zeynep Hanım karşımıza çıkar. Bir çocuk annesi olan Zeynep Hanım, çocukları çok sever ve daha çok çocuğunun olmasını ister. Zeynep Hanım, çocuk sayısı arttıkça sevginin de artacağı düşüncesindedir. Bu düşünceyi hikâye şöyle ifade eder:

“*Boy boy çocuklar olmalı. Okuldan dönen, arkadaşlarıyla evcilik oynamaktan, saklambaçtan - çapada, sürgüden – kırık kollu bebeğini sürükleyerek, dövdüğü oğlanın annesinden dayak yemiş, sümüğü akmış olarak, kimileyin alını yarılmış, kimileyin donuna kaçırmış olarak... Çok çocuk. Sevgi kadar çok. Yaşamak kadar çok.*” (s. 52)

²⁵ Feyza Hepçilingirler, “Sevgiye Dikkat”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

²⁶ Feyza Hepçilingirler, “Sabişi”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

“Doğru Yürü Oy Gelin”²⁷ isimli hikâyedeki Semiha, otuz üçünde dul kalıp çocukları için çalıp, didinen bir kadındır. Yufka yürekli bir kadın olan Semiha, oğlunun istemediği kızla evlenmesi konusunda sert bir çıkış yapar. Oğlunun iyiliği düşünene bir annedir. Çünkü oğlunun istediği kız, gösteriş meraklısı, zengin bir aile kızıdır. Semiha, oğlunun bu zengin, şımarık kızın isteklerine cevap veremeyeceğini söyler ve oğluna biraz daha duyarlı konusunda şunları söyler:

“Onların istedikleriyle baş edemeyiz oğul. Altınlarla yetinmez, yakutlar, pırlantalar ister onlar kızlarına. Tarla mı satarız, hayvan mı nasıl yaparız onların isteklerini? Senden geride üç kardeşin daha var. Onları da düşün biraz.” (s. 60)

“Suçluyum... Babama Karşı” isimli hikâyede babalarına karşı çocukları kötü yönde etkileyen bir anneden bahsedilmektedir. Bu kadın, kocasının sürekli içki içmesinden ve ilgisizliğinden çocuklarına dert yanar ve onları olumsuz yönde etkiler.

“Gelmedi gene. Bu gece de yalnız bıraktı bizi. Görüyorsunuz değil mi çocuklar babanızın ne biçim bir insan olduğunu görüyorsunuz.” (s. 67)

Çocuklar, annelerinden bu sözleri duyduka babalarına kin duymaya başlarlar. Annenin çocuklar üzerindeki etkisi vardır. Anne, çocuklarını babalarına karşı doldurarak çocuklarının kendisine olan sevgisini arttırmayı amaçlamıştır. Hikâyenin sonunda çocuklardan biri annesinin lafına kanıp babasına karşı ön yargılı davrandığı için pişmanlık duymaktadır.

“Bir Dağ Lalesi” isimli hikâyede Ayşen’in annesi, dul bir bayandır. Bu bayan hakkında kasabada zaman zaman dedikodular çıkmıştır.

²⁷ Feyza Hepçilingirler, “Doğru Yürü Oy Gelin”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

“Dul oldu mu kadın, herkes elinin çamurunu, belinin pisliğini üstüne bulaştırmaya çalışıyor; aslı astarı yok, inanma duyduklarına. Tabi anam, demişti Ayşen de, ben gül anama inanırım, el âlem ne söylerse söylesin.” (s.73)

Ayşen, annesiyle ilgili hiçbir dedikoduya kulak asmaz. İşine devam eder. Üniversitede Turhan Bey’in öğrencisidir. Okulda da hocasıyla ilgili söylentiler çıkar. Ayşen yine hiçbirine inanmaz. Bir gün hocası Turhan Bey’in evine gider ve cinsel tacize uğrar. Ayşen’in o anda annesi ve hocası Turhan Bey hakkında çıkan dedikoduların gerçek olduğunu anlar.

“Yaşlı Deniz Tanrısı” isimli hikâyedeki anne karakteri Binnaz karşımıza çıkar. Binnaz, çocukları despot babalarından olabildiğince korumaya çalışan bir annedir. Acımasız babaları çocukları sık sık döver. Binnaz, çocuklarını zalim babalarından korumaya çalışsa da ne yazık ki bunu başaramaz. Bu durum karşısında içi parçalanan anne sabahlara kadar gözyaşı döker.

“Ürkek Kuşlar” isimli kitaba genel olarak bakıldığında her hikâyede farklı bir anne karakteri karşımıza çıkar. Annelerin tek ortak özelliği çocuklarına karşı çok büyük bir sevgi duymalarıdır. Özellikle *“Sevgiye Dikkat”* ve *“Yaşlı Deniz Tanrısı”* isimli hikâyelerdeki annelerin çocuklarına olan ilgi ve sevgisi dikkat çekmektedir. *“Kekikdağı/Dağkekiği”* ve *“Doğru Yürü Oy Gelin”* hikâyelerinde ise evlatlarının istemediği kızlarla evlenmelerine müdahale eden, kaynanalık yönü ağır basan anneler vardır. *“Suçluyum... Babama Karşı”* isimli hikâyede çocuklarını babalarına karşı soğutarak onların babalarından nefret etmesine neden olan anne ön plandadır.

“*Karanlığa Kuş Uçuşu*”²⁸ isimli hikâyedeki Belkıs, çalışan bir annedir. İşten eve bir koşuşturmaca yaşamaktadır ve bu durumdan hiç hoşnut değildir. Kocas ve çocuklarının onu günlük işlerini yaptırmak için kullandıkları düşünür ve onların samimiyetlerine inanmaz.

“*Sonra Belkıs eve gelir gelmez o mımız ivcenliklerine dönüşlerine, mavi kazağım nerdeydi anne’li, Fularımı gördün mü güzelim’li, ben çıkıyorum anneşko’lu, beni arayan olursa yokum yavrum’lu konuşmaların yapay içtenliğine kızıyor.*” (s.10)

“*Potluğu Gidermek*”²⁹ isimli hikâyede Esra’nın annesi, erkek ve kız çocuğu arasında ayırım yapan bir kadındır. Esra on bir on iki yaşlarındayken annesi Esra’ya ve kardeşi Semih’e saçma sapan bir soru sormuştur. Esra, bu sorulardan sadece birini cevaplayamamıştır. Semih ise bu sorulardan hiçbirisini bilememiştir; annesi onu değil Esra’yı cezalandırmıştır. Kızına sabahlara kadar hakaret etmiştir. Annesinin bu hakaretleri Esra’yı derinden üzmüştür. Annesinden ilgi ve şefkat bekleyen zavallı çocuk tam tersi bir durumla karşılaşmıştır. Annesi, bütün çektirdikleri yetmiyormuş gibi Esra’nın okula gitmesine mani olmuştur. Daha sonra babasının ve öğretmenlerinin ısrarıyla okula başlamıştır. Annesinin küçük yaşta kurduğu baskı Esra’yı derinden etkilemiştir. Annesi, kadınların dünyadaki tek amaçlarının evlenmek olduğunu ve bunun için dünyaya geldiklerini sürekli söylemesi Esra’yı evlilikten soğutmuştur. Annesinin kızına küçük yaşta yaptığı bu baskılar kızın ilerleyen yaşlarda cinsel problemler yaşamasına neden olmuştur.

²⁸ FeYZa Hepçilingirler, “Karanlığa Kuş Uçuşu”, **Kırlangıcsız Geçti Bu Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

²⁹ FeYZa Hepçilingirler, “Potluğu Gidermek”, **Kırlangıcsız Geçti Bu Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*Yine Ziller Çalıyor*”³⁰ isimli hikâyedeki Halide Hanım, kocası öldüğü için oğlunu tek başına büyüten bir annedir. Halide Hanım, oğlu Tamer’e babasının yokluğunu belli etmez ve onu tam bir aile terbiyesi içinde yetiştirir. Herkes Tamer’in akıllı, uslu ve terbiyeli bir delikanlı olduğunu bilir. Halide Hanım, gözüne kestirdiği bütün güzel kızların kapısına göğsünü gere gere gitmenin gururunu yaşar. Oğlu evlendikten sonra da annesiyle yaşamak ister fakat Halide Hanım bunu kabul etmez. Oğlunu rahatsız etmekten çekinir. Oğlu Tamer’in mutluluğuna her şeyden çok önem veren bir annedir.

“*Ne Güzel Ölmüştüm*”³¹ isimli hikâyede anlatıcı kadın annedir. Bu hikâyedeki annenin birçok rahatsızlığı vardır. Hem fiziksel hem de psikolojik yönden rahatsız bir kadındır. Bir an önce ölmeyi isteyen bu kadın, oğlunun evinde oturmaktadır. Oğlu, annesinin bakımı için bakıcı bir kadın tutmuştur. Fakat anne bu durumdan pek memnun değildir. Çünkü bin bir zorluklarla büyüttüğü evladının kendisine bakması için hasta bakıcı kadın tutması onu derinden üzmüştür. Bu kadın, gençliğinde hasta kaynanasına uzun bir süre bakmıştır ve bu durumdan hiçbir rahatsızlık duymamıştır. Aynı ilgiyi ve şefkati evlatlarından bekleyen anne hayal kırıklığına uğramıştır. Dolayısıyla bir an önce ölüp kurtulmayı isteyen bir annedir.

“*Ben istemiyor muydum üç ayda ölmeyi? Üç ay da değil, iki gün yatak, üçüncü gün toprak, demiyor muydum? Ama ölmedim. Ölemiyorum. Nasıl ölüneceğini bir bilsem, bir bilebilsem...*” (s.127)

“*Kırlangıçsız Geçti Yaz*” isimli kitapta anneleri tek bir çatı altında toplamak doğru olmaz çünkü her hikâyede birbirinden farklı bir anne karakteri karşımıza çıkar.

³⁰ FeYZa Hepçilingirler, “Yine Ziller Çalıyor”, **Kırlangıçsız Geçti Bu Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

³¹ FeYZa Hepçilingirler, “Ne Güzel Ölmüştüm”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“Karanlığa Kuş Uçuşu” unda Belkıs çalışan bir anne, “Potluğu Gidermek” baskıcı bir anne, “Yine Ziller Çalıyor” da evlat sevgisini her şeyden üstün tutan bir anne karşımıza çıkmaktadır.

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde genellikle çocuklarını tek başına büyüten annelerin hayat karşısında çektiği sıkıntılar anlatılmaktadır. Zorlu hayat koşullarına rağmen çocuklarına her türlü imkânı sunabilmek için çalışıp didinen annelerin mücadelecisi, yılmayan yönleri ağır basmaktadır. Annelerin çocukların hayatlarında yeri ve önemi büyüktür. Hikâyelerin genelinde babasız büyüyen çocuklar, annelerine daha çok bağlanmışlardır. Özellikle anne-oğul arasında güçlü bağlar dikkat çekicidir. Çünkü hikâyelerde evin geçimini ya anne ya da erkek evladın üstlendiği görülmektedir.

2. 1. 1. 2. Eşler

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde eşler sayıca fazla yer tutmaktadır. Genellikle evi terk eden ve eşlerini aldatan erkekler ağır basmaktadır. Fakat bazen kadınların da kocalarını genç erkeklerle aldattığı görülmektedir. Evliliklerde bayanlar daha çok fedakârdır. Kocasını tarafından aldatılan ve terk edilen kadınlar evin geçimini tek başına üstlendikleri görülmektedir. Yapılan bu çalışmada eşleri iyi ya da kötü şekilde kategorilere ayırmak yerine yazarın hikâyeye kitaplarının basım tarihlerinin kronolojik sırası esas alınmıştır.

Bu sıralamaya göre ilk karşımıza çıkan kişi “*Fava*”³² hikâyesindeki Fatoş’un annesidir. Fatoş’un annesi kocası tarafından terk edildiği için hasta çocuğunu tek başına yetiştirmenin zorluğunu yaşayan bir annedir.

“Kocam mı? O da yok. Gitti. Hayır, anlatamam bunları. Ölsem anlatamam. Ele güne avuç mu açacağım?” (s. 5)

Umutsuzluğunu hiçbir zaman yitirmeyen bu kadıncağz kocasının bir gün geleceğini ve ona kırmızı manto alacağını düşünür durur. Hatasına rağmen günün birinde kocasının ona geri döneceği umuduyla yaşar.

“Kaldır başını Fatoş, elimi tut. Baban az sonra gelir. Güm güm vurur kapıyı, koşar açarız. Bir daha yapmazsa başışlarız Fatoş. İnan başışlarız.” (s.9)

“*Sızı, Sancı Her Gece*” isimli hikâyede Filiz Hanım, kendisine hiçbir konuda yardımcı olmayan kocasından dert yanar. El bebek gül bebek büyütülen kocası Halûk Bey’in, evde bir işin ucundan tutmaması Filiz Hanımı canından bezdirir.

“Birlikte çalışıyorlar, o da yardımcıverse bir ucundan, ne olur? Terliklerini düzeltse, pijamalarını katlasa. Salon erkeği canım! Sanki arkasından on hizmetçi dolaşiyor, çıkardığını fırlatıveriyor rastgele.” (s.11)

“*Menekşe’nin Bebesi*”³³ isimli hikâyede ise Menekşe’nin kocası hakkında net bir bilgi verilmemektedir. Sadece kocasının imam olduğu ve Menekşe’nin de bu mesleğe uygun bir eş olduğu ifade edilmektedir.

³² Feyza Hepçilingirler, “Fava”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay.,İstanbul 1981.

³³ Feyza Hepçilingirler, “Menekşe’nin Bebesi”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay.,İstanbul 1981.

“Menekşe’yi ise bana anlatıldığına biliyorum. Kafamdaki ‘imam karısı’ tipine uygun davranıyor. Beni şaşırta bir kadını örneği bulamadığımı düşünüyorum. Şimdiye dek konuştuklarıyla hiç yanıltmadı beni.” (s.18-19)

“Dikenli Terlikler”³⁴ adlı hikâyede ise kocası Hasan Efendi’nin hapse girmesiyle hayat mücadelesini tek başına yürütmek zorundan kalan Hatice Kadın anlatılmaktadır. Hatice Kadın, çocuklarını okutmak için çok çilelere göğüs germiş bir anne aynı zamanda iyi bir eştir. Kocasının hapisten çıkması imkânsız görüldüğü için tüm gücüyle çalışıp çocuklarını okutmuştur.

“Bu eve kapılanıncaya dek neler çekmişti. Pamuk toplamaya gitmişti, çırçıra, dokuma fabrikasına, evlere gündelik temizliğe Gücü tükenmekteydi artık, yaşlanıyordu. Hasan Efendi desen, zor çıkardı tutukeviden. Belik ömrü yetmezdi cezasını çekmeye.” (s.34-35)

“Bize Gülmek Yaraşır”³⁵ isimli hikâyede ise eş olarak Ümmühan Gümüşdere ve kocasından bahsedilebilir. Gündelikçi olarak çalışan kadın, bütün parasını alkolik kocasına vermektedir. Kocası işsizdir ve iş bulmaya niyeti olmayan tembel bir adamdır. Ümmühan Gümüşdere, bu adamın ikinci karısıdır. İlk karısı bu alkolik adamın vurdumduymazlığına dayanamayıp ölmüştür.

“İlk karısını da gömmüş zaten. Sıra bana gelmişti. ‘ Deli misin?’ dedim kendi kendime. Çalış, çabala, getir, avucuna say paraları, gitsin ziftlensin. Yağma mı var? ‘ Çalış da kazan.’ Dedim sonunda, iyi mi oldu, kötü mü bilmem. İki üç gün çalışmayla bu ev döner mi? Ancak içki parasına yetiyor çıkardığı. Boğaz parası gene benden.”(s. 81)

³⁴Feyza Hepçilingirler, “Dikenli Terlikler”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

³⁵ Feyza Hepçilingirler, “Bize Gülmek Yaraşır”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

“*Yağmur Sıcağı*”³⁶ isimli hikâyede kadınların farklı ilişki durumları karşımıza çıkar. Bu hikâyede çarpık ilişkiler dikkat çekmektedir. Üvey babasıyla ilişki yaşayan ve çevresi tarafından hoş karşılanmayan genç bir kız vardır. Bir diğer kadın ise kocasının saflığından yararlanarak başkalarıyla olan ilişkisini kocasının gözü önünde yaşayan basit bir kadındır. Son olarak bu hikâyede yine, kocasını aldatan bir kadın profili karşımıza çıkar. Dışişlerinde görevli adamın karısı, kocasını sürekli genç erkeklerle aldatır.

“*Bir Damga Belki...*”³⁷ isimli hikâyede eşlerle ilgili olarak iki kadından bahsedilebilir. İlki Makbule Hanımdır. Kocasını tekstil fabrikatördür. Tekstil fabrikasına girmek isteyen genç teknik personeli önce kendi yatak odasından geçiren ahlaksız bir kadındır. Sürekli kocasını aldatır. Diğerisi ise eski belediye başkanının dul eşi Mualla Hanımdır. Gününü gün eden, özgür bir kadındır. Evlilikleri hakkında pek fazla bilgi verilmemektedir.

“*Sabah Yolcuları*”na genel olarak bakıldığında evlerini terk eden kocalar ve kocalarını sürekli genç erkeklerle aldatan bayanlar ağır basmaktadır. Evli çiftlerin pek mutlu olduğu söylenemez. Genellikle mutluluğu dışarıda zevkte sefada arayan karakterler görülmektedir. Hiçbir hayat kaygısı olmayan bu kişilerin rahat ve özgür tavırları dikkat çekmektedir.

“*Gerdek*”³⁸ isimli hikâyedeki Ziynet, ellili yaşlarda ikinci evliliğini yapan bir bayandır. İlk evliliği çok kısa sürmüştür. Çok sevdiği, genç kızlık aşkı Şevket ile evlenir. Şevket evlendikleri gün ölür ve Ziynet çok üzülür. Tam otuz yıl Şevket’in sevgisine sadık kalır.

³⁶ Feyza Hepçilingirler, “Yağmur Sıcağı”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

³⁷ Feyza Hepçilingirler, “Bir Damga Belki”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

³⁸ Feyza Hepçilingirler, “Gerdek”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

“Yaşı elliye dayanmışken ve otuz yıllık evlilikten sonra kadın olmak istiyor. Genç kızlık düşlerini canlandırmak, yeşertmek, solgun bir dal olarak çiçeğe durmak istiyor.” (s.22)

Daha sonra Ziyet, İhsan Bey ile ikinci evliliğini gerçekleştirir. İkinci evliliği olmasına rağmen o, çok heyecanlanır. Ziyet’in kafası karışır. İlk başlarda Şevket’in anısına sadık kalmadığını düşünerek kaçıp gitmeyi planlasa da yıllardır beklediğinin bu an olduğunu düşünerek bu fikrinden vazgeçer.

“Bakiresin sen, dedi yavaşça. Ak çarşafın üstünde açılmış kızıl laleyi gösterdi. Ziyet, bütün bedenini yeniden saran genç kız utangaçlığı içinde ‘evet’ diye başını salla ve kesik kesik: Allah aşkına İhsan Bey, dedi. Kimseye söylemeyiniz bunu Şevket’in ruhu incinsin istemem. Sonra birden ağlamaya başladı.” (s.24)

“Daryerlerin Karanlığı”³⁹ isimli iki hikâyedeki anlatıcı kadın, hapisanededir. Kocasına duyduğu özlemi dile getirmiştir. Evlilikleri hakkında bilgi verilmemiştir.

“Altın Gibidir Oğlum” isimli hikâyede Sadık Efendi’nin karısı karşımıza çıkar. Sadık Efendi’nin karısı hakkında pek fazla bilgi verilmemiştir. Sadece Sadık Efendi, eşinin ailesinden maddi yardım geldiği için karısının dırdırına tahammül ettiği belirtilmiştir.

“Sarı Kır Çiçekleri”⁴⁰ isimli hikâyedeki Nermin, kocasından ilgi bekleyen deli dolu bir kadındır. Otuzuncu yaş gününü kutlayan Nermin, kocasının eve sarı kır çiçekleriyle gelmesi umut eder. Kocasını bütün çiçekçileri dolaşmasına rağmen

³⁹ Feyza Hepçilingirler, “Daryerlerin Karanlığı” **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

⁴⁰ Feyza Hepçilingirler, “Sarı Kır Çiçekleri”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

çiçekleri bulamaz. Nermin, bu duruma üzülmaz. Çünkü her şeyi takmayan bir kadındır ve tepkilerini kahkaha atarak gösterir. Kocası da onun bu haline alışmıştır ve onu her haliyle sever.

“... *Atın Önünde Et...*”⁴¹ isimli hikayedeki kadın, istemediği biriyle zorla evlendirilmiştir. Bunda ailesinin payı büyüktür. Hikâyede geçen aile kızlarının zengin bir kocayla evlendirilince rahat edeceği düşünmektedir. Bu düşünceyle onlar, kızlarını hiç istemediği zengin bir kasapla evlendirirler. Önceleri kocasını hiç sevmeyen bu kadın kocası öldükten sonra onun değerini anlar ve onu özlemle anar.

“*Belki de insan biçiminde gelmeyecektir beklediğim, diye düşündüm. Bunu düşünür düşünmez de kocam canlandı gözümün önünde: Ölmeden önceki haliyle, gençliğiyle ve gençken bile güzel olmayan yüzüyle.*” (s. 48)

“*Mor Üstüne Yazılmış*” isimli hikâyede kocası tarafından terk edilen bir kadın karşımıza çıkar. Bu kadın, terk edilmekten öyle çok korkar ki oğlu Ahmet’i askere bile yollamak istemez.

“*Çiçekli Dalların Kıyımı*”⁴² isimli hikâyedeki kadın, kocasının işsiz kalmasına sabır gösteren fedakâr bir kadındır.

“*Karım sesleniyor içerden. Bu kadın bu kadar iyi olmasaydı ne yapardım? Benim evde olmama alışamayacak diyordum; bak alıştı işte. Beni unuttur bu odada, yokmuşum gibi davranır diyordum; bak unutmamış işte. Ne ‘Çocuklarla ilgilen.’ diye söyleniyor, ne de ‘İş bul.’ diye.*” (s.82-83)

⁴¹ FeYZa Hepçilingirler, “...Atın Önünde Et...”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

⁴² FeYZa Hepçilingirler, “Çiçekli Dalların Kıyımı”, **Eski Bir Balerin**, Everest Yay., İstanbul 1981.

“*Eski Bir Balerin*” isimli kitapta eşler hakkında genelleme yapmak uygun olmaz. Çünkü birbirinden farklı eşlere rastlanılmaktadır. Bunları şöyle sıralayabiliriz: Kocasını çok sevenler, kocasından nefret edenler, ailesinin isteği üzerine evlenen eşler karşımıza çıkar. Dolayısıyla “*Eski Bir Balerin*”de geçen bu karakterleri tek bir çatı altında toplamak mümkün değildir.

“*Troksalila*”⁴³ isimli hikâyede sevdiği adamın ölümüyle yıkılan bir kadının yaşamı yansıtılır. Kadın, kocasını büyük bir aşkla sever. O, kocasıyla birlikteyken Troksalila’nın aşk ezgilerini dinlemek ister. Kocasını öldükten sonra bu isteğinden vazgeçer. Kocasının ölümünü kabullenmek istemeyen kadın, hikâyede bu durumu şöyle ifade etmektedir:

“Böyle ölüymüş gibi uyanmayacaktı. Onu yanımdan alıp götürmelerine izin vermeyeceğim. Hele mavi gözlerini toprakla doldurmalarına, asla. Gözünü açınca beni görecekmış gibi uyusun hep. Ben de burada yanında kalır beklerim.” (s.23)

“*Kekikdağı/Dağkekiği*”⁴⁴ isimli hikâyedeki Zeynep, sevdiği erkekle yoksulluk yüzünden evlenemeyen kadın karakter olarak karşımıza çıkar. Zeynep’in annesi, fakir olduğu için İsmail’le evlenmesine karşı çıkmıştır. Zeynep, ailesinin sözünden çıkmamak için çok sevdiği İsmail ile evlenmekten vazgeçmiştir. Annesinin zoruyla reddettiği İsmail’i unutamayan Zeynep, onunla birlikte hayat geçirememenin üzüntüsünü yaşamaktadır. Sevmediği bir adamla evlenen Zeynep, İsmail’i bir türlü unutamamıştır.

⁴³ Feza Hepçilingirler, “Troksalila”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

⁴⁴ Feza Hepçilingirler, “Kekikdağı/Dağkekiği”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

“*Ürkek Kuşlar*” isimli kitaptaki kadınlar, kimi geleneklerin kimi tabuların kimi de kendilerine konulan yasaların baskısı altındadır. Evliliklerin, aşkların yalnızlığın üstesinden gelinemediğinden bahsedilmektedir. “*Troksalila*” daki kadın, kocasının ölümüyle yalnız kalan karamsar bir kadındır. Yalnızlığa boyun eğen bu kadının hayatta hiç kimsesi yoktur. “*Kekikdağı/Dağkekiği*”nde annesinin baskısından ötürü sevmediği bir adamla evlenmek zorunda kalan Zeynep, biricik sevgilisi İsmail’i unutamamıştır. Genç kadının üzerindeki baskıdan dolayı sevmediği bir adamla evlenmek zorunda kalmıştır. Bu hikâyelerde geçen kadın karakterlerin tek ortak özelliği sevdiği adamlarla mutlu bir hayat kuramamalarıdır.

“*Kırlangıçsız Geçti Bu Yaz*” isimli kitapta “*Karanlığa Kuş Uçuşu*” ve “*Kırık Cam Mavis*” hikâyeleri birbirlerinin devamı niteliğindedir. İlk hikâyedeki Belkıs, kocası Önder’e dair şüpheleri olan bir kadındır. Bir gün işten erken çıkar. Eve geldiğinde kocasını bir kadınla basmanın korkusunu yaşar. Kapı çalar. Kapı biraz geç açılınca içeride bir bayanın olduğunu düşünür. İçeri girdiğinde kocasını sarhoş sızmış bir şekilde görür. Evde bir kadın olmadığını anlar. Önder hakkındaki düşüncelerinden pişmanlık duyar ve üzülür. Üstüne değiştirmek için yatak odasına geçer. Üstünü düzelttikten sonra yatağına uzanır ve yastığın altında bir tutam sarı bulur. O, sırada çılgına dönen Belkıs, kocasına bağıırıp çağırmaya başlar. Önder, bu duruma şaşırır. Çünkü yastığın altına sarı saçları kimin koyduğunu bilmemektedir. İlk hikâyenin devamı niteliğindeki “*Kırık Cam Mavis*” isimli hikâyede yastığın altına sarı saçları Önder’in sevgilisi Merve’nin koyduğu anlaşılır. Merve, kendisine sokak kadını muamelesi yapan Önder’den intikam almak düşüncesiyle böyle bir şey yapmıştır.

“Alabileceği intikamların en korkuncuydu hazırladığı tuzak, dili damağına, eli ayağına dolaşacaktı Önder’in, Merve de uzaktan oh diyecekti, elime sağlık, ne güzel etmişim.” (s.21)

Oldukça zeki bir bayan olan Merve, sevgilisinin sadece kendisini düşünen yaşam tarzına bir nokta koymak ve onun karısının da gözünü açmak için böyle bir oyun oynamıştır.

“Donakalmak I”⁴⁵ isimli hikâyede birbirinden farklı ilişkiler dikkat çekmektedir. Hikâyenin başında yolunu şaşırarak kar tanesinin bir apartmanın üst katından başlayarak alt doğru inmektedir. Bu iniş sırasında her katta farklı bir çift anlatılmaktadır.

İlk olarak apartmanın üst katındaki Nalan ve Nizamettin çifti karşımıza çıkar. Nizamettin, karısının bir sabah kalkıp kahvaltı hazırlamamasından söylenir. Nalan, hiç cevap vermez, kocası kapıyı çarpıp çıkıp gider. İkinci olarak Nergis ve Namık çifti anlatılmaktadır. Namık ve Nergis birbirlerini çok seven bir çifttir. Bir başka çift ise Nuri ve Neval çiftidir. Çapkın bir adam olan Nuri, Neval’i diğer kadınlardan farklı gördüğü için çok sever. Neval’in kendisini ele vermeyen bir yönünün olması Nuri’ye çekici gelmiştir. Bir başka çift ise Numan ve Necla’dır. Necla, evliliğin aşkı bitirdiğini düşünmektedir. Bu yüzden Numan’la evlenmediği halde aşklarının günden güne güzelleştiğini belirtmektedir.

“Evlilikler aşkı eskitiyor, nasıl acımasızca törpülüyor, bunu ikimiz de biliyoruz aslında. Yoksa bu kadar yakın olabilir miydik birbirimize? Düşünsene canım, ne olur, bir kez olsun benim için düşünsene.” (s.35)

⁴⁵ Feyza Hepçilingirler, “Donakalmak I” ,**Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*Donakalmak I*”⁴⁶ isimli hikâyedeki bir başka çift ise Nilgün ve Nihat’tır. Nilgün her gün kocasının ölmesi için dua eden bir kadındır. Her hafta kocasının çıktığı yolculukların birinde ölmesini dilemektedir. Ama Nilgün, bu düşünceleri içinde barındırırken tam tersi davranışlar sergiler. Kocasını işe giderken arkasından su döküp su gibi git su gibi gel demeyi de ihmal etmeyen bir kadındır.

“*Ne olur Allahım, bugün ölsün, her gün yağınla trafik kazası oluyor bu memlekette, niye bir tanesi de Nihat’ın başına gelmez?*” (s.35)

“*Donakalmak II*”⁴⁷ isimli hikâyede ise kar tanesi bu sefer otobüsün camına düşer. Otobüste oturan anlatıcı kadının yanına bir adam oturur. Kadın, adamın gazetesindeki haberleri okumaya başlar. İlk haber “*Gecekonduların Yıkımı*” ilgilidir. Gecekondularının yıkılmasına karşı çıkan insanlar makinelerin önüne kendilerini atarlar. Eşleri yanında olan kadınlar şanslıdırlar. Çünkü erkekler karılarını korurlar. Minal, yeni doğum yapmış bir kadındır ve kocası memleketine gittiği için yapayalnız kalmıştır. Yıkım ekibinden birkaç kişi kapıyı kırıp Minal’in evine girer ve bebeğini alıp dışarı çıkar. Böylece Minal’i dışarı çıkarmayı başarır. Minal, dışarı çıktığında fenalaşmış bayılır. Kocasını yanında olmadığı için üzülür.

Diğer bir haber ise “*Cinsel Uyuşmazlık Boşanma Nedeni Sayılmalı*” ile ilgilidir. Küçük yaşta evlendirilen Hatice’ye yargıç neden boşanmak istediğini sorar. Kocasını Mehmet’in ona bakıp bakmadığını sorunca Hatice bütün samimiyetiyle sorulara cevap vermeye başlar. Mehmet’in para kazandığını ona çok iyi baktığını söyleyince yargıç şaşırır. Bu sefer Mehmet’e neden boşanmak istediğini sorar. O da Hatice’nin ona karılık yapmadığını söyler. Yargıç, Hatice’ye bunun doğru olup

⁴⁶ Feyza Hepçilingirler, “Donakalmak I”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

⁴⁷ Feyza Hepçilingirler, “Donakalmak II”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

olmadığını sorduğunda Hatice utanarak doğru olduğunu, sebebinin ise kocasının cinsel uzvunun büyük olduğunu söyler. Yargıç, şahit olarak Rasih Bey’i gösterir. Rasih Bey, Mehmet’in cinsel uzvunun normal olduğunu söyler. Hatice, çok küçük yaşta Mehmet’le evlendirildiği için böyle şeylere alışık olmadığını belirtir.

*“Evlerin Sakınımı”*⁴⁸ isimli hikâyede uyumlu bir çiftten bahsedilebilir. Birbirlerini çok seven kadın ve erkeğin hikâyede isimleri verilmemiştir.

“Aşkları üretken ve doğurgan kılındı. Beslediler bu anlamını aşkın, üretkenlik ve doğurganlığı kendilerine kattılar. Baba tarafından üretken, ana yanı doğurgan. Sevinçler, şiirler, şarkılar, çiçekler, denizler, güneşler ürettiler. (s.117)

“Kırlangıçsız Geçti Yaz” isimli kitaba genel olarak bakıldığında hikâyelerde farklı karakterde eşler karşımıza çıkmaktadır. Bazen kocasını çok seven bazen de kocasından nefret eden kadınlar dikkat çekmektedir. Feyza Hepçilingirler’in hemen hemen her hikâyesinde olduğu gibi burada da aldatılma vardır.

*“Ölüm Çiçekleri”*⁴⁹ isimli hikâyedeki sarışın kadın, kocasına hükmeden ve sürekli kendi istediğini yaptıran şirret bir kadındır. Kadın, kocasının üzerinde büyük bir baskı kurmuştur, dolayısıyla adam karısından çok korkar ve onun sözünden çıkmaz.

“Her sözünü karısına onaylatma çabasında, hemen her sözden sonra duruyor, karısının bakışlarını kolluyor, bir ‘hum’, bir yankı bekliyor. Karısının şerrinden korktuğundan. Karısı da korkulamayacak gibi değil. Tanrım bu saçaklı tipleri. Onaylatmazsa virvirından uyutmaz adamı.(s.21)

⁴⁸ Feyza Hepçilingirler, “Evlerin Sakınımı”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

⁴⁹ Feyza Hepçilingirler, “Ölüm Çiçekleri”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

“*Kar İzi*”⁵⁰ isimli hikâyedeki kadın karakteri anlatıcı kadındır. Bu, sevgilisi tarafından terk edilen bir kadındır. Onun hayatı eski günleri yâd etmekle ve hayal kurmakla geçmektedir. Kafasını dağıtmak için bir tatil köyüne gitmiştir. Tatil köyüne ilk karın yağdığı sırada sokaklarda dolaşırken keman sesi duymuş ve sesin geldiği yere doğru yürümüştür. Bu sesin geldiği evin önünde beyaz bir araba görmüştür. Bu araba onu terk eden adamın arabası olduğunu anlayınca arabanın camındaki karları temizlemiş ve arabanın arka koltuğundaki bebek koltuğu görmüştür. Unutamadığı biricik sevgilisinin evlenip bebeği olduğunu düşünmüştür. Kendisini üzen bu düşüncelerden uzaklaşarak tekrar hayallere dalmıştır.

“*Islak Kedi*”⁵¹ isimli hikâyede terk edilmiş bir kadın vardır. O, kendisini terk eden adamı unutmaya çalışır. Anıların olduğu yerden uzaklaşır. Sık sık gazete bayisine gidişi bir adamın dikkatini çeker ve adam onunla tanışmak istediğini söyler. Kadın tanışmayı kabul eder. Birlikte yemek yerler. Fakat kadın terk edilmenin korkusuyla adamdan uzaklaştırır. Adamlarla tekrar karşılaşmamak için her zaman gittiği gazete bayisine gitmez. Erkeklerle hiçbir zaman güvenmeyen bu kadın, terk edilen kadınları ıslanmış kedilere benzetir.

“*Terk edilen kadınlar, ıslanmış kedilere döner. Öyle yoksun, öyle çaresiz.*”

(s.77)

⁵⁰ Feyza Hepçilingirler, “Kar İzi”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

“Söylemek İstesem”⁵² isimli hikâyedeki kadın karakterin ismi Süheyla Hanım’dır. Kocasını onu terk edince dikiş dikerek geçimini sağlamaya başlar. Süheyla Hanım’ın kocası bunaldığını söyleyerek eşini ve çocuklarını terk edip gitmiştir. Bunca yıllık kocasını tanıyamadığı için kendisine kızmaktadır.

“Ben eski Süheyla Hanım değilim. Öyle, bir başına bırakılmış bir kadını. Bana âşık olduğumu sanırdım oysa. Ah, ne aldanmışım! Sevgi öyle pat diye biter miymiş?” (s.112)

Aynı hikâyedeki Mualla Hanım, ilerleyen yaşına rağmen mahallenin genç delikanlılarıyla kocasını aldatan bir kadındır. Çok bakımlı ve süsüne düşkündür.

“Oksijen sarısı saçlarında bigudiler; kaşlar esnek, ince bir yay; bol pudralı, bol allıklı bir surat. Kırmızı rujlar, kırmızı ojeler, kırmızı yanaklar...” (s.111-112)

“Deniz Yosunlu Bir Taş Duvar”⁵³ isimli hikâyedeki Çiğdem, terk edilen bir kadındır. Oğlu Serdar’ın şehit edilmesiyle bunalıma giren kocası Haydar, onu terk etmiştir. Çocukları çok seven Çiğdem, her zaman tek çocuk olmasına karşı gelmiştir. Tek evladına bir şey olması durumunda bu acının dayanılmaz bir acı olduğunu belirtmiştir. Fakat kocasını bu düşünceye bir türlü ikna edememiştir.

Çiğdem bir çocuk daha istiyordu, hep istedi. Hayır, dedi Haydar. Hele ‘Bu çocuğun başına bir şey gelirse ne yaparız?’ diye aklınca kandırmaya çalıştığında, en çok o zaman ne gelebilir? Ormanda mı yaşıyoruz? Hem söylesene, hangi insan bir başkasının yedeği olabilir? Sen ‘Ağabeyine bir şey olursa’ diye doğurdum mu

⁵³ Feyza Hepçilingirler, “Deniz Yosunlu Taş Duvar”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

diyeceksin, yeni gelene? Ayıp bir şey bu. Dedi ve dinledi Çiğdem. Tek çocukla kalmayalım diye sızlanmaktan vazgeçti.” (s.128)

“*Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi*”⁵⁴ isimli hikâyedeki çenesi benli kadın ve kocası bordo pantolonlu adamdan bahsedilebilir. Bordo pantolonlu adam, işsizdir ve evine ekmek getirememenin ezikliğini yaşar. Karısı çenesi benli kadın, kocasına zor günlerinde destek olan ve onu çok seven bir kadındır. Kocasının birinde bir iş bulur. Bunun mutluluğunu hep birlikte yaşarlar. Fakat beklenmedik olaylar gelişir. Bordo pantolonlu adamın patronu, onun karısına göz diker. Patron, bir gece bordo pantolonlu adam evde yokken eve gelir. Çenesi benli kadın kapıyı açmak istemez. Fakat patron kapıyı açmazsa onu bütün mahalleye rezil edeceğini söyler. Kadın, kapıyı açmak zorunda kalır. Patron, kocasını işte çıkarmama karşılığında sadece kadının yanında uyumak istediğini söyler. Kadın, kocasının çok sevdiği işinden çıkmaması için patronun teklifini kabul eder.

“Söz verdiği gibi, kadına hiç dokunmadı. Ne var ki az sonra uyuyakaldılar ve bordo pantolonlu adam evine geldiğinde karısını, patronuyla aynı yatakta buldu. Bekçi üniformasının ayrılmaz parçası olan silahını çekip karısına doğrulttuğunda çenesi benli kadın uyanıp yataktan fırlamış; ama içinde bulunduğu garip durumu nasıl anlatacağını bilemediği için kocasına korkudan ve şaşkınlıktan irileşmiş gözlerle bakmaktaydı.” (s.39)

Bordo pantolonlu adam karısını tek kurşunla vurur. O sırada patron, adama tüm gerçeği anlatır. Çenesi benli kadınla arasında hiçbir şey olmadığını ve karısının çok namuslu ve ona bağlı bir eş olduğunu söyler. Bordo pantolonlu adam, pişman

⁵⁴ Feyza Hepçilingirler, “Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi”, **Öykünmece**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.

olur. Onu çok seven karısını öldürdüğünü düşünür ve kahrolur. Fakat kadın ölmemiştir sadece korkudan ve üzüntüden bayılmıştır. Hikâyenin sonunda patron, aileye bu acıları yaşattığı için özür diler ve bordo pantolonlu adamın haftalığını üç katına çıkarıp menekşe gözlü minik kızının eğitim masraflarını üstlenir.

“Öykünmece”nin son hikâyesi “Kilitli Ceviz Kutu” isimli hikâyede Nevber Hanım kocasının ölümüyle yıkılan bir kadındır. Nevber Hanım ve Selahattin Bey birbirlerini çok seven bir çifttir. Çocukları olmamıştır. Fakat bu çift bunun eksikliğini hiçbir zaman hissetmemiştir. Nevber Hanım, kocasının ölümüyle yalnız kalır. Kocasından kalan kilitli ceviz kutuyu açmaya cesaret edemez. Çünkü aklına kız kardeşiyle kocasının samimiyeti gelir ve o kutudan fotoğrafları çıkar düşüncesiyle kutuyu açmaz. Aceleyle kutu bahçeye fırlatıp atarken kutu düşer ve içinden Selahattin Bey’in birtakım kıymetli kâğıtları, yatırım fonları ve hisse senetleri çıkar.

“Öykünmece” isimli kitapta birbirlerini çok seven eşler dikkat çekmektedir. “Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi” deki çenesi benli kadın ve “Kilitli Ceviz Kutu” isimli hikâyedeki Nevber Hanım, kocalarını çok seven kadın kahramanlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Gideceğim, Giderim, Gidebilirim”⁵⁵ isimli hikâyede Gülizar, kocasına sürekli müdahale eden bir kadındır. Kocasının izni olmadan hiçbir şey yapamaz. Okumayı çok seven bu adam, Frankfurt Kitap Fuar’ına katılmak ister fakat bunu karısına söylemekten çekinir ve şunları söyler:

⁵⁵ Feyza Hepçilingirler, “Gideceğim, Giderim, Gidebilirim”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

“Franfurt Kitap Fuarına gitme istediğimden şimdi mi söz etsem, tarihin biraz daha yaklaşmasını mı beklesem? Ne zaman söylersem söyleyeyim Gülizar’ın vereceği tepki değişmeyeceğine göre şimdilik ertelemekte yarar var. Elime beş kuruş bile geçmezken Frankfurt’a gitmeyi planlamama şaşırarak. Belki de şaşırmakla kalmayacak.” (s.83)

“Durulur Mu Bu Sular?”⁵⁶ isimli hikayedeki Metin tarafından aldatılan iki kadın karşımıza çıkar. Metin karısını Eviniki’yle, Eviniki’yi de sarışın bir kadınla aldatır. Çapkın bir adam olan Metin için aşklar gelip geçicidir. Eviniki’yle ilişki yaşar ve o hamile kalır. Metin’e hamile olduğunu söyleyeceği sırada Metin’in evli olduğunu öğrenir. Eviniki’yi üzen Metin’in evliliğini gizlemesi değil üç yaşındaki çocuğunu ona söylememesidir. Bu durumu öğrenen Eviniki, Metin’e hamile olduğunu söylemekten vazgeçer. Çocuğuna sahip çıkacağını söyleyen Andrea ile tanışır ve Atina’ya gitmeye karar verir. Eviniki ve Andrea Atina’ya gitmeden bir gün önce dostlarıyla yemeğe giderler. Gittikleri Bulgar Meyhanesi’nde dostlarıyla yemek yerler. Eviniki, o sırada yanında sarışın bir bayanla Metin’i görür. Metin’in hiç vakit kaybetmeden birini bulmasına hayret eder.

“Sarışının yerinde çok değil daha on gün önce kendisi vardır. Demek yeri bu kadar çabuk doldurulmuştu. Belki Eviniki’ye kuracakları yuvanın ayrıntılarını anlatırken de bu vardı sarışın...” (s.91)

Eviniki’nin, Metin’den Dimitri adında bir kızı olur. Fakat Eviniki, kızını Metin’e söylemez. Dimitri, Yunanistan’ın en saygın gazetecilerinden biri olur.

⁵⁶ Feyza Hepçilingirler, “Durulur Mu Bu Sular?”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

2. 1. 1. 3. Teyzeler

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde teyze karakterlerine pek fazla yer verilmemiştir. Genellikle teyzeler öksüz kalan yeğenlerini büyütmede rol üstlenmişlerdir. Onlarla arkadaş gibi geçinmişlerdir.

“*Sabah Yolcuları* “ isimli kitapta tek teyze vardır. O da “*Piçali Yazanağı*” isimli hikâyedeki Boyacı Hatice'dir. Ağabeyleri boyacı olduğu için mi yoksa boyanmaya meraklı olduğu için mi bu adı aldığı belli değildir. Hatice, hikâyedeki Ali'nin teyzesidir. Ali, onun adını kısaltıp 'Haticom' derdi. Çünkü teyzesini çok severdi. Ali, teyzesiyle arkadaş gibidir.

“*Kırlangıçsız Geçti Yaz*” isimli kitapta da tek teyze vardır. O da “*Sevginin Eskimezliği*” isimli hikâyedeki Salim'in teyzesidir. Bu teyze, Salim ve kardeşi Selim büyüyene kadar hiç kimseyle evlenmemiştir. Öksüz kalan bu çocukları annesiyle birlikte büyüten cefakâr bir kadındır.

“*Savrulmalar*” isimli kitapta “*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”, “*Darmadağın*” ve “*Söylemek İstesem*” isimli hikâyelerde teyze vardır. “*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”da anlatıcı kadının teyzesidir. Hiç evlenmeyen bu kadın, ablası öldükten sonra yeğenini annesiyle birlikte büyütüştür. “*Darmadağın*”daki Hande'nin teyzesi hakkında bilgi verilmemiştir. Bu hikâyedeki teyze yardımcı figür konumundadır. “*Söylemek İstesem*” isimli hikâyedeki Hikmet Teyze, bütün mahallenin gözdesi marifetli bir kadındır. Herkes ondan bir şeyler öğrenmiştir. Hikâyeyi ana kahramanı Süheyla Hanım, bu kadın sayesinde çok iyi bir terzi olmuştur.

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerine genel olarak bakıldığında teyzelerin sadece “*Sabah Yolcuları*”, “*Kırlangıçsız Geçti Yaz*” ve “*Savrulmalar*” isimli hikâyelerde teyze karakterlerinin geçtiği görülmektedir. Teyzelerin yeğenlerini büyütme için zaman zaman evlenmekten vazgeçtikleri görülmektedir.

2. 1. 2. Sosyal Durumlarına Göre Kadınlar

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde kadınları, sosyal durumlarına göre: şehirli, köylü ve yabancı kadınlar olmak üzere üç kısımda incelenmiştir. Hepçilingirler'in özellikle “*Sabah Yolcuları*” isimli kitabında köylü kadınlar ağır basmaktadır. Köylü kadınların, köyde yaşarken çektiği sıkıntılara değinilmiştir. Yoğun iş temposundan sıkılan şehirli kadınlar “*Eski Bir Balerin*” ve “*Kırlangıçsız Geçti Yaz*”, “*Savrulmalar*”, “*Öykünmece*” isimli hikâyelerde daha çok ön plandadır. “*İşte Gidiyorum*” isimli hikâyede ise yabancı kadınlar dikkat çekmektedir.

2. 1. 2. 1. Şehirli kadınlar

Şehirli kadınlar ilk olarak “*Sabah Yolcuları*”nın ikinci hikâyesi “*Sızı, Sancı Her Gece*” isimli hikâyede karşımıza çıkar. Şehirde yaşayan Filiz Hanım, hem anne hem de çalışan bir bayan olmanın zorluğundan dert yanmaktadır.

“*Dikenli Terlikler*” isimli hikâyede Hatice Kadın'ın hizmetçilik yaptığı evin hanımı şehirli bir kadındır. Evinin temizliğine düşkün olan bu kadın hakkında başka bilgi verilmemiştir.

“*Hoş Geldiniz Çocuklar*” isimli hikâyedeki Sibel Derya, şehirde öğretmenlik yapan kültürlü bir kadındır. Öğrencilerini çok sever ve onlara yeni şeyler öğretmekten zevk alır.

“*Bize Gülmek Yaraşır*” isimli hikâyedeki şehirli kadınları şöyle sıralayabiliriz: Hayriye Yılmaz, şehirde yaşayan dedikoducu bir kadındır. Bir diğer kadın ise Ümmühan Gümüştere’dir. O, şehirde yaşar ve evlere temizliğe giderek geçimini sürdürür.

“*Sabah Yolcuları*”⁵⁷ isimli hikâyedeki anlatıcı kadın şehir hayatının zorluklarından, aksiliklerinden ve pahalılığından dert yanar.

“*Göztepe’ye gelmedik mi daha? Belediye otobüsü değil, kağnı arabası sanki.*” (s.93)

“*Eski Bir Balerin*”⁵⁸ isimli hikâyede Ingre Buckman, şehirli bir kadındır. Ingre Buckman’ın annesi günün her saatinde bakımlı şehirli bir kadındır. Ingre Buckman ise annesine benzememe çabası içerisinde ve evde kotla gezer. Bu iki kadının giyimlerden şehirli olduğu anlaşılmaktadır.

“*Gerdek*” isimli hikâyedeki Ziyne, annesiyle birlikte şehirde yaşayan bir kadındır. Genç kızlık düşlerini gerçekleştiremediği için orta yaşlarda tekrardan evlenir. Şehirli ve kültürlü bir adam olan İhsan Bey ile evlenir. Nikâhında döpiyes giymesi onun şehirli modern bir kadın olduğunu gösterir.

“*İletişim*” isimli hikâyedeki Firuze Solmaz, bir yazarın imza gününe katılan şehirli bir kadındır. Bu kadın hakkında bilgi verilmemiştir.

⁵⁷ FeYZa Hepçilingirler, “Sabah Yolcuları”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

⁵⁸ FeYZa Hepçilingirler, “Eski Bir Balerin”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

“*Karanlığa Kuş Uçuşu*” isimli hikâyedeki Belkıs, bankada çalışmaktadır. Mesleği gereği şehirde yaşayan bir kadındır.

“*Kırk Cam Mavis*”nde ise Merve, şehirli kadın olarak karşımıza çıkar. Merve, dizilerde filmlerde oynayan bir artisttir. Önder’i köşe sıkıştırmak için entrika dolu birçok oyun oynayan ihtiraslı bir kadındır.

“*İç Denizin Dalga Boyu*” isimli hikâyedeki Gül Hanım, tam bir şehirli kadındır. Süsüne ve lüksüne düşkün olan Gül Hanım, sık sık kuaföre gidip saç şeklini değiştirir. Her zaman güzel görünmek isteyen bir kadındır.

“*Çok havalı olsun Rıza, çok havalı.*” (s.111)

“*Gün Selleri*”⁵⁹ isimli hikâyedeki Siret Hanım, gençliğinde fotomodellik yapmış şehirli bir kadındır. Süsüne düşkün olan Siret Hanım, evinde düz bir terlik giymeyi köylü işi bulduğu için sürekli topuklu ayakkabı giyer.

“*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”⁶⁰ isimli hikâyedeki anlatıcı kadın, özel sektörde çalışan şehirli bir bayandır. Çocukluğu kasabada anneannesini ve teyzesinin yanında geçen bu bayan şehir hayatına kolayca ayak uydurmayı başarabilmiştir.

“*Haydarpaşa – 19.35*”te ise iskele görevlisinin âşık olduğu kadın, tam anlamıyla bir şehirli kadındır. Giyimiyle, oturup kalkmasıyla ve kibarlığıyla dikkat çekmektedir.

“*Bu Uzun Geceler*” isimli hikâyede karşımıza çıkan Jale Ateş, eskiden hayat kadını olan biridir. Yaşadıklarından dolayı erkeklerden nefret eden bu kadın, yeterince para kazandıktan sonra hayat kadınlığını bırakır. Arkadaşlarının daveti

⁵⁹ FeYZa Hepçilingirler, “Gün Selleri”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

⁶⁰ FeYZa Hepçilingirler, “Tek Çizgi İnce Bir Mor”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

üzerinden davete bir katılır. Katıldığı davette gerçek kimliğini gizlemeye çalışsa da başarılı olamaz çünkü davetteki Rüştü Bey, kadının gerçek kimliği deşifre eder. Jale Ateş, söylenenleri ilk başta reddetse de daha sonra kabullenmek zorunda kalır. Tüm gerçekleri Rüştü Bey'e şu şöyle açıklar:

“Mesleği diyordum, bıraktım artık. Yeterince para kazandım. Bir şey daha var: iyi para kazandırdı; ama erkeklerden tiksindirdi bu meslek. Artık sizin gibilere dayanamıyorum.” (s.56)

“Islak Kedi” isimli hikâyedeki anlatıcı kadın, şehrin tekdüze yaşantısından bıkmış bir kadındır. Her gün aynı gazete bayiiinden sigara ve Cumhuriyet gazetesi alıp vapura biner.

*“Söylemek İstesem”*de ise Süheyla Hanım, kocası onu bırakıp gidince mahallede terzilik yaparak geçimini sürdüren bir kadındır. Hayat mücadelesini tek başına sürdürmek zorunda Süheyla Hanım, şehir hayatının zor koşullarına rağmen dikiş dikerek çocuklarını büyütür.

2. 1. 2. 2. Köylü kadınlar

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde bazı köylü kadınlar köy hayatından memnunken bazıları da köy hayatından ziyade şehirde yaşamaya özenen kadınlar olarak karşımıza çıkar.

Feyza Hepçilingirler, *“Sabah Yolcuları”*nda ele aldığı köylü kadınlar, *“Fava”* ve *“Menekşe'nin Bebesi”* isimli iki hikâyede geçmektedir.

“Fava” isimli hikâyedeki Fatoş’un annesi, zeytin tarlasında çalışan bir köylü kadınıdır. Şehirli kadınlara özenen bu kadının tek hayali manto alıp topuklu ayakkabıyla giymektir.

“Hiç yüksek topuklu ayakkabı giyemedim Benim de topuklarım sıkışsın taşların arasına. Düşer miyim?” (s.6)

“Menekşe’nin Bebesi” isimli hikâyedeki Menekşe, bu hikâyeler arasında köylü kadını en iyi temsil eden kişidir. Menekşe’nin dış görünüşünden köylü bir kadın olduğu anlaşılmaktadır. Menekşe’nin arkadaşı Gülfem Hanım, Menekşe’yi hikâyede şöyle tasvir eder:

“Oysa nasıl çökmüş. Önde birkaç dişi kalmış, gerisi dökülmüş. Elleri kocaman, kara ve kemikti. Bacakları altına toplamış, yandan şalvarının örtemediği ayakları görünüyor. Kıraç toprak gibi çatlamış tabanları. Yüzü uzun, burnu çıkıntılı. Başına kirli sarı bir yemeni dolamış.” (s. 17)

“Yağmurla Giden” isimli hikâyedeki köylü kadın şehirli kadınlara özenen bir kadındır. Farklı bir giyim tarzı vardır. Bu kadın hikâyede şöyle tasvir edilmektedir:

“...O ne? Şalvarın üstünde bir kürk. Gerçekten kürk mü? Evet, gerçek bir kürk. Biraz daha dikkat ediyor. Başında da bir çiçekli örtü. Yaşlı bir köylü kadını bu. Yaşlılığına yaşlı, köylülüğüne köylü, kadınlığına kadın, ama kürk nesi?” (s.123)

“Altın Gibidir Oğlum” isimli hikâyede Sadık Efendi’nin karısı köylü bir kadındır. Ailesiyle birlikte şehirde yaşayan bu kadın, köye geri dönebilmenin hayalini kurar. Annesi köyde yaşadığı için ondan ayrı yaşamak istemez ve bir an önce köyüne dönmek ister.

“*Ürkek Kuşlar*” isimli kitabın beşinci hikâyesi olan “*Kekikdağı /Dağkekiği*” isimli hikâyede geçen Zeynep, sevdiği adamla evlenip şehirde yaşamanın hayalini kuran köylü bir kadındır.

“Gideriz kente, değil mi İsmail? diyor Zeynep. Gideriz ya... diyor İsmail. Gideriz ya... Kaçarız buralardan Bırakılmayacak neyimiz var? Ne tarlada sabanımız, ne evde buğdayımız... Gideriz.” (s.54)

“*Yaşlı Deniz Tanrısı*” isimli hikâyedeki Binnaz, köylü bir kadındır. Tarlada çalışan Binnaz, zaman zaman kızları Meral ve Benal’i de soğan dikmeye tarlaya, börülce toplamaya bahçeye, karpuzla bakmaya bostana götürür. Bazen kocası Halil Kaptan’a yardım etmek için balığa çıkan Binnaz güçlü bir kadındır.

“Binnaz denizin kadını değildi; tarlaların, dağların, ovaların kadınıydı, iri bedeni güçlü kolları, yere sağlam basan bacaklarıyla bir bereket tanrısıydı belki, ama şimdi Halil’in daha önce hiç görmediği, görmeyi de ummadığı yabancı bir dünyanın insanıydı...” (s.86-87)

“*Savrulmalar*”ın ilk hikâyesi “*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”da anlatıcı kadının anneanesi ve teyzesi köyde yaşayan kadınlardır. Tam bir Anadolu kadını olan anneanne, kocası öldükten sonra çocuklarını ve torunlarını tek başına büyütme zorunda kalmıştır.

“*Öykünmece*” isimli kitapta sadece bir hikâyede köylü kadın geçmektedir. “*Kan Kırmızı*” isimli hikâyedeki köylü bir kadın olan Fadik, Zühtü Ağa’nın oğlu Tahir ile zorla evlendirilmiştir. Fadik’in korkusu Tahir ile zorla evlendirilmesi değil kızlık meselesidir. Evlendiği zaman kız olmadığına anlaşılması durumunda Fadik’in başına gelebilecekler hikâyede şöyle anlatılmaktadır:

“Daha fazla gözyaşı emecek hali kalmamış tülbentiyle gözlerini silmeye çalışırken, kendini gerdek yatağının içinde tir tir titrer, kızlık müjdesi olarak havaya sıkılacak silahı kendisine doğrultulmuş buldu. ‘Bunu bana nasıl yaparsın kahpe?’ der artık Tahir, ‘Alın namuslu kızınızı, başınıza çalın!’ mı der, saçından sürükleyip baba evinin eşiğine mi yığar? Zaten Tahir öldürmesi ağabeyleri, onların eli varmazsa babası çeker vurur Fadik’i. Bu işin şakaya gelir yanı yok. Ya Zühtü Ağa? Hiçbirini yaşatmaz gayrı bu köyde. Yedi sülalelerinin adını nüfustan sildirir.”

(s.101-102)

Fadik’in bu durumuna üzülen yengesi Ayşe ona yardım eder. Bahçedeki horozun ibiğini kesip Tahir’e belli etmeden yatağa sürmesini söyler. Fadik, yengesinin söylediklerini yapar. Ayşe, ertesi gün paçalı horozun yahnisi yapıp düğün evine gerdek yemeği olarak gönderir.

2. 1. 2. 3. Yabancı kadınlar

“Bu Gemi Nereye?”⁶¹ isimli hikayedeki Aneta, Medea gemi yolculuğu sırasında tanışan yabancı kadınlardır. Bu kadınlar, Almanya’nın Nazi zulmünden kurtulmak için Struma isimli gemiye binip yeni umutlara yelken açarlar. Aneta, intihar etmeyi düşündüğü anda karnındaki bebeğin kımıldadığını hissedip intihardan vazgeçer.

“Onun ne günahı var? İnsanlar birbirini boğazlıyor diye onun yaşama hakkını elinden alamayız, almamalıyız. Böyle bir dünyaya çocuk getirmeye kalkmakla aptallık mı ettik; ama rahime düşen bebek gün ışığını görmelidir. Onu öldürmek çok günah!” (s.27)

⁶¹ Feyza Hepçilingirler, “Bu Gemi Nereye?..” **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

Aneta, çocuğunu İstanbul’da doğurmanın hayalini kurar. Yarınılardan umutlu bir kadındır. Medea, Aneta’nın gemide tanıştığı arkadaşıdır. Aynı şekilde Medea’da hamile bir bayandır. Gemideyken sancısı tutar. Doğum için Yahudi Hastanesi gönderilir. Doğumdan sonra Filistin’e gider ve gemiye geri dönmez.

“*Durulur Mu Bu Sular?*”⁶² isimli hikayede Eviniki ve kızı Dimitra yabancı kadınlardır. Eviniki, İstanbul’da yaşamaktadır. Sevgilisi tarafından aldatılan Eviniki daha mutlu ve huzurlu bir hayat için Atina’ya gider. Kızını orada dünyaya getirir. Daha sonra kızı Dimitria, Yunanistan’ın en saygın gazetecilerinden biri olur.

“*Lisa’nın Bebeği*”⁶³ isimli hikâyede Lisa’nın annesi Kirya Mariya, Rum’dur. Kocasını İtalyan’dır. Süslü ve bakımlı bir kadın olan Kirya Mariya maddi durumu iyi olan bir kadındır. Bu yönüyle kızına çok iyi olanaklar sağlamış ve onun bir dediğini iki etmemiştir.

“*Kader Çizenler Kaderi Çizilenler*”⁶⁴ isimli hikâyedeki Efsevia ve İrini yabancı kadınlardır. Efsevia, Yorgo’nun hayallerini süsleyen kadındır. Yorgo, Efsevia’yı çok sever fakat Efsevia bundan haberdar değildir. İrini, Yorgo’nun karısıdır. İrini, iyi bir kadındır ve kocasının rahat, huzurlu bir hayat sürdürmesini sağlamıştır.

Sosyal durumlarına göre kadınlara genel olarak bakıldığında hikâyelerde şehirli kadınlara daha çok yer verilmiştir. Şehirli kadınlar hem anne hem de çalışan bir bayan olmanın zorluğunu çekmişlerdir. Köylü kadınlar ise genellikle tarlada çalışan kadınlardır. Hikâyelerde köylü kadınların genellikle annelik vasıfları

⁶² Feyza Hepçilingirler, “Durulur Mu Bu Sular?”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009

⁶³ Feyza Hepçilingirler, “Lisa’nın Bebeği”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

⁶⁴ Feyza Hepçilingirler, “Kader Çizenler Kaderi Çizilenler”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

üzerinde durulmuştur. Çocuklarını büyütmek için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan köylü kadınlar, anneler kısmında ayrıntılı olarak incelenmiştir. Yabancı kadınlara ise sadece “*İşte Gidiyorum*” isimli kitapta yer verilmiştir. Hikâyelerde geçen kadınlar genellikle Rum ve Yunan asıllı kadınlardır.

2. 1. 3. Meslek Durumlarına Göre Kadınlar

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde kadınların genel olarak farklı meslek gruplarına dâhil olduğunu söyleyebiliriz. Kimi zaman hizmetçi kimi zamanda balerin olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı meslek gruplarına dâhil olan bu kadınların, toplumda etkin bir rolü vardır.

2. 1. 3. 1. Hizmetçiler

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde hizmetçilerin bazen ana karakter bazen de yardımcı figür durumunda görülmektedir. Zorlu hayat koşulları karşısında evinin geçimini tek başına üstlenmek zorunda kalan kadınlar hizmetçilik yaparak hayatlarını devam ettirmişlerdir. Genellikle kocaları çalışmayan bu kadınlar, gündelikçi olarak evlere temizliği gitmişlerdir.

“*Dikenli Terlikler*” isimli hikâyede ise Hatice Kadın, kocası hapse düştükten sonra evin geçimini tek başına üstlenir ve farklı işlerde çalışır. Daha sonra bir evde gündelikçi olarak çalışmaya başlar. Evin hanımı, Hatice Kadın’dan çok memnun olduğu için evinin temizliğe sürekli onu çağırır.

“*Bize Gülmek Yaraşır*” isimli hikâyede hizmetçi rolünde Aslı Gümüşdere ve annesi Ümmühan Gümüşdere karşımıza çıkar. Aslı, ailesine destek olmak için boş

zamanlarında mimar hanımın çocuğuna bakar ve çocuğun bezlerini yıkar. Annesi ise gündelikçi olarak evlere temizliğe gider.

2. 1. 3. 2. Doktorlar ve hemşireler

*“Menekşe'nin Bebesi”*⁶⁵ Menekşe'nin bebeği hastalandığında götürdüğü doktor bayandır. Küçük bebekğin konuştuğunu anlamasına şaşan bayan doktor, Menekşe'ye bebeğin yaşını sorar. Menekşe şu cevabı verir.

“Menekşe, ‘Ne yaşı doktor hanım, sekiz aylık.’ demiş. Doktor, ‘Nasıl olur? Bu çocuk söylediklerimi anlıyor. Anlar gibi bakıyor yüzüme diye şaşırmış. Ah Menekşe. Yalancı Menekşe. O ‘birkaç haftalık’ görünümündeki çocuğa hangi doktor ‘Kaç Yaşında?’ diye sorar?” (s.20)

*“Potluğu Gidermek”*⁶⁶ isimli hikâyedeki bayan doktor, kadın doğum uzmanıdır. Karşılaştığı farklı bir istek karşısında mantıklı çözümler bulmaya çalışan doktor, toplumsal değerlere bağlı olduğu için hastasının bu isteğini yerine getirmek istemez.

“Benden böyle bir şey isteyemezsin. Toplumumuz, değer yargılarımız...Böyle bir sorumluluk altına giremem.” (s.54)

“Cibar Attım Şeş Oynadım” isimli hikâyede geçen Müzeyyen Ebe ve Meral Hemşirenin sadece adı geçer. Onların mesleki durumları hakkında bir bilgi verilmemiştir. Hikâyedeki çapkın Ziya Efendinin âşık olduğu kadınlar olarak anlatılır.

⁶⁵ Feyza Hepçilingirler, “Menekşe'nin Bebesi”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

⁶⁶ Feyza Hepçilingirler, “Potluğu Giderme”, **Kırlangıcsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

2. 1. 3. 3. Oyuncu ve fotomodel

“*Kırık Cam Mavisi*”⁶⁷ isimli hikâyedeki Merve, oyuncudur. Bu mesleğini gerçek hayata da uyarlar ve hikâyedeki sevgilisi Önder’e de oyunlar yapar. Her zaman oyuncu kişiliğine bürünür, kendisinin bile ne olduğunun farkında değildir.

“Kimseye kendini kendi olarak gösteremedi; çünkü gerçek kendini ne zaman oynadığını hiç bilemedi, o bozulmayacak görüntüsünü hiç yakalayamadı... Hep gibi’lerle yaşayarak; seviyormuş gibi, seviliyormuş gibi yaparak. Hiçbir duygunun aslını yaşayamadı, oysa oynayabildiğine göre, bu duyguların asıllarının da bulunması gerekmiyor mu? “ (s. 19)

“*Gün Selleri*”nde ise Siret Hanım, gençliğinde fotomodellik yapan bir kadındır. Güzel bacakları ve düzgün fiziği onu bu mesleğe yönelmiştir.

“Yelpaze Dergilerinde görmüştüm sonraları o file çoraplı, çorapsızdan daha çıplak bacakları, yine bu evde. Ne çok dergi vardı. Gazete, kitap; ama en çok dergi.”

(s.138)

2. 1. 3. 4. Öğretmen

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde iki yerde bayan öğretmen karşımıza çıkar. “*Sabah Yolcuları*”nın altıncı hikâyesi olan “*Hoş geldiniz Çocuklar*” isimli hikâyedeki Sibel öğretmendir. Bu öğretmen mesleğini severek yapan İngilizce öğretmenidir. Meleğinde beşinci yılı bitirip altıncı yıla başlamıştır. Fakat ilk günkü gibi hevesli ve heyecanlıdır. Öğrencilerini çok sever.

⁶⁷ Feyza Hepçilingirler, “Kırık Cam Mavisi”, **Kırlangıçsız Geçti Bu Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“Her derste bir şeyler öğreniyor. Öğrenciler de öğretiyor insana. Öyle çok şey öğretiyorlar ki insana. Öyle çok şey öğretiyor ki! Öğrettiklerinden habersiz, öğrenmek için öylece beklerken. (s. 39)

“Arkadaşım Kapı Tokmağı”⁶⁸ isimli hikâyede Nuriye Hanım, ilkokul öğretmenidir. Mesleği hakkında geniş bir bilgi verilemiştir.

2. 1. 3. 5. Balerin

“Eski Bir Balerin” isimli hikâyedeki Ingre Buckman, balerindir. Hırslı bir kadındır. Fakat darbe yediğinde hırsını kaybedecek kadar güçsüzdür. Annesi de balerindir. Ingre Buckman’ın sürekli annesiyle kıyaslanması onu derinden üzer.

“Benim kızım dünyanın en iyi balerini olacak. Dedi. Ingre Buckman.” (s.11)

2. 1. 3. 6. Diğer meslek grupları

“Sızı, Sancı Her Gece” isimli hikâyedeki Filiz Hanım, çalışan bir bayandır. Fakat nerede çalıştığı hakkından bir bilgi verilmemektedir. Filiz Hanım, hem anne hem de çalışan bir bayan olmanın zorluğundan dert yanmaktadır.

“Erkeğini mutlu etme göreviyle yükümlü bir beden emekçisi olduğunu düşündü, bir ev memuru.” (s.15)

“Ben Yalancı Mıyım?” isimli hikâyedeki kadın, kocasıyla birlikte Almanya’ya çalışmaya gitmiştir. Mesleği hakkında bilgi verilmemiştir.

⁶⁸ Feyza Hepçilingirler, “Arkadaşım Kapı Tokmağı”, **Öykünmece**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.

“*Kırlangıcsız Geçti Yaz*” isimli kitabın ilk hikâyesi olan “*Karanlığa Kuş Uçuşu*” isimli hikâyede Belkıs, bankada çalışan bir bayandır. Mesleği hakkında bir bilgi verilmemiştir. Sadece hem ev hem iş hayatını bir arada götürmenin zorluğundan bahsedilmiştir.

“*Tek Çizgi İnce Mor*”⁶⁹daki anlatıcı kadın, özel sektörde çalışan bir bayandır. Mesleği hakkında bilgi verilmemiştir.

“*İsa Güller*” isimli hikâyedeki isimsiz kadın, gazetecidir. Sık sık seyahat eder. Körfez Savaş’ını yakından takip etmek Irak’a gider ve ondan bir daha haber alınamaz. Savaşta öldüğü tahmin edilmektedir.

“*Söylemek İstesem*”⁷⁰deki Süheyla Hanım, terzi. Mahallede bayanlara kıyafet dikmektedir. Mesleğini severek yapan işine düşkün bir kadındır.

2. 1. 4. Yaşlarına Göre Kadınlar

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerine genel olarak bakıldığında kadınların yaşları hakkında kesin bir bilgi verilmez. Birkaç hikâyede kadınların yaşları verilmiştir. Yaşları verilmeyen kadınların yaşantılarından, giyim ve kuşamlarından yaşları tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. 1. 4. 1. Genç kadınlar

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde yaşlı kadın karakterlerden ziyade gençlere yer verilmiştir. Bu kadınların yaşları net bir şekilde verilmediği için dış

⁶⁹ Feyza Hepçilingirler, “*Tek Çizgi İnce Mor*”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

⁷⁰ Feyza Hepçilingirler, “*Söylemek İstesem*”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

görünüşlerinden ve bazı olaylar karşısındaki tutumlarından yaşları tespit edilmeye çalışılmıştır.

“*Sızl, Sancı Her Gece*” isimli hikâyedeki Filiz Hanım, çalışan genç bir bayandır. Hem iş yerinde hem de evliliğinde başarılı olmaya çalışan Filiz Hanım’ın genç yaşta birçok sorumluluk üstlendiği görölmektedir.

“*Erkeğini mutlu etme göreviyle yükümlü bir beden emekçisi olduğunu düşündü, bir ev memuru.*” (s.15)

“*Menekşe’nin Bebesi*” isimli hikâyedeki Menekşe, çok yaşlı olmamasına rağmen fiziksel açıdan çökmüş bir kadındır. Arkadaşı Gülfem Menekşe’nin yaşıyla ilgili düşüncesi hikayede şöyle ifade etmektedir:

“*Kent kadını gibi köy kadının yaşını bulmak güç. Menekşe’nin menekşe olduğu zaman çoktan geçmiş; ama gene pek yaşlı olmamalı. Benimle yaşıt olabilir diye yaşını sormaktan korkuyorum. Oysa nasıl çökmüş. Önde birkaç dişi kalmış, gerisi dökülmüş.*” (s.17)

“*Hoş Geldiniz Çocuklar*” isimli hikâyedeki Sibel Derya, mesleğinin beşinci yılında genç bir öğretmendir. Her yıl ilk yılıymış gibi heyecanla okula giden Sibel Derya, öğrencilerini çok seven genç bir bayan olarak karşımıza çıkar.

“*Yağmur Sıcağı*” isimli hikâyede orta yaşlı adamın üvey kızı genç bir bayan olarak karşımıza çıkar. Adam üvey kızıyla ilişki yaşamaktadır.

“*Bir Damga Beki*” isimli hikâyede katıldığı baloda tüm dikkatleri üstüne çeken genç kız, böyle güzel bir baloya ilk kez katılmıştır ve çok heyecanlıdır.

“*Sarı Kır Çiçekleri*” isimli hikâyedeki Nermin, otuzuncu yaş gününde kocasının sarı kır çiçekleri getirmesini ümit eden genç bir kadındır. Nermin, hayat doludur hiçbir şeyi kafaya takmaz ve bütün tepkilerini kahkaha atarak gösterir.

“*Üç Nokta Bir Çizgi*”⁷¹ de Sevil, Figen ve Fatoş isimli üç arkadaş yıllar sonra yeniden bir araya gelerek eski günleri yâd eden genç kadınlardır. Sevil, özel bir gece düzenleyip Figen ve Fatoş’u eşleriyle birlikte yemeğe davet eder. Bu davette eski günleri ruh hallerini ve neler yaptıklarını herke kendince hatırlar. Figen, sürekli güzelliğini ve konuşkanlığını çevreye sunarak övülmeyi bekleyen biridir. Fatoş ise hafif hüznü ve dalgın bakışlı bir kadındır. Fatoş’un böyle olmasının nedeni öğrencilik yıllarında annesini kaybetmiş olmasıdır. Karamsar görünmesine rağmen güçlüdür.

“Annesinin ölümünü dünmüş gibi anımsıyor. Onu avutmak için ellerinden geleni yapmışlar, daha doğrusu yapmak istemişlerdi; aman izin vermemişti Fatoş. Kendi yarasını kendisinin sarması gerektiğini düşünmüş ve başarmıştı bunu.” (s.100)

“*Potluğu Gidermek*”⁷² isimli hikâyede otuz iki yaşındaki Esra, erkeklerden nefret eden bir kadın olarak karşımıza çıkar. Kızlığı erkeklere verilecek bir armağan olarak düşünülmesinden hoşnut değildir. Bu durumdan kurtulmak için kadın doğum uzmanı gider. Kadın doğum uzmanı toplumsal değer yargılarına uygun olmayan Esra’nın isteğini yerine getiremez. Annesinin Esra’ya çocukluğunda baskı uygulaması onun ilerleyen yaşlarda cinsel problem yaşamasına sebep olmuştur.

⁷¹ Feyza Hepçilingirler, “Üç Nokta Bir Çizgi”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

⁷² Feyza Hepçilingirler, “Potluğu Gidermek”, **Kırlangıcsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*Cibar Attım Şeş Oynadım*” isimli hikâyede Ziya Efendi’nin sevgilileri genellikle genç kadınlardır. Bunlar sırasıyla Makbule, Müzeyyen Ebe, Meral Hemşire’dir. Hikâye boyunca bu kadınlar hakkında hiçbir bilgiye rastlanılmamıştır.

“*İçdenizin Dalga Boyu*” isimli hikâyedeki Gül Hanım, güzel, genç bir bayandır. Bakımına özen gösteren ve kocasına güzel görünmek isteyen havalı bir kadındır.

“*Ne Güzel Ölmüştüm*” isimli hikâyedeki anlatıcı kadının gelini Gülten, genç bir kadındır. Kaynanası, genç gelinin kendisine bakmamasından yakınıdır.

“*Gün Selleri*” isimli hikâyedeki ismi verilmeyen anlatıcı, genç bir kadındır. Yaşlı bir çifti ziyaret eder ve onların mutluluklarına gıptayla bakar.

“*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”⁷³ isimli hikâyedeki anlatıcı kadın genç bir bayandır. Anneannesinin ölüm haberini alır, çok üzülür. Patronuyla dertleşir ve alkolün tesiriyle bu dertleşme farklı bir boyuta ulaşır. Patronuyla birlikte bir gece geçirir.

“*Haydarpaşa – 19.35*”te ise iskele görevlisinin âşık olduğu kadın, genç bir kadındır. Akıllı, bakımlı, genç bir bayan olması iskele görevlisinin dikkatinden kaçmamıştır.

“*Ertesi Gün*” isimli hikâyede Zeynep, kocasını aldatan, vurdumduymaz, genç bir kadındır.

“*Bu Uzun Geceler*” isimli hikâyede Jale Ateş (Neriman) genç kadındır. Bu kadın hakkında ayrıntılı bilgi şehirli kadınlar kısmında ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

⁷³ Feyza Hepçilingirler, “Tek Çizgi İnce Bir Mor”, **Öykünmece**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.

“*Darmadağın*” isimli hikâyedeki Hande, İpek ve Şule genç kadınlardır. Hande, sevgilisi tarafından teyzesinin kızıyla aldatılan ve bunu hazmedemeyen genç bir kadındır. İpek, Hande’nin teyzesinin kızıdır. Hande’nin sevgilisiyle tek gecelik bir ilişki yaşamıştır. Şule, ise Hande’nin çok yakın bir arkadaşıdır.

2. 1. 4. 2. Yaşlı kadınlar

“*Sızı, Sancı Her Gece*” isimli hikâyedeki Filiz Hanım’ın kaynanası yaşlı bir kadındır. Çalışan bir bayan olan Filiz Hanım’ın çocuklarına kaynanası bakmaktadır. Yaşlı kaynana torunlarıyla yakından ilgilenmektedir.

“*Babaanne yaşlandı iyice, o yokken hastalanıverirse bir gün ölüverirse... Ne olur bu çocukların durumu? (s.12)*

“*Ben Yalancı Mıyım*” isimli hikâyedeki aneanne, yaşlı bir kadındır. Kızı, Almanya’ya çalışmaya gittiği için iki küçük torununa o bakar.

“*Yağmurla Giden*” isimli hikâyedeki yaşlı köylü kadını, genç şehirli kadınlara özenen bir kadındır.

“*Yaşlı bir köylü kadını bu. Yaşlılığına yaşlı, köylülüğüne köylü, kadınlığına kadın, ama kürk nesi?*” (s.123)

“*Eski Bir Balerin*” isimli hikâyedeki Ingre Buckman, yaşlı olmakla birlikte yaşlılığı bir türlü kabullenmek istemeyen bir kadındır.

“*Bir çocuğun ‘Teyze’ demesi, bir satıcının, ‘Çok taze bu salatalıklar hanımanne.’ diye salık vermesi gibi küçük şeyler... Ama üstünden yıllar geçmiş olsa*

da bir saniyesinde yaşlandığı o günü unutamıyor. Eve döndükten sonra oturup bir güzel ağlamış, sonra evdeki aynaların üstünü örtmüştü.” (s.9)

“Gerdek” isimli hikâyedeki elli yaşında yaşlı bir kadın olan Ziyet, ömrünün ikinci baharını yaşar. Şevket’in anısına sadık kalarak otuz yıl boyunca kimseyle evlenmeyen Ziyet, çocuk özlemini gidermek için İhsan Bey ile evlenir. Yıllardır beklediği mutluluğa kavuşur.

Şimdi yanına gelecek ve otuz yıllık evlilik deneyimine güvenerek belki de çıplak olacak. Titremeye başladı.” (s.23)

“...Atın Önünde Et...” isimli hikâyedeki anlatıcı kadının annesi, yaşlı bir kadındır. Yaşlı annesini hiç sevmeyen bu kadın, onun hasta yatmasına yüreği dayanmamıştır ve onun bütün bakımını üstlenmiştir.

“Yıllar annemle aramıza aşılmaz duvarlar örmüş. Hasta annem, sararmış fotoğraflarda kalan annemden daha yakın değil bana. Üstelik o fotoğraflarda ondüleli saçlarıyla birlikte gülmeyi unutmamış dudakları da var.” (s.52)

“Sevginin Eskimezliği” isimli hikâyedeki Havva Hanım, kızı öldüğü için torunlarına bakan bir anneannedir. Torunları Salim ve Selim’e annelik yapar, onları okutur. Salim, anneannesini her zaman yaşlı bir kadın olarak düşünür ve onun için şunları söyler:

“Neden hep yaşlıydı anneanne? On yıl önce de yaşlıydı, yirmi yıl önce de.”

(s.69)

“*Ne Güzel Ölmüştüm*” de ise anlatıcı kadın, altmış yaşlarında yaşlı bakıma muhtaç bir kadındır. Yaşlanınca evlatlarının kedisine bakmak için hasta bakıcı bir kadın tutması onu derinden üzer. Hayattan zevk almayan ve her şeyi kafaya takan bu kadın bir an önce ölüp bu hayattan kurtulmak ister.

“*Ne kadar geciktim. Gençken ölseydim dövünen insanlar olurdu, on yıl önce ölseydim ağlayan, şimdi ölsem: Çok çekmişti, kurtuldu zavallı.*” (s.121)

“*Gün Selleri*” isimli hikâyedeki Siret Hanım, yaşlı bir bayandır. Gençliğinde bir dergide fotomodellik yapan Siret Hanım, yaşlanınca bu mesleği bırakır ve gençlik günlerini özlemle anar.

“*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”⁷⁴ isimli hikâyedeki anlatıcı kadının anneanesi yaşlı bir kadındır. Çocuklarını ve torunlarını tek başına büyüten tam bir Anadolu kadınıdır.

“*Ölüm Çiçekleri*”nde ölümün yaklaştığını hisseden fakat bunu görmezden gelen, yaşamı seven yaşlı bir kadın karşımıza çıkar. Tek başına yaşayan bu yaşlı dul kadın, oğlu Onur’un İstanbul’a çağırması üzerinde evini satılığa çıkarmaya karar verir. Komisyoncu eve talip olan alıcıları getirir. Eve talip olan karı koca evin her yerine bin bir türlü bahane bulur. Her bir köşesi anılarla dolu olan bu eve alıcıların laf söylemesine dayanamayan yaşlı kadın evini satmaktan vazgeçer.

“*Artık dolaştırmayacağım onları, kendileri gezsinsinler. Hiçbir çekingenlik duydukları yok nasıl olsa ve ben kararımı çoktan verdim. Bu saçaklıya evimi teslim edip bir yerlere gitmem. Anılarım üstüne basar, dolaşır, çiğner, ezer onları. Bu*

⁷⁴ Feyza Hepçilingirler, “Tek Çizgi İnce Bir Mor”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

evde yaşandı, gülündü, sevişildi, ağlandı diyecek biri bulunmalı, o oturmalı burada.”
(s.22)

“Öykünmece” isimli kitabın son hikâyesi olan “*Kilitli Ceviz Kutu*”daki Nevber Hanım, yaşlı bir kadındır. Çocuğu olmayan bu kadın, kocası da ölünce tek başına kalmıştır.

“*Venezis’in Evi*”⁷⁵ isimli hikâyedeki Kaniye Hanım, yaşlı bir kadındır. Bir zamanlar Yunanistan’ın ünlü yazarı İlias Venezis’in evinde oturmaktadır. Evin, yazarın evi olması açısından önemi büyüktür. Sık sık Yunanistan’da turistler gelip bu evi ziyaret ederler. Kaniye Hanım, bu gelip gidenlere bir türlü anlam veremez.

“Yok, Yunanlı yazarın eviymiş burası, yok adresi kitabında vermişmiş Daha neler! 15 yaşında gitmişse buradan, nasıl bildi de koydu kitabına Ayvalık’taki evin adresini?” (s.56)

Bütün bunlara anlam veremeyen yaşlı kadın, yazarın hayaletiyle konuşur. İlias Venezis, kadına hayatını anlatır.

“*Bir Kızıl Gül Gibi*”⁷⁶ isimli hikâyedeki yaşlı kadın Mine’nin babaannesidir. Hikâye, babaannenin, torununa 1924’teki mübadele yıllarını anlatmasıyla başlar.

“Rumların köyleriyle Türklerin köyleri ayrıydı. Herkes kendi köyünde yaşar, kasabaya inildiğinde karşılaşırlardı Rumlarla Türkler. O zaman da gayet saygılı davranırlardı birbirlerine.

“Son birkaç yılda işler sarpa sarmış, iki toplumun arası iyice açılmıştı. Çeteler kurmuştu Rumlar. Türklerin köylerini, çiftliklerini basmaya, hayvanlarını

⁷⁵ Feyza Hepçilingirler, “Venezis’in Evi”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

⁷⁶ Feyza Hepçilingirler, “Bir Kızıl Gül Gibi Elinde”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

boğazlayıp kışlık erzaklarını ortalığa saçmaya, buğday çuvallarını delip unları havaya savurup sütleri, kaymakları, peynirleri, yoğurtları yerlere çalmaya başlamışlardı. Rum çetelerine gafil avlanmamak için Türkler de silahlanmışlardır, çete oluşturmuşlardır. (s. 67-68)

Eski günlerle bugünü karşılaştıran yaşlı kadın, geçmişte yaşadığı sıkıntıları düşünerek bugünlere kolay gelinmediğini söyler.

2. 2. 1. 5. Yardımcı Figür Durumundaki Kadınlar

Hikâyelerdeki yardımcı figür durumundaki kadınlar, bazen isim olarak bazen de kendilerine verilen kısa görevleriyle ortaya çıkarlar. Hikâyelerde geçen bu kadınlar pek fazla işlevsel değildirlir.

“*Sızı, Sancı Her Gece*”⁷⁷ isimli hikâyedeki Filiz Hanım’ın kaynanası, yardımcı kahramandır. Hikâyede gelini çalıştığı için torunlarına bakan bir babaannedir.

“*Menekşe’nin Bebesi*” ndeki Gülfem Hanım, Menekşe ile dertleşen kadındır.

“*Yaşamdır Yenilenen*” deki Zeynep Hanım’ın komşuları Meliha Hanım, Hatice Hanım ve İnci Hanımın hikâyede hiçbir işlevi yoktur.

“*Dikenli Terlikler*” isimli hikâyedeki Hatice Hanımın evine temizliğe gittiği kadın kahraman, yardımcı karakterdir.

⁷⁷ Feyza Hepçilingirler, “Sızı Sancı Her Gece”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

“*Ben Yalancı Mıyım?*” daki çocuğun anneanesi ve annesi, yardımcı figürlerdir. Hikâyede anneanne, kızı yurtdışında çalıştığı için torunlarına bakan kadındır.

“*Gel Birlikte*” isimli hikâyede geçen anne, hakkında hiçbir bilgi verilmemektedir.

“*Pıçalı Yazanağı*” da yardımcı figür durumunda iki kadın vardır. İlki Ali’nin annesi Zeynep Hanımdır. İkincisi ise Ali’nin teyzesi Boyacı Hatice’dir.

“*Bize Gülmek Yaraşır*” daki Hayriye Yılmaz’ın oğlunun âşık olduğu kız, yardımcı kadın kahramandır. Bu kız, hikâyede sadece isim olarak geçer ve olayların akışında hiçbir etkisi yoktur. Bir diğeri ise Ümmühan Gümüşdere’nin evine temizliğe gittiği kadındır. Aynı şekilde bu kadın hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.

“*Sabah Yolcuları*”nda geçen Hale, Nermin ve Sevim yardımcı figürlerdir.

“*Yağmur Sıcağında*”ndaki Osman Ustanın karısı, yardımcı figür durumundaki kadındır.

“*Bir Damga Belki*” isimli hikâyede geçen Ayşe, Nilgün, Makbule Hanım ve Sevil yardımcı figür durumundaki kadınlardır.

“*Eski Bir Balerin*”⁷⁸de dolmuştaki kız, yardımcı figür durumundadır. Bu kız, Ingre Buckman’ın bale okulundan öğrencisidir.

“*Provasız sahneye çıkmak zorunda kalmış utangaç balerin bakışıyla yakalandı güzel kıza, öylece gülüverdi.*” (s.16)

⁷⁸ Feyza Hepçilingirler, “Eski Bir Balerin”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yaynevi, İstanbul 1985.

“İletişim” de ise yazarın imza gününe gelen Firuze Solmaz, yardımcı karakterdir.

“Sarı Kır Çiçekleri”nde ise Nermin’in evine gelen misafir kadın, yardımcı figürdür. Bu kadın, otuzuncu yaş gününde Nermin’e sarı kır çiçeklerini getirmiştir.

“... Atın Önünde Et...” isimli hikâyede anlatıcı kadının yengesi ve annesi yardımcı kahramanlardır. Yenge hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir. Sadece anlatıcı kadını evlilik konusunda teşvik eden bir kadın olarak karşımıza çıkar. Annesi ise zengin bir adamla evlenmenin kızına mutluluk getireceğine inanan bir kadındır.

“Mor Üstüne Yazılmış” isimli hikâyede garson Ahmet’in annesi, yardımcı figürdür. Bu kadın, oğlunu çok seven bir annedir. Günün birinde kocası gibi oğlunun da çekip gitmesinden korkar.

“Anaç Yaprak” ta ise dolmuşta çocuğuna sürekli uyuması söyleyen kıvrıkcık saçlı kadın, elinde bohçasıyla dolmuşa binen kadın ve aynı dolmuşa yanlışlıkla binen kadın, hikâyenin yardımcı figürleridir.

“Çiçekli Dalların Kıyımı” isimli hikâyede Remzi’nin karısı, yardımcı figürdür. Bu kadın zorlu hayat koşullarına rağmen kocasına destek olan vefalı bir kadındır.

“Er Mektubu Görülmüştür” de ise askerin karısı, yardımcı kahramandır. Bu kadın hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.

“*Aykırı Bir Öykü*”⁷⁹ de başörtülü kız, yolda yürüyen sarışın bayan ve intihara kalkışan yaşlı kadın, yardımcı figürlerdir.

“*Doğru Yürü Oy Gelin*” isimli hikâyedeki Yorgancının kızı Ayşe, yardımcı kahramandır. Ayşe, şımarık bir kızdır.

“*Suçluyum Babama Karşı*” isimli hikâyedeki Leman, yardımcı figürdür. Sadece adı geçer. Hikâyede geçen adamın sevgilisidir ve adam, karısını Leman ile aldatmaktadır.

“*Bir Dağ Lalesi*”nde ise Ayşen’in arkadaşları Şule ve Nefise, yardımcı kadın kahramanlardır.

“*Yaşlı Deniz Tanrısı*”nda ise Binnaz’ın kızları Benal ve Meral, yardımcı figürlerdir. Bu kızlar, babaları tarafından hiç tanımadıkları adamlarla evlendirilir.

“*Potluğu Gidermek*”⁸⁰ isimli hikâyede Esra’nın gittiği bayan doktor, yardımcı kahramandır.

“*Sevginin Eskimezliği*” isimli hikâyede Salim’in karısı, teyzesi ve sokaktan geçen yaşlı kadın, yardımcı kahramanlardır.

“*Cibar Attım Şeş Oynadım*”da ise Ziya’nın âşık olduğu kadınlar Hayriye, Makbule, Müzeyyen Ebe, Meral Hemşire ve karısı Türkan, yardımcı kahramanlardır. Bunlar hakkında hiçbir bilgi verilememiştir.

⁷⁹ Feyza Hepçilingirler, “Aykırı Bir Öykü”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

⁸⁰ Feyza Hepçilingirler, “Potluğu Gidermek” **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*Eğri Redifli Gazel*” bu hikâyede Ahmet Bey’in karısı ve kızı Elifiye yardımcı figürdür. Karısı hakkında pek bir bilgi verilmemiştir. Kızı ise babası gibi edebiyata ve kitaplara meraklı bir çocuktur.

“*Yine Ziller Çalıyor*” da Tamer’in annesi Halide Hanım, yardımcı figürdür. Evladını terbiyeli, uslu bir çocuk olarak yetiştiren bir annedir.

“*Başkaldırı Olarak Uyumak*” isimli hikâyedeki çocuğun annesi, yardımcı kahramandır. Bu annenin nasıl bir anne olduğuyla ilgili bir verilmemiştir.

“*Ne Güzel Ölmüştüm*”⁸¹ de ise anlatıcı kadının gelini Gülten ve onun bakıcısı Halide Hanım, yardımcı kahramanlardır. Gülten hakkında bilgi verilmemiştir. Hadiye Hanım ise işini tam anlamıyla yerine getiren ve aynı zamanda anlatıcı kadına dert ortağı olan bir kadındır.

“*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”⁸² isimli hikâyede anlatıcı kadının anneannesi ve teyzesi, yardımcı figür durumundaki kadınlardır. Anlatıcı kadının annesi öldükten sonra ona anneannesi ve teyzesi sahip çıkmıştır.

“*Ölüm Çiçekleri*”ndeki sarışın kadın, yardımcı figürdür. Kocasına hükmeden şirret bir kadındır.

“*Haydarpaşa 19.35*” isimli hikâyede iskele görevlisinin karısı ve âşık olduğu kadınlar, yardımcı figürdür. İskele görevlisinin karısı, kocasına her daim muhalefet ve sürekli kocasını çekiştiren dedikoducu bir kadındır. İskele görevlisinin aşkı olduğu kadın ise kültürlü giyimine özen gösteren akıllı bir kadındır.

⁸¹ Feyza Hepçilingirler, “Ne Güzel Ölmüştüm”, **Kırlangıcsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990

⁸² Feyza Hepçilingirler, “Tek Çizgi İnce Bir Mor”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*Ertesi Gün*” isimli hikâyede Zeynep, Sevda ve Gonca yardımcı figür konumundaki kadınlardır. Zeynep, kocasını aldatan ve bundan rahatsızlık duymayan vurdumduymaz bir kadındır. Sevda, anlatıcı adamın kızıdır. Gonca, anlatıcı adamın barda tanıştığı kızıdır.

“*Bu Uzun Geceler*” isimli hikâyede Neriman diğer bir ismiyle Jale Ateş’in arkadaşı Meryem, yardımcı figürdür.

“*İsa Gülleri*”nde Andrey, Evgeviya, Katherina, Kevser Hanım ve Betty yardımcı figürlerdir. Andrey, anlatıcı adamın havaalanının sürekli karşılaştığı kadındır. Evgeniya, anlatıcı adamın çocuklu aşkıdır. Katherina ve Kevser Hanım ise anlatıcı adamın eski karılarıdır. Betty ise baldızıdır.

“*Önce Metaller Isınır*” anlatıcı adamın karısı, sevgilisi ve Arzu, yardımcı figürlerdir.

“*Darmadağın*” da ise Hande, İpek ve Şule yardımcı figürlerdir. Hande, yarınlardan umudu olmayan karamsar bir kadındır. İpek, Hande’nin teyzesinin kızıdır. Şule, ise Hande’ye zor zamanlarında destek olan arkadaşıdır.

“*Söylemek İstesem*” isimli hikâyede Figen Hanım, Hikmet Teyze ve Mualla Hanım, yardımcı figürlerdir. Figen Hanım, vücut hatları pek düzgün olmayan bir kadındır. Hikmet Teyze, mahallenin hamarat kadınıdır. Mualla Hanım ise kocasını aldatan, süsüne düşkün bir kadındır.

“*Deniz Yosunlu Taş Duvar*” da ise Çiğdem Hanım, yardımcı figürdür. Eşini çok seven ve bunu her fırsatta dile getiren bir kadındır.

“Öykünmece”nin son hikâyesi olan “*Kilitli Ceviz Kutu*” da Nevber Hanım’ın kız kardeşi Kevser, yardımcı figürdür. Bu kadın hakkında bir bilgi verilmemiştir.

“*Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi*”⁸³ isimli hikâyedeki bordo pantolonlu adamın karısı yardımcı kahramandır. Bu kadın, kocasını çok seven ona iyi günde kötü günde destek olan vefalı bir kadındır.

“*Bu Gemi Nereye*”⁸⁴ isimli hikâyede Aneta’nın gemide tanıştığı Medea, yardımcı figürdür. İnsani koşullardan uzak olan bu gemide Aneta ve Medea birbirlerine destek olmuşlardır.

“*Kader Çizenler Kaderi Çizilenler*” isimli hikâyede Kostas’ın karısı Kasap Manoli, yardımcı kahramandır. Aynı hikâyedeki Yorgo’nun karısı İrini ve aklından bir türlü çıkaramadığı Efsevia, yardımcı kahramanlardır. Karısı İrini çok iyi bir kadın olmasına rağmen Yorgo büyük ve karşılıksız bir aşkla Efsevia’yı sevmektedir.

“*Gideceğim, Giderim, Gidebilirim*” isimli hikâyedeki adamın karısı Gülizar, yardımcı kahramandır. Despot bir kadın olan Gülizar, kocasının her şeyine müdahale eder. Kılıbık kocası Gülizar’dan izin almadan hiçbir şey yapamaz.

“*Durulur Mu Bu Sular*” isimli hikâyede Metin’in karısı, yardımcı kahramandır. Bu kadın hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.

“*Lisa’nın Bebeği*” isimli hikâyede Lisa’nın annesi Kirya Mariya, yardımcı figürdür. Kirya Mariya, kızının her isteğini yerine getiren bir annedir.

⁸³ Feyza Hepçilingirler, “Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi”, *Öykünmece*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.

⁸⁴ Feyza Hepçilingirler, “Bu Gemi Nereye?”, *İşte Gidiyorum*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2009.

“*Belki Sonra*” isimli hikâyedeki Katula, yardımcı kadın kahramandır. Yunanistan’ın ünlü dansçılarından biridir.

2. 1. 6. Kurgusal Kadınlar

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde kurgusal kadınlar hikâyenin içinde anlatılan başka bir hikâyenin kahramanları olarak kurgulanmış kadın kahramanlar olarak ele alınmıştır.

“*Sabah Yolcuları*” genel olarak inceliğinde “*Yaşamdır Yenilenen*” ve “*Gel Birlikte*” isimli hikâyelerde kurgusal kadınlar geçmektedir. Bu kurgusal kadınlar, genel olarak yazar tarafından tasarlanmış kişilerdir.

“*Yaşamdır Yenilenen*” isimli hikâyedeki geçen kurgusal hikâyedeki Hesna, sekiz kız annesi yaşlı bir kadındır. Hesna, hakkında bilgi verilmemiştir.

“*Gel Birlikte*” de ise hikâyenin içinde kurgusal bir tren yolculuğu anlatılmaktadır. Kurgusal olarak iki kadın karşımıza çıkar. Biri çocuğu olmayan genç bir kadın, diğeri ise çocuklu bir annedir. Çocuğu olmayan kadın, çocuklu kadına özenir ve anne olamamanın derin üzüntüsünü yaşar.

“*Kadın, ‘Böyle bir çocuğum olsaydı.’ diye geçirdi içinden. O da böyle temiz ve güzel giydirir, serin kokular sürerdi.*” (s.52)

“*Sevgiye Dikkat*”⁸⁵ isimli hikâyedeki kurgusal kadın, iyi bir eş aynı zamanda çocuklarını çok seven bir annedir. Hikâyedeki kurgusal anne, mutlu bir aile tablosunun oluşması için çocuklara sevginin öğretilmesi gerektiğine inanır.

“*Başkaldırı Olarak Uyumak*”⁸⁶ isimli hikâyede yatağında uyumak üzere olan çocuk, bir hikâyede kurgular. Bu kurgusal hikâyedeki kocasını çok seven onu her hareketinden tanıyan bir kadındır. Kocasını askerdeyken çocuğunu tek başına dünyaya getirmiştir.

“*Bir Kadavranın Balkon Gezintisi*”⁸⁷ isimli hikâyedeki Asri Zühre, Beyoğlu’nda pavyonda çalışan hafif meşrep bir kadındır. Sevdiği erkeğin, evli olması nedeniyle onun eşini ve çocuklarını bırakarak kendisine geri dönmesini istemez. Sevdasından vazgeçen kadın akli dengesini yitirip, sevdiği adamın kendisi için aldığı evin balkonunda onun hayalleriyle yaşar.

⁸⁵ Feyza Hepçilingirler, “Sevgiye Dikkat”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

⁸⁶ Feyza Hepçilingirler, “Başkaldırı Olarak Uyumak”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

⁸⁷ Feyza Hepçilingirler, “Bir Kadavranın Balkon Gezintisi”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

2. 2. HİKÂYELERİNDE ERKEKLER

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerine genel olarak bakıldığında erkek kahramanlar hikâyelerde bazen doğrudan bazen de dolaylı etkilidirler.

Hikâyedeki erkekler genellikle çalışmazlar. Eşlerinin üzerinden geçinirler. Erkek karakterler, aile kavramının bilincinde olmayan kendi zevki sefasına düşkün adamlar olarak karşımıza çıkar. Bu erkeklerin kimi eşlerini aldatırken; kimi ise, eşleri tarafından aldatılmaktadır. Bunun yanı sıra mutlu bir evlilik sürdüren erkeklerde vardır.

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde erkek kahramanlar, tıpkı kadın kahramanlarda olduğu gibi belirli bölümlere ayrılarak incelenmiştir. Bu bölümler şu şekilde sıralayabiliriz:

2. 2. 1. Akrabalık Durumlarına Göre Erkekler

2. 2.1.1. Babalar

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde yer alan babaların genellikle olayların üzerinde doğrudan etkili olduğu söylenemez. Hikâyelerde özellikle çocuklarıyla ilgilenmeyen babalar dikkat çekmektedir.

“Fava”daki baba, hayırsız bir babadır. Üstelik çalışıp, evini geçindirmek yerine karısının biriktirdiği parayı çalarak kayıplara karıştır. Bu hayırsız baba, hasta çocuğunu ve karısını ortada bırakır.

“Çek git öyleyse, demiştim. Ben besledikten sonra seni... Niye besleyeyim? Kendime de bakarım, çocuğuma da.” (s. 6)

“*Sızı, Sancı Her Gece*” isimli hikâyedeki Halûk Bey, iki çocuk babasıdır. Çocuklarıyla pek fazla ilgilenmeyen bir babadır. Çocuklarıyla aynı sofrada yemek yemeyi istemez.

“*Dikenli Terlikler*”de ise Hasan Efendi, oğlunu çok seven bir babadır. Biricik oğlu İsmail’in üstüne titrerdi. İsmail’de babasını çok severdi. Fakat Hasan Efendi, hapse girince İsmail babasından soğur, uzaklaşır. Hasan Efendi, bu durumu fark eder ve karısına hapishaneye bir daha çocuğu getirmemesini söyler.

“*Bu çocuk bize Tanrı’nın armağanı derdi. Bak, başka çocuk vermedi. Bunun değerini bilelim, uğurunu anlayalım istedi.*” (s. 31)

“*Gel Birlikte*” isimli hikâyede yazar olan baba karakteri, çağdaş bir baba olarak karşımıza çıkar. Bu baba, kızıyla birlikte hikâyeye yazmaya çalışır. Sabırlı ve kızıyla ilgilenen bir babadır.

“*Hep nasıl yazdığımı merak eder durursun, değil mi? Bu kez birlikte kuralım, birlikte geliştirelim, ister misin? Nasıl ilgilenmem seninle? Odaya kapanıp seni sokmadığım doğru. Ama o başka. Çok işim oluyor o zaman, aklım karışık oluyor, ne bileyim ben, sinirli oluyorum işte.*” (s.50)

“*Bize Gülmek Yaraşır*” isimli hikâyede ise evlat acısı çeken bir baba olan Cemal Gümüşdere karşımıza çıkmaktadır. Bu adamın üç çocuğu da ölmüştür. Cemal Gümüşdere’nin psikolojisi bozulmuştur. İlk karısından olan çocuğuna kamyon çarpmıştır ve çocuğun kafası ezilmiştir.

“Kafası ezilmiş, dağılmış dediler, gidip göremedim bile. Günlerce ağladım, üstümü başımı paraladım. O zamandan beri komşular bana iyi gözle bakmazlar... O halimi gördüler mi, tuttu gene cinleri diye başıboş bırakırlar öfkemi.” (s.73)

İkinci çocuğun ölümü ise şöyle gerçekleşmiştir. Cemal Gümüşdere'nin karısı, daha ölenin acısı geçmeden başka bir çocuk istememiş. Fakat hamile kalmış ve büyütemem korkusuyla bebeği düşürmeye çalışmış kendi canından da olmuştur. Cemal Gümüşdere hem evlat hem de eş acısı çekmiştir. Daha sonra başka bir kadınla evlenir. Bu kadından Kerem adında bir çocuğu olur, o da hastalanıp ölür. Çok duygusal bir adam olan Cemal Gümüşdere, son çocuğu da ölünce içini çeke çeke ağlamaya başlar ve şunları söyler:

“Ben bıraktım çocuğu onlara, çıktım, bu taşın üstüne oturdum, başladım hüüngür hüüngür ağlamaya. Ne zamandan kaldı bana bu huy, hiç bilmem. Çocukken bile, ‘Erkeksin ağlama’ derlerdi de tutamazdım kendimi. Acıklı film görmeye bile dayanamam ben.” (s.73)

“Yağmur Sıcağı” isimli hikâyedeki Osman, olgun, ağırbaşlı, sorumluluk sahibi beş çocuk babasıdır. Karısını ve çocuklarını çok sever.

“Daryerlerin Karanlığı” isimli hikâyede baba, biraz ilgisiz bir babadır. Hapse giren kızıyla ilgili haber takip eden karısını her defasında azarlayan bir adamdır.

“*Altın Gibidir Oğlum*”⁸⁸ isimli hikâyedeki Sadık Efendi, biri kız biri oğlan iki çocuk babasıdır. Oğluna çok düşkün olan Sadık Efendi kızını hiç sevmez. Evlat ayrımı yapan Sadık Efendi, hikâyede şu sözleri söyler:

“*Kızı bırak; ama oğlu pırlanta gibidir. Pırlanta da ne? Altın gibisi var mı? Altın gibidir oğlu.*” (s. 34)

“*Suçluyum... Babama Karşı*”⁸⁹ isimli hikâyedeki baba, hayatını özgürce yaşamak isteyen bir adamdır. Eşini ve çocuklarını hiçe sayıp kendi istekleri doğrultusunda yaşamak isteyen bu adam çocuklarıyla hiçbir zaman ilgilenmez. Çocukların, babaları hakkındaki düşünceleri annelerinin söylediklerine göre şekillenir. Anne, babalarına karşı çocukları kötü yönde etkilemiştir. Babalarını dinlemeden sadece annelerinin lafıyla hareket eden çocuklar, sonraki yıllarda babaları gibi olmuşlardır. Babalarına karşı ön yargılı davranıp onun bedduasını aldıklarını düşünmüşlerdir.

“*Babamın ahı tutmuştur. Nasıl şeyse bu ah, tutmuştur beni. Babam dediyse eğer, içinden ‘Benim durumuma düş de gör.’ Dediye... Tutmuştur işte.*” (s. 71)

“*Yaşlı Deniz Tanrısı*” isimli hikâyedeki Halil, despot bir babadır. Üç kızı vardır. Emel, Meral ve Benal babalarından çok korkarlar. Babaları onuruna düşkün bir adamdır ve kızlarına en ufak bir laf gelmesi onun çileden çıkarmaya yeterlidir. Emel’in Uurlalı bir erkekler adı çıkar babası çılgına döner ve kızı Emel’i hiç tanımadığı Kazım adında bir adamla evlendirir.

⁸⁸ Feyza Hepçilingirler, “Altın Gibidir Oğlum”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

⁸⁹ Feyza Hepçilingirler, “Yaşlı Deniz Tanrısı”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

“Emel’in, o Urlalı çocukla sevişiyor diye lafını çıkardıklarında, Halil’in de, bana bak kadın, alırım ayaklarımın altına, çiğnerim o kızını, dediğinde, ayağa kalkıverseydi Binnaz, şöyle omzunun üstünden bakıp, hele dur biraz bakalım, deyiverseydi, kızını bir laf yüzünden kıcı kırık Kazım’la evlenmek zorunda koymasaydı olurdu, ama şimdi? Geçmiş ola. Halil’in bıçaklarım, gebertiri’lerine aldırmamayı öğrendi; ama kızlar da gitti elden. Babalarının korkusundan evlenecekleri adamı görmeden koynuna girdiler.” (s.84)

“Cibar Attım Şeş Oynadım” isimli hikâyedeki İğneci Ziya, iki kız, bir oğlan babasıdır. Ziya, bir baba olarak çocuklarının yetişmesinde her ne kadar özen gösterse de başarılı olmamıştır. Büyük kızı kocasından kaçıp kucağında bebeğiyle baba ocağına döner, oğlu işi bırakır, küçük kızı ise kocasını bırakıp sevgilisiyle kaçar. Bu çaresiz baba, çocuklarına her ne kadar kızsız da elinden hiçbir şey gelmemiştir. Bütün hayatını şiire adayan bu adam çocuklarının durumuyla ilgili olarak şu dizeleri dile getirir:

*“Oğul dedik, kız düştük yollara
Hasretim sevgiyle saracak kollara
Şaşıp el açtık merhametsiz kullara
Namusu koruduk derken ar da gidiyor.” (s.84)*

*“Deniz Yosunlu Bir Taş Duvar”*⁹⁰ isimli hikâyede oğlu Serdar’ın şehit edilmesiyle bunalıma giren bir baba dikkat çekmektedir. Oğlu askere gittiğinde başına bir şey geleceği korkusuyla uykuları kaçan bu adam evladının acı haberini

⁹⁰ Feyza Hepçilingirler, “Deniz Yosunlu Bir Taş Duvar”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

alınca yıkılır ve bunalıma girer. Serdar'a ölümü yakıştıramayan acılı baba şunları söyler:

“Serdar bebekti daha. Bebekleri askere almıyorlar. Bu iyi işte. Büyütmemi bekliyorlar. Silah tutacak kadar, adam öldürecek kadar büyütmemi. Sonra alıyorlar ve geri vermiyorlar bir daha.” (s.299)

*“Martenitzalar”*⁹¹ isimli hikâyedeki Necati, kızıyla ilgilenen bir babadır. Geçmişteki sıkıntılarını kızını anlatarak onun hayatta asla yenilgiyi kabullenmemesi gerektiğini söyler. Kızı Umut, küçükken bir rahatsızlık geçirir. Kızını tedavi ettirmek için Bulgaristan'ın en iyi doktorlarına götürür. Necati, kızını doktora götürürken biraz tedirgindir çünkü o dönemde Bulgarlar, Türklere eziyet etmektedir. Bu sıkıntılı dönemlerde asla pes etmeyen Necati, isimlerini değiştirmek isteyen Bulgar görevlilerine şunları söyler:

“Hiç olur mu öyle şey?’ dedi. Biz Müslüman'ız, Türk'üz, niye olalım Bulgar?” (s.74)

Başından geçen her şeyi kızına anlatan Necati, son olarak ona şu sözleri söyler:

“...Kuyruğunu dik tutacaksın. Ne zorluk çıkarsa çıksın karşına, yenilmeyeceksin.” (s.76)

*“Gideceğim, Giderim, Gidebilirim”*⁹² isimli hikâyedeki baba, tüm çabalarına rağmen çocuklarına okuma alışkanlığı kazandıramamanın üzüntüsünü yaşayan bir

⁹¹ Feza Hepçilingirler, “Martenitzalar”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

⁹² Feza Hepçilingirler, “Gideceğim, Giderim, Gidebilirim”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

adamdır. Bu babanın tüm uyarılarına rağmen çocuklar bilgisayarda oyun oynamaya devam eder.

“Evdeki tek bilgisayarı paylaşamıyorlar. Bilgisayar başında geçirdikleri zamanın yarısında, daha azında, beşte birinde, hatta onda birinde kitap okusalar neler neler okumuş olurlardı.” (s.80-81)

Feyza Hepçilingirler’in hikâyeleri genel olarak incelendiğinde babalar, çocuklarıyla ilgilenmeyen sevgi ve şefkatten yoksun insanlar olarak dikkat çekmektedir. Aile ortamı içinde bir babanın sorumluluklarını yerine getirmeyen kendi zevki sefasına düşkün babaların yanı sıra az da olsa evladına baba sevgisini yaşatan çocuklarına ilgi gösteren babalar da vardır.

2. 2. 1. 2. Eşler

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde erkek kahramanlar, kimi hikâyelerde karısını çok seven kimisinde ise karısından nefret edip mutluluğu başka kadınlarda arayan kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu erkekler bazen karılarını aldatmış bazen de karıları tarafından aldatılmışlardır. Erkek kahramanların mutlu bir evlilik sürdürdükleri söylenemez.

*“Fava”*daki koca, karısını ve çocuğunu terk edip giden hayırsız bir kocadır. Giderken karısının biriktirdiği parayı da alıp kayıplara karıştır.

“Sızı, Sancı Her Gece” isimli hikâyedeki Halûk Bey, karısına hiçbir zaman yardımcı olmayan keyfine düşkün bir adamdır. Bunda annesinin Halûk Bey’i el bebek gül bebek yetiştirmesinin etkisi çok büyüktür.

“*Menekşe'nin Bebesi*”nde ise Menekşe'nin kocası köyün imamıdır. Bu eşle ilgili hiçbir bilgi verilmemektedir.

“*Dikenli Terlikler*” isimli hikâyedeki Hasan Efendi, karısına düşkün bir adamdır. Karısıyla arasında on beş yaş vardır. Hasan Efendi, iş yerinde sürekli kendisiyle alay eden adamı bir anlık öfkeyle öldürmüştür ve hapse düşmüştür. Hapisten ne zaman çıkacağı belli değildir. Bu yüzden karısı ve oğlu İsmail için endişelenmektedir.

“*Gel Birlikte*”de ise yazarın kurguladığı hikâyede geçen eşler, dikkat çekicidir. Çocuk sahibi olamayan bu çiftin, çocuklu kimselere büyük bir hayranlıkla izlediği görülmektedir. Hikâyelerde ender rastlanılan mutlu çift tablosuna örnek gösterilebilir. Aynı hikâyede geçen diğer bir kocadan bahsedilir fakat bu adamın karakter özelliğiyle ilgili hiçbir bilgi verilmemiştir. Geçim sıkıntısı çeken bir adamdır.

“*Bize Gülmek Yaraşır*” isimli hikâyedeki Cemal Gümüşdere, karısıyla görevleri değişmiş bir eş olarak karşımıza çıkar. Karısı Ümmühan Gümüşdere çalışır, o da evi temizler, yemek yapar, çocuklara bakar.

“*Bir yandan da düşünüyorum. Görevleri değiştik karıyla. O duracağına çocukların başında, analık edeceğine, ben kalıyorum evde. Ayda âlemde bir iş çıkacak da çalışacağım.*” (s.71)

Yine aynı hikâyedeki Rasim Çakır, evli bir adamdır. Rasim Çakır ve karısı farklı yerlerde çalıştığı için çocuklarına kayınvalidesi bakar. Rasim Çakır, daha sonra karısını da kendi okuluna aldırır.

“*Gerdek*”⁹³ isimli hikâyedeki İhsan Bey’in başından iki evlilik geçmiştir. İlk karısını zamanında çok mutlu etmiştir. Fakat ağır bir hastalık geçiren İhsan Bey’in karısı vefat etmiştir. İhsan Bey, ikinci evliliğini Ziynet ile gerçekleştirir. Aynı şekilde ikinci karısı Ziynet’i de mutlu etmiştir. İhsan Bey, evlilik müessesesine önem veren olgun bir adamdır.

“*Sarı Kır Çiçekleri*” isimli hikâyedeki Saltuk, karısını çok seven bir adamdır. Karısının bütün tepkilerini kahkaha atarak verdiğini bilen Saltuk, onun her halini sevdiğini söyler.

“*Can sıkıntısını, ağlama isteğini, özlemini, nefretini, tümünü ve alıştı, her kahkahanın ne anlama geldiğini seziyor.*” (s.44)

“*...Atın Önünde Et...*” isimli hikâyede Ahmet, karısını çok seven bir adamdır. Karısı ve çocuklarına çok düşkün olan Ahmet, eve her gün et getirir. Karısının bir dediğini iki etmez. Karısı, Ahmet’i pek sevmez fakat öldükten sonra onun değerini anlar.

“*Evine, çoluk çocuğuna iyi bakardı. Boğazına düşküdü, tadılmadık tatlar arardı sofralarda... Eli boldu, cömertti. Durmadan taşırdı evine karısına.*” (s.51)

“*Er Mektubu Görülmüştür*”⁹⁴ bu hikâyedeki asker, karısına olan sevgisini ve özlemini mektubunda dile getirmiştir.

“*Ne yana gitmek istersin canım, ne yana uçalım seninle? İster misin dağların, dağlarımızın üstünden evimizi, henüz doyamadığımız yatağımızın*

⁹³ Feyza Hepçilingirler, “Gerdek”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

⁹⁴ Feyza Hepçilingirler, “Er Mektubu Görülmüştür”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

sıcaklığını bulalım? İster misin doğacak bebelerimize kavuşalım? Sıcaklığımızla karları eritelim, kenetlenmemizle fırtınayı dindirelim? İster misin?” (s.94)

“*Eski Bir Balerin*” isimli kitaba genel olarak bakıldığında karılarını çok seven eşler dikkat çekmektedir. “*Gerdek*”teki İhsan Bey, “*Sarı Kır Çiçekleri*”nde ki Saltuk, “*...Atın Önünde Et...*”teki ismi verilmeyen koca ve “*Er mektubu Görülmüştür*” deki asker, karılarını çok seven eşler olarak karşımıza çıkar.

“*Ürkek Kuşlar*”ın ikinci hikâyesi olan “*Sevgiye Dikkat*” teki Hulusi Bey, hep karısının isminin Melahat olmasını isteyen bir adamdır. Böyle düşünmesinin nedeni ise ismi Melahat olanların hamarat, kocasına güvenen ve saygıda kusur etmeyen kadınlar olduğunu düşünmesidir. Ne yazık ki karısının adı Melahat değildir ve kocasına karşı ilgisiz, alkolik bir kadındır. Hulusi Bey, bu durumdan hiç memnun değildir.

“Az sonra gelecek Hulusi Bey – evde bir Melahat bulacağını sanarak ve her seferinde yanılarak – karısını, salonun başköşesinde oturmuş cin çerken ve aptal aptal düşünürken bulacak.” (s.15)

“*Ürkek Kuşlar*”ın en son hikâyesi “*Yaşlı Deniz Tansırı*”nda Halil, karısı oğlan doğuramadığı için ona sürekli baskı yapan despot bir adamdır. Dolayısıyla bütün acısını karısı Binnaz’dan çıkarır. Kocasına erkek evlat verememenin ezikliğini yaşayan Binnaz, kocasına hiçbir zaman karşı gelemez. Kadıncağız hiçbir zaman kaptan olmayan balıkçı kocasına kaptanmış gibi davranarak onun gönlünü hoş tutmaya çalışır.

“Kırlangıçsız Geçti Yaz” da bir eş olarak Önder Bey’i incelemek için bu kitabın ilk üç hikâyesine bakılmalıdır. “Karanlığa Kuş Uçuşu” , “Kırık Cam Mavisi” ve “Çıplak Dal Uvertürü” bu hikâyeler birbirinin devamı niteliğindedir. Önder, avare yaşamayı seven ve karısını aldatan bir adam olarak karşımıza çıkar. Merve’ye olan aşkını hikâyede şöyle ifade eder:

“Merve’yi Merve’siz yaşamak için, hiçbir zaman olamayacağı gerçeklikte, görebilse, kendisinin bile kıskanacağı güzellikte bir Merve yaratmak için.” (s.28)

“Donakalmak I”⁹⁵ isimli hikâyedeki eşler şu şekildedir. İlk olarak Neval ve Nuri çifti dikkat çeker. Nuri, kendisine aşırı güvenen çapkın bir adamdır. Fakat Neval’in kendini ele vermeyen gizemli bir kadın olması, Nuri’yi Neval’e daha çok bağlamıştır.

“Sen kendini ele vermeyen bir kadınsın, bir sır gibi gizlisin. Sende ne etki yarattığımı asla öğrenemedim.” (s.34)

İkinci olarak karşımıza Necdet ve karısı çıkar. Necdet’in tek sorunu karısı dâhil bütün kadınlar tarafından bir erkeklik cinsel organ olarak görüldüğünü zanneder. Kendisini bir insan olarak görmeyen kadınlardan şikâyetçidir.

“Ben niye böyleyim tanrım, bir organ değil, bir insan olduğumu niye anlatamadım şimdiye dek, niye anlatamadım, kendi karıma bile...” (s.35)

Aynı hikâyenin üçüncü ve son çifti olarak Necmi Efendi ve karısı karşımıza çıkar. Necmi Efendi, karısının kendisinden nefret ettiğini düşünür.

⁹⁵ Feyza Hepçilingirler, “Donakalmak I”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“Bu kadın benden hep nefret etmiştir, diye düşündü; altına yatarken de, benim tohumlarımı emzirirken de, kızlarına bana hiç benzemeyen, bu yüzden benim dünyada anlayamayacağım damatlar seçerken de benden hep nefret etmiştir.(s.36)

Paranoyak biri olan Necmi Efendi’yi berberden korktuğu için onu karısı tıraş etmektedir. Ama o, karısına dahi güvenmez.

“Berberden korkar da benim adam, tıraşını hep ben yapardım, bu sefer nasıl oldu anlayamadım, bir kazadır oldu hâkim bey... Boynunda beklediği sıcaklığı duyuncaya kadar gözlerini baktı. Kusura bakma efendi, dedi kadın, azıcık kaydırırım galiba, şimdi tentürdiyot basarım, bir şeyin kalmaz.” (s. 36)

*“Cibar Attın Şeş Oynadım”*⁹⁶ isimli hikâyede ise Ziya, şiirleriyle yaşayan bir adamdır. Kadınlara olan ilgisini şiirleriyle dile getirmektedir. Bu ilgisi çok küçük yaşlarda başlar. İlk sevgilisi Hayriye ardından Makbule başka adamlarla evlenip gider ve Ziya Efendi üst üste gelen bu aşk acılarının acısını şiirle giderir. Daha sonra birlikte çalıştığı Müzeyyen ebeye âşık olur ve ona şiirler yazar. Müzeyyen’in iyi bir kadın olmadığını öğrenir ve ondan vazgeçer. Ziya’nın aşklarını en güzel ifade ettiği şey şiirleridir. Evlendiğinde karısı Türkan’a da şiirler yazar fakat karısı ölür. Çok uzun bir süre geçmeden Meral hemşireye âşık olur. Ziya, bu aşkı kendi içinde yaşar ve ona söylemez. Meral hemşireye olan aşkını şu dizelerde dile getirir:

*“Hastalarına kanat germiş gibisin
Cana can katan bakışın var hemşire
Evliya otağına ermiş gibisin
Kalplerden kalbe akışın var hemşire” (s.83)*

⁹⁶ Feyza Hepçilingirler, “Cibar Attım Şeş Oynadım”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*Kırlangıçsız Geçti Yaz*” isimli kitaba genel olarak bakıldığında birbirinden farklı eşler dikkat çekmektedir. Kimi zaman karısını çok seven erkekler kimi zamanda karısını aldatan erkekler karşımıza çıkar. Kitabın ilk üç hikâyesi birbirinin devamı niteliğindedir. “*Karanlığa Kuş Uçuşu*”, “*Kırık Cam Mavis*” ve “*Çıplak Dal Uvertürü*”nde karısını aldatan Önder Bey’in ruh hali anlatılmaktadır. Aynı kitaptaki “*Donakalmak I*” ve “*Donakalmak II*”de de farklı eşler ön plandadır. Bazen karısını çok seven bazen de karısının kendisinden nefret ettiğini düşünen erkekler ağır basmaktadır. Erkeklerin bir diğer özelliği ise çapkın olmaları ve kendilerine aşırı güvenmeleridir.

“*Haydarpaşa – 19.35*”⁹⁷ isimli hikâyede iskele görevlisi dikkat çekmektedir. İskele görevlisi, karısını hiç sevmeyen bir adamdır. Bunun nedeni ise karısının çok boş konuşan bir kadın olması ve onun sürekli kocasını çekiştirmesidir.

“*Yıllarca her rastladığına kocasını çekiştirdi; bıkmadı, usanmadı.*” (s. 26)

İskele görevlisi olan bu adam, günün birinde hiç tanımadığı sürekli vapura binen bir kadına âşık olur. Bu kadının okumuş ve terbiyeli olmasının yanı sıra güzel bir kadın olması ona cazip gelir. Çünkü karısında görmediği meziyetleri bu kadında görmüştür. Kadının ismini bilmediği için ona ilk sevgilisinin Şefika’yı koyar. Daha sonra Şefika’nın hımbıl bir kadın olduğunu düşünerek bu isimden vazgeçer. Kendince ona Leyla isminin daha güzel yakışacağını düşünür ve şunları söyler:

“*O bir ceylan. Daha güzel bir adı olmalı. ‘Leyla’ gibi. İnsanın bir sevgilisi olacaksa adı Leyla olmalı. Aşkın ardından.*” (s.31)

⁹⁷ Feyza Hepçilingirler, “Haydarpaşa – 19.35”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

Bu adam ilerleyen yaşına rağmen karşılıksız da olsa gerçek aşkı bulduğunu düşünen hayalperest bir adamdır.

“İsa Gülleri” isimli hikâye Hristiyan adamın sabah yürüyüşü yaparken eski karılarını ve sevgililerini anlatmasıyla başlar. Birçok evlilik yapmış olan bu yaşlı adamın âşık olduğu kadınlar hakkında pek fazla bilgi verilmemiştir. İlk karısı ile balayına giderken o sırada havaalanında Andrey adında gazeteci bir kadınla tanışır. Aradan on yıl geçer adam, bu sefer Katherina adında bir kadınla evlenir ve Londra’dan Türkiye’ye döner. Tekrar Andrey ile karşılaşır. Onunla ayaküstü sohbet edip telefon numarasını alır. Üçüncü ve son kez yine Andrey ile karşılaşır. Adamın yanında yine farklı bir kadın vardır. Bu seferki karısının adı ise Kevser’dir. Daha sonra Andrey’in Körfez Savaşı’nı yakından izlemek için Irak’a gittiğini ve bir daha ondan haber alınamadığını öğrenir. Bir daha Andrey ile karşılaşamayacak olmanın üzüntüsünü yaşar. O sırada aklına çocukluk aşkı Evgeniya gelir. Komşu kızı Evgeniya’yı çok sever. Ona olan aşkını hiçbir zaman unutamaz. Daha sonra ölen karısı Meryem Hanımı hatırlar. Bu kadın, adamın kahrını çok çekmiştir. Fakat adam, onun gönlünü hiçbir zaman hoş tutmamıştır. Geçmiş birçok kadınla dolu olan bu adamın temel düşüncesi ne kadar çok kadını o kadar büyük aşkla seversen gönlün o kadar çok genişler ve zenginleşir. Hikâyenin sonunda çapkın adam, koca ömre ne kadar çok sevgili sığdırdığını söyler.

“Darmadağın”⁹⁸ isimli hikâyede ise sevgilisini aldatan adamın pişmanlığı anlatılmaktadır. Yılmaz, sevgilisi Hande’yi çok seven bir adamdır. Fakat bir anlık bir hatası her şeyi berbat eder. Alkollü olduğu sırada Hande’nin teyzesinin kızı İpek’le birlikte olur. Hande, bu durumu öğrenir ve Yılmaz’ı terk eder. Yılmaz, çok

⁹⁸ Feyza Hepçilingirler, “Darmadağın”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

sevdiği Hande'ye kendisini bir türlü affettiremez. Hayatı çaresizliklerle ve pişmanlıklarla geçer. Sürekli hayaller kurar ve sevdiğini bekler.

“*Savrulmalar*” isimli kitaba genel olarak bakıldığında karılarını ve sevgilerini aldatan erkekler ağır basmaktadır. Kimi erkekler aldatmadan vicdan azabı çekerken kimisi de bundan hiçbir rahatsızlık duymamaktadır.

“*Kader Çizenler Kaderi Çizilenler*”⁹⁹ isimli hikâyede Yorgo Efendi, İrini ile evlidir. İrini'nin çok iyi eş olduğunu söyler. İrini ile ailesinin isteği üzerine evlendiği için aşk evliliği yapmamıştır.

“İrini ile ailelerin isteği üzerine evlendiler. Hep birbirlerine ait oldular; ama hiç âşık olmadılar birbirlerine.” (s.51)

Yorgo Efendi, okul yıllarından beri unutamadığı Efsevia'yı aklın çıkaramaz. Hep onu düşünür. Efsevia aşkı tamamen Yorgo Efendi'nin tamamen kurgusudur. Yorgo Efendi, aşkını kendi içinde yaşadığı için Efsevia, bu durumdan haberdar değildir.

“Efsevia ile bir aşk yaşadığı da aslından tamamen kendi uydurmasıdır. Ne birbirlerine sevdiklerini söylediler ne de el ele tutuştular, ne de karşı karşıya gelip iki çift laf ettiler.” (s.52)

Yorgo Efendi'nin arkadaşı Kostas, hayatı boyunca hiç çalışmamış baba parasıyla geçinmiş bir adamdır. Onun hayatında karısı Kasap Manoli'den başka kimsesi yoktur.

“Kasap Manoli olmasa cenazesi ortada kalırdı.” (s.41)

⁹⁹ Feyza Hepçilingirler, “Kaderi Çizenler Kaderi Çizilenler”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

*“Durulur Mu Bu Sular?”*¹⁰⁰ isimli hikayedeki Metin, çapkın bir adam olarak karşımıza çıkar. Eviniki ile yasak bir aşk yaşamaktadır. Eviniki, hamile kalır. Metin’e hamile olduğunu söyleyeceği sırada Metin’in evli olduğunu öğrenir. Eviniki’yi üzen, onun evli olduğunu gizlemesi değil, üç yaşındaki çocuğunu ona söylememesidir. Bu duruma çok kızan Eviniki, hamiledir fakat Metin’e söylemez. Daha sonra Eviniki, Andrea ile tanışır. Eviniki’yi çok seven Andera onun çocuğuna sahip çıkacağını söyler. Eviniki ve Andrea, Atina’ya gitmeden bir gün önce dostlarıyla yemeğe giderler. Gittikleri Bulgar Meyhanesi’nde dostlarıyla yemek yerler. Eviniki, o sırada yanında sarışın bir bayanla Metin’i görür. Metin’in hiç vakit kaybetmeden birini bulmasına hayret eder.

“Sarışının yerinde çok değil daha on gün önce kendisi vardır. Demek yeri bu kadar çabuk doldurulmuştu. Belki Eviniki’ye kuracakları yuvanın ayrıntılarını anlatırken de bu vardı sarışın...” (s.91)

2. 2. 2. Sosyal Durumlarına Göre Erkekler

Feyza Hepçilingirler’in hikâyelerinde erkeklerin sosyal durumları hakkında pek fazla bilgi verilmemiştir. Belirgin bir şekilde şehirli, köylü ayrımı yapılmaz. Erkek kahramanların yaşayış tarzlarına ve giyim kuşamlarına bakılarak köylü, şehirli ve yabancı ayrımına gidilmiştir.

¹⁰⁰ Feyza Hepçilingirler, “Durulur Mu Bu Sular?”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

2. 2. 2. 1. Şehirli erkekler

“*Gerdek*” isimli hikâyedeki İhsan Bey, şehirde yaşayan emekli bir albaydır. Tam bir beyefendi olan İhsan Bey, çok kibar bir adamdır. Bunda emekli bir albay olmasının ve şehirde yaşamasının büyük etkisi vardır.

“*Ürkek Kuşlar*”ın ikinci hikâyesi olan “*Sevgiye Dikkat*”te geçen Hulusi Bey, şık giyinen, tiyatro ve konserlere giden sosyal aktivitelere çok zaman ayıran kibar bir beyefendidir. Zaman zaman dostlarıyla yemeğe çıkar onlarla sohbet eder. Aynı kitaptaki “*Bir Dağ Lalesi*” isimli hikâyedeki profesör olan Turhan Bey, kendisini bilim dünyasına adayın adamdır.

“*Kırık Cam Mavisi*”¹⁰¹ isimli hikâyedeki Önder, müzisyen aynı zamanda müzik öğretmenidir. Rahat yaşamayı seven düzenbaz, kıvrak zekâlı birisidir.

“*Donakalmak II*”¹⁰²de Avukat Rasih Bey, şehirli bir erkektir. Köyden gelen bir çiftin boşanma davasına bakmaktadır.

“*Sevginin Eskimezliği*”nde ise Salim, şehirde yaşayan bir devlet memurudur. Mesleğinden ötürü şehirde yaşamaktadır.

“*Eğri Redifli Gazel*” isimli hikâyedeki Ahmet Bey, edebiyata ilgisi olan ve kitapları çok seven şehirli bir beyefendidir.

“*Yine Ziller Çalıyor*” isimli hikâyedeki Yusuf Bey ve Tamer şehirli erkeklerdir. Yusuf Bey, fabrikatördür ve Tamer’de onun yanında çalışmaktadır.

¹⁰¹ Feyza Hepçilingirler, “Kırık Cam Mavisi”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

¹⁰² Feyza Hepçilingirler, “Donakalmak II”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*İçdenizin Dalga Boyu*”nda ise bayan kuaförü Rıza, şehirli bir erkektir. Kadın ruhundan anlayan kibar bir beyefendidir.

“*Kıvılcımsız*”da ise Sıtkı Bey, dilin doğru kullanılmasına ve diksiyona özen gösterir. Birçok şiiri ezbere bilen ve okumaktan büyük zevk duyan Sıtkı Bey, şehirli bir erkektir. Aynı hikâyedeki Bela Dayı ise psikoloji, felsefe ve sosyolojik konulara ilgisi olan bir adamdır.

“*Gün Selleri*”ndeki İhsan Bey, fotoğraf çekmeye meraklı bir adamdır. Aynı zamanda profesyonel fotoğrafçıdır ve karısıyla da fotoğraf çekiminde tanışmıştır.

“*Kırlangıçsız Geçti Yaz*” isimli kitaba genel olarak bakıldığında şehirli erkelerin çoğunun kültürlü ve kibar erkeklerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Çevrelerine örnek teşkil eden bu beyefendiler, toplumun farklı kesimlerinden insanlardır. Hikâyelerde şehirli erkeklerin edebiyata olan ilgileri dikkat çekmektedir.

“*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”¹⁰³ isimli hikâyedeki Güngör Bey, iş yeri sahibi bir adamdır. Çalışanlarına kibar davranan bir adamdır.

“*Ertesi Gün*” isimli hikâyedeki kızının yanına geleceğini öğrenen ve bundan endişe duyan bir baba anlatılmaktadır. O, sıkıntısını atmak için İstanbul sokaklarında dolaşır. Bir bara girer alkolün etkisiyle kızıyla yaşıt genç bir kızla birlikte olur.

“*Bu Uzun Geceler*” isimli hikâyedeki Rüştü, maliye müfettişi olarak görev yapmaktadır. İşinin gereği şehirde yaşamaktadır. Olayları gün yüzüne çıkarmaya çalışan meraklı bir adamdır.

¹⁰³ Feyza Hepçilingirler, “Tek Çizgi İnce Bir Mor”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

“*Önce Metaller Isınır*”daki adam, sevgilisi tarafından terk edilmiştir. Onu unutmak için kalabalık caddelerde dolaşır ve acısını hafifletmeye çalışır. Sevgilisini hatırlamamak için kendisini sürekli farklı şeylerle oylar. Bazen sinemaya bazen de meyhaneye gider. Şehir hayatının imkânlarından yararlanır. Fakat şehir hayatını sevdiği pek söylenemez.

“Kalabalıkları sevmiyorum. İnsanlar omzuma, koluma çarpıyor geçerken. İnsanlar beni görmüyor, varlığımdan habersiz.” (s.85)

“*Darmadağın*”da ise Yılmaz, İstanbul’da yaşamaktadır. Şehir hayatından sıkılan Yılmaz’ın hayatı iş ve eş aramakla geçer. Sonunda iş adamı olur fakat sevdiği kadın yanında olmaz. Kendisini içkiye ve sigaraya verir.

“*Deniz Yosunlu Taş Duvar*” isimli hikâyedeki Haydar ve patronu Hulusi Bey, şehirli erkeklere örnek gösterilebilir. Haydar, İstanbul’da yaşamaktadır. Hulusi Bey’in yanında çalışır. Hulusi Bey, zevkine çok düşkün bir adam olduğu için bütün işleri Haydar’a yaptırır.

“*Savrulmalar*” isimli kitaba genel olarak bakıldığında şehirli erkeklerin İstanbul’da yaşadığı görülmektedir. Şehirde yaşayan bu erkeklerin çoğunlukla iş adamı veya patron olduklarını söyleyebiliriz. “*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”, “*Bu Uzun Geceler*”, “*Önce Metaller Isınır*”, “*Darmadağın*”, “*Deniz Yosunlu Taş Duvar*” isimli hikâyelerdeki erkeklerin meslekleri gereği şehirde yaşamaktadırlar. Dolayısıyla onları şehirli erkekler kategorisine koymak doğru olacağı düşünülmüştür.

2. 2. 2. 2. Köylü erkekler

“*Altın Gibidir Oğlum*”¹⁰⁴ isimli hikâyedeki Sadık Efendi, ailesiyle birlikte köyden şehre göç eden köylü bir erkektir. Sadık Efendi'nin tek amacı kızını evlendirip köyüne geri dönmektir.

“*Kekikdağı/Dağkekiği*”¹⁰⁵ isimli hikâyedeki İsmail, sevdiği kadınla evlenip şehirde yeni bir düzen kurmanın hayaliyle yaşayan köylü bir erkektir. Dürüst ve çalışkan bir adam olan İsmail, çevresindeki insanlar tarafından her zaman sevilmiştir.

“*Gideceğiz Zeynep. Gideriz. Sen be de yeter. Yollar açar, köprüler kurar, kaçıtırım seni buradan. Kimseyi umursamam. ‘ Sen varsın, başkası yok.’ Diyebilirsen sen de, ver elini bana, ötesini düşünme. Kuşlar gibi uçalım buradan. Kendimize yeni bir yuva kuralım, bir kuş yuvası. Ama seninle benim, yalnız ikimizin.*” (s.56)

“*Yaşlı Deniz Tanrısı*”ndaki Halil, köylü bir erkektir. Geçimini balıkçılık yaparak sağlamaktadır. Ayrıca köyde yaşadığı için çocuklarına laf geleceği korkusuyla onlara çok baskı yapan bir babadır.

2. 2. 2. 3. Yabancı erkekler

Feyza Hepçilingirler'in sadece “*İşte Gidiyorum*” isimli kitabında yabancı erkek kahramanlara geniş bir şekilde yer verilmiştir. Hikâyelerdeki yabancı erkekler genellikle Yunan veya Rum'dur.

“*Bu Gemi Nereye?...*” isimli hikâyede Filip ve Jak, yabancı erkeklerdir. Filip, 1942 yılında Nazi zulmünden kaçmak için varını yoğunu satıp Struma adlı

¹⁰⁴ Feyza Hepçilingirler, “Altın Gibidir Oğlum”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

¹⁰⁵ Feyza Hepçilingirler, “Kekikdağı/Dağkekiği”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

gemiye umuda yolculuğa çıkar. İnsanı yaşam koşullarından yoksun gemi içinde zor zamanlar geçirirler. Bu zor zamanlarda birbirlerine destek olur. Filip, umudunu kaybetmeyen bir adam olarak karşımıza çıkar. Jak, Türkler'i çok seven bir adamdır. İstanbul'da birçok Türk ahababı vardır. Jak'in karısı Medea'nın gemide sancıları tutar ve tek başına İstanbul'daki hastaneye gönderilir. Tek başına çocuğunu doğurmak zorunda kalan kadına, kocasının Türk ahabapları sahip çıkar. Onlar kadının bütün ihtiyaçlarını giderirler. Doğumdan sonra Medea, tekrar gemiye dönmez ve Filistin'e doğru yola çıkar. Kocasını Jak de kızı Alina'yla birlikte gemiden çıkıp karısının yanına gidebilmek için çırpırır.

“Kaderi Çizenler Kaderi Çizilenler” isimli hikâyedeki Yorgo Efendi ve arkadaşı Kostas yabancı erkeklerdir. Bu erkekler hakkında bilgi eşler bölümünde verilmiştir.

“Durulur Mu Bu Sular?” isimli hikâyede Mihalis Amca ve Andrea yabancı erkeklerdir. Mihalis Amca Türk dostu bir Yunan'dır. Andrea ise Türkiyeli bir Rum'dur.

“Lisa'nın Bebeği” isimli hikâyede Lisa'nın babası İtalyan'dır. Bu adam hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.

2. 2. 3. Meslek Gruplarına Göre Erkekler

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerindeki erkek kahramanlar çok farklı meslek guruplarında görev almaktadırlar. Hikâyelerde geçen erkelerin meslekleri hakkında çok ayrıntılı bir bilgi verilmemiştir. Onların hangi mesleği yaptığı bazen kısa bir cümle içinde verilmiştir.

2. 2. 3. 1. Öğretmenler

“Bize Gülmek Yaraşır” isimli hikâyedeki Rasim Çakır, mesleğini ve öğrencilerini çok seven bir öğretmendir.

*“Çiçekli Dalların Kıyımı”*nda ise Remzi, öğretmendir. Okuldan atıldığı için işsiz kalmıştır. Çok sevdiği mesleğini aklından bir türlü çıkaramayan Remzi, zaman zaman pazarcılık yapmaktadır.

“Bu kadar çok kişi işsizken yeni bir iş bulacağımın kolay düşünme kendimi bıraksam bile – nasıl bırakırım – işsizim ben. Dünyanın en güzel işini de bulsam işsizim. Benim işim öğretmektir. Başka iş bilmem ki!” (s.81)

*“Çıplak Dal Uvertürü”*¹⁰⁶ünde Önder Bey, müzik öğretmenidir. Evinde özel ders verir. Eve gelen öğrencisini ilk başta pek başarılı görmese de sonradan onun yeteneğini fark eder.

“Düetotu bilir misin sen, düetto nedir, düetto bir kandırmacadır, ah çocuk sen Merve'yi de bilmezsin ki... Merve'de kendini bilmez.” (s.29)

¹⁰⁶ Feyza Hepçilingirler, *“Çıplak Dal Uvertürü”*, **Kırlangıcsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

2. 2. 3. 2. Doktorlar ve sağlık görevlileri

“*Ürkü Kuşunun Kanat İzi*”¹⁰⁷ isimli hikâyedeki İhsan, dört yıllık uzmanlık çalışmasını pratisyen hekim olarak değil de uzman doktor olmak için çabalayan bir adamdır. Hastanedeki bazı çekemezlilikler dikkat çekmektedir. İhsan’ın uzmanlık sınavını hiçbir şekilde kazanmamasını isteyen ve bunun için uğraşan Doç. Dr. Şerafettin Dikensiz’dir. Bu adam, İhsan’ın sınavı kazanması durumunda yerini kapacağı düşüncesiyle İhsan’a düşmanca davranır.

“Bunu bilemeyeceksin. Bak işte... Bunu da bilemeyeceksin diyen bilen bilenmiş bakışlarıyla hep o zor zamanı bekledi.” (s.65)

İhsan, Şerafettin’e inat hırsıyla daha çok çalışır ve onu hiçbir şey yıldırmaz. Tüm olumsuzluklara rağmen uzmanlık sınavını kazanır. Alanında başarılı bir insan olan İhsan, meslek onurunu, uzman kimliğini ve kişiliğini bir arada tutabilmenin mutluluğunu yaşar.

“Gözleriyle kutladılar; ama bununla yetinmeyip İhsan’ın eldivenlerini çıkarmasını ve ellerini temizlemesini de beklediler. Birer birer sıktılar sonra İhsan’ın olağanüstü başarılı sağ elini, övücü sözlerle tebriklerini pekiştirip gittiler. İhsan elinin ilk kez bir uzman eli olarak sıkıldığını düşündü.” (s.70)

Aynı hikâyedeki Doç. Dr. Şerafettin Dikensiz, ise başkalarının yaptığı yanlışlardan kendine pay çıkararak, bencil, acımasız bir doktordur. İnsanların hatalarından mutlu olan içten pazarlıklı bir adamdır.

¹⁰⁷ Feyza Hepçilingirler, “Ürkü Kuşunun Kanat İzi”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

“*Cibar Attım Şeş Oynadım*” bu hikâyede Ziya Efendi, Balçova Sağlık Ocağı’nda çalışır. İğneci Ziya Efendi olarak anılan bu adam sağlık memurudur. Mesleğinden ziyade şair yönü öne çıkarılmıştır. Ziya, bütün yaşamını şiirlere adanmıştır. Mutluluğunu, aşkını, derdini hep şiirlerle ifade etmiştir. Dolayısıyla diğer adı da Şair Göçer’dir.

“*Hayır, gerçek değil, şiirler gerçeği ne kadar anlatırsa o kadar gerçek. Gerçek şiir yoktur, gerçek yaşam da mı yok? (s.85)*

Aynı hikâyede Ziya Efendi’ye çapkınlıklarından dolayı hesap soran doktor bey, hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.

2. 2. 3. 3. Yazarlar

“*Gel Birlikte*”¹⁰⁸ isimli hikâyedeki adam yazardır. Kız, babasının nasıl hikâye yazdığını sürekli merak eder. Babası çocuğun merakını gidermek için onunla oturup hikâye yazmaya başlar. Mesleğini çok seven bu adam, aynı zamanda bilinçli bir babadır.

“*İletişim*”¹⁰⁹ hikâyede imza günü düzenleyen yazarın aklından geçenler anlatılmaktadır. Bu yazar, toplum için yazan ve halkın düşüncelerini geliştirmek için çabalayan duyarlı bir yazardır. Genç bir yazar olmasına karşın bu sorumluluğun bilincindedir. İmza gününe gelen bir okuyucusunun ilgisi karşısında çok mutlu olmuştur.

¹⁰⁸ Feyza Hepçilingirler, “Gel Birlikte”, **Sabah Yolcuları**, Everest Yay., İstanbul 1981.

¹⁰⁹ Feyza Hepçilingirler, “İletişim”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

“*Venezis’in Evi*”¹¹⁰ İlias Vezenis, Yunanistan’ın ünlü yazarlarından. Bu adamın mesleği hakkında bir bilgi verilmemiştir.

2. 2. 3. 4. Avukatlar

“*Kırlangıcsız Geçti Yaz*” isimli kitabın beşinci hikâyesi olan “*Donakalmak II*” de kadının cinsel uyuşmazlık ile ilgili okuduğu haberde Mehmet ve Gülşen’in boşanma davasına bakan Rasih Bey avukattır. Mesleği hakkında bir bilgi verilmemiştir.

“*Potluğu Gidermek*” isimli hikâyedeki Hayri Karasu avukattır. Mesleği hakkında bilgi verilmemiştir. Bu adamın karısı, kocasının mesleğine sığınıp kendi kimliğini gizleyen bir kadındır.

“*Ne de olsa sen bir avukat karısısın. Öyle demiyor musun telefonu her açışında? Ben Avukat Hayri Karasu’nun eşiyim, buyurun efendim.*” (s.47-48)

2. 2. 3. 5. Garsonlar

“*Bize Gülmek Yaraşır*” isimli hikâyedeki Ferdi Ocak, kahvehanede garsonluk yapmaktadır. Mesleğinden pek hoşnut değildir. Bir yıl sonra fabrikada iş bulacağına inanan bir adamdır.

“*Mor Üstüne Yazılmış*” bu hikâyedeki Ahmet, lokantada garsonluk yapmaktadır. Babası olmadığı için annesi ve kız kardeşlerine bakar. Ahmet’in tek dileği kız kardeşlerini okutup evlendirmektir. Onun içi çok çalışır hatta bazı günler eve gelmez.

¹¹⁰ Feyza Hepçilingirler, “Venezis’in Evi”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

2. 2. 3. 6. Şoförler

Feyza Hepçilingirler'in "*Sabah Yolcuları*" ve "*Önce Metaller Isınır*" isimli hikâyelerinde şoförler geçmektedir. İlkindeki şoför, bazen şehirlerarası otobüs şoförlüğü bazen de kamyon şoförlüğü yapmaktadır. İkincisindeki şoför ise taksi şoförüdür. Hikâyedeki anlatıcı adamla dertleşir. Adamı terk eden sevgilisini isterse öldürebileceğini söyleyen şoför aynı zamanda kiralık katildir.

2. 2. 3. 7. Diğer meslekler grupları

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde kadınlara ağırlık verilmesi nedeniyle erkeklerin meslekleri hakkında pek fazla bilgi verilmemiştir.

"*Menekşe'nin Bebesi*" isimli hikâyedeki Menekşe'nin kocası köyün imamıdır. Yine bu adamın mesleğiyle ilgili hiçbir bilgi verilmemiştir.

"*Dikenli Terlikler*" isimli hikâyedeki Hasan Efendi, fabrikada işçidir.

"*Piçali Yazanağı*" adlı hikâyede Ali'nin dayıları boyacılık yapmaktadırlar.

"*Ağabeyleri boyacı olduğu için mi, yoksa kendisi boyanmaya çokça düşkün olduğu için mi bu adı almıştı, bilmiyorum.*" (s.60)

"*Bize Gülmek Yaraşır*" isimli hikâyede Cemal Gümüşdere'nin bir işi yoktur fakat ara sıra inşaat işlerine gider.

"*Yağmur Sıcağı*" isimli hikâyedeki Osman Bey, genel makineler biriminin bakım ve onarım atölyesi şefidir.

"*Altın Gibidir Oğlum*" isimli hikâyedeki Sadık Efendi, geçimini leblebi satarak sağlamaktadır.

“Okul önüne gideceğini söyler yarın. Çocuklar çok sever Girit leblebisi. Kıtır kıtır. Çıtır çıtır.” (s.35)

“...*Atın Önünde Et...*” isimli hikâyedeki Ahmet kasaptır. Evlendikten sonra çocuklarına bakabilmek için canla başla çalışmıştır. Giyimine özen gösteren bir adamdır.

“Kasaptı; ama bildiğimiz kasaplardan değildi.’ Üstü başı tiril tiril, tertemiz, ütü kokar gömlekleri, pantolonları kılıç gibi, yakaları kolalı.” (s.51)

“*Bir Dağ Lalesi*”¹¹¹nde Turhan Bey, profesördür. Bilim dünyasına kendisini adanmış akademik düzeyde çalışmaları olan bir adamdır.

“*Sevginin Eskimezliği*” isimli hikâyedeki Salim, hırslı biridir ve mesleğinde iyi bir yere gelebilmek için çok çalışır.

“Önce şef yardımcılığına sonra, sonra şefliğe, müdür yardımcılığına, şimdi müdürlüğe... Genel müdürlüğe bile çok uzak olduğu söylenemez artık.” (s.65)

“*İçdenizin Dalga Boyu*”¹¹² isimli hikâyedeki Rıza Bey, bayan kuaförüdür. Hikâyede saçını kestirmeye gelen daimi müşterisi Gül Hanım ile yakından ilgilenir. Mesleğini severek yapan bir adamdır.

“*Tek Çizgi İnce Bir Mor*”¹¹³da ise Güngör Bey’in ne iş yaptığıyla ilgili net bir bilgi verilmemiştir. Hikâyede anlatıcının kadının patronu olarak geçmektedir. Kibar, zarif ve çalışanlarına karşı duyarlı bir adamdır.

¹¹¹ Feyza Hepçilingirler, “Bir Dağ Lalesi”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

¹¹² Feyza Hepçilingirler, “İçdenizin Dalga Boyu”, **Kırlangıcsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*Haydarpaşa – 19.35*” isimli hikâyedeki iskele görevlisi mesleğini çok seven bir adamdır. Mesleğini tam anlamıyla yerine getirir. İskelede vapura inip binenleri çok iyi bir şekilde kontrol eder. Jetonsuz gemiye binmeye çalışan tinercilere, esrarkeşlere fırsat vermez. İskelenin güvenliğini sağlar. Uygunsuz davranışlarda bulunanları kibarca uyarır.

“*Bu Uzun Geceler*”¹¹⁴ isimli hikâyedeki Rüştü Bey, Maliye Müfettişi olarak görev yapmaktadır. Rüştü Bey’in mesleğiyle ilgili hiçbir bilgi verilmemiştir.

“*Deniz Yosunlu Bir Taş Duvar*” isimli hikâyedeki Haydar Bey’in patronu Hulusi Bey’dir. İşine pek düşkün olmayan Hulusi Bey, bütün işleri Haydar’a bırakmıştır. İşinden çok kendi zevkine önem veren bir adamdır.

“*Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi*”¹¹⁵ isimli hikâyedeki bordo pantolonlu adam ve patronundan bahsedilebilir. Bordo pantolonlu adam, bir fabrikada bekçilik yapmaktadır. Mesleğine önem veren bir adamdır. Patronu hakkında bilgi verilmemiştir.

“*Durulur Mu Bu Sular?*”¹¹⁶ isimli hikâyede Metin Üsten, Türkiye’nin en ünlü gazetecilerinden biri olarak geçer.

¹¹⁴ Feyza Hepçilingirler, “Bu Uzun Geceler”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

¹¹⁵ Feyza Hepçilingirler, “Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi”, **Öykünmece**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.

¹¹⁶ Feyza Hepçilingirler, “Durulur Mu Bu Sular?”, **İşte Gidiyorum**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2009

2. 2. 4. Yaşlarına Göre Erkekler

Yaşlarına göre erkekler, genç erkekler ve yaşlı erkekler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

2. 2. 4. 1. Genç erkekler

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerine genel olarak bakıldığında genç erkeklerinin yaşlı erkeklere oranla çoğunlukta olduğu görülmektedir. Şimdi bunları sırasıyla genç erkekleri incelemeye çalışalım.

“Bize Gülmek Yaraşır” isimli hikâyedeki Rasim Çakır, mesleğinin dördüncü yılında genç bir öğretmendir. Merkez ilkokullarında birinde görevlidir. Yine aynı hikâyedeki Ferdi Ocak, kahvehanede garsonluk yapan genç bir delikanlıdır.

“Yaşım tutmuyormuş daha, öyle diyor, hele bir tutsun, bağlasalar durmam burada. İş mi bu be abi? Çay götür, çay getir, para al, para üstü say . Hele şu nargileci moruklara hiç dayanamıyorum.” (s.84)

“Yağmur Sıcağı” isimli hikâyede Osman Usta, sorumluluklarının bilincinde olan genç bir adamdır. Aynı şekilde hikâyede geçen Osman Bey'in asker arkadaşı Musto, dedikoducu bir tiptir.

“Eski Bir Balerin” isimli hikâyedeki Bilal, Ingre Buckman'ın oğludur. Bilal, fırsat buldukça annesini ziyaret eden bir gençtir. Her ne kadar annesini sık sık ziyaret etse de ona bir türlü yaranamaz.

Aynı kitabın sekizinci hikâyesi olan “*Mor Üstüne Yazılmış*” isimli hikâyedeki Ahmet, annesine bakan genç bir delikanlıdır. Babası, Ahmet’i ve annesi terk etmiştir. Evin bütün sorumluluklarını genç yaşta üstlemiştir.

“*Ürkü Kuşunun Kanat İzi*”¹¹⁷nde İhsan, pratisyen bir doktordur. Uzmanlık sınavına hazırlanmaktadır. Mesleğine önem veren idealist bir gençtir.

“*Kekikdağı/Dağkekiği*”¹¹⁸ isimli hikâyedeki İsmail, köyde yaşayan genç bir delikanlıdır. Sevdiği kızla evlenip şehirde bir hayat kurmayı hayal eder.

“*Doğru Yürü Oy Gelin*” nde ise Nazım, sevdiği kızla evlenmek isteyen yiğit bir delikanlıdır. Annesinin tüm direnişlerine rağmen delikanlılığın vermiş olduğu duyguyla sevdiği kızdan asla vazgeçmeyen bir gençtir.

“*Sevginin Eskimezliği*”¹¹⁹ isimli hikâyedeki Salim iki kız babası genç bir adamdır. Daha çok küçükken öksüz kalan Salim ve kardeşi Selim’e anneannesi sahip çıkar. Salim çok çalışkandır ve anneannesi onu okutur. Selim, ise yaramaz ve haylaz bir çocuktur. Dolayısıyla onun eğitimine pek önem verilmez. Yıllar sonra Selim, anneannesini sık sık ziyaret eden bir genç olurken, Salim anneannesini arayıp sormayan vefasız biri olur. Yıllar sonra Salim, anneannesinin evine gider. Bu yaşlı kadıncağz nice emeklerle büyüttüğü vefasız genci karşısında görünce şaşırır. Salim’e eskisi gibi sıcaklık göstermez. Kardeşi Selim’in anneannesini sık sık ziyaret edip, aradığını öğrenir ve onu kıskanır.

“*Yine Ziller Çalıyor*”da ise genç bir delikanlı olarak Tamer dikkat çekmektedir. Tamer, akıllı, uslu, terbiyeli bir gençtir. Siyasi suçta hapse girer.

¹¹⁷ Feyza Hepçilingirler, “Ürkü Kuşunun Kanat İzi”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

¹¹⁸ Feyza Hepçilingirler, “Dağkekiği/Kekikdağı”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

¹¹⁹ Feyza Hepçilingirler, “Sevginin Eskimezliği”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

Hapisten çıkınca yağ fabrikatörü akrabalarının yanında çalışır ve yarım kalan üniversitesini bitirir. İş yeri sahibi Yusuf Bey, kızını Tamer ile evlendirmek ister fakat Tamer bunu kabul etmez ve işten ayrılır. Annesinin üzmemek için işten ayrıldığını söylemez ve annesine bir mektup yazıp evi terk eder.

“Seni çok seviyorum anneciğim sakın unutma. Diye mektup yazınca gözleri doldu. Daha çok şey yazmak gerekmez ki, anneler, yazılmayanları da okuyabilir. Oğlun, diye imzaladı minik kâğıdın altını.” (s. 100)

“Kırlangıçsız Geçti Yaz” isimli kitapta genç erkekler iki hikâyede karşımıza çıkar. “Sevginin Eskimezliği”ndeki Salim ve “Yine Ziller Çalıyor”daki Tamer, her ikisi de aile terbiyesinde akıllı, terbiyeli, uslu gençlerdir. Salim’i annesi öldüğü için annesi yetiştirmiştir. Tamer ise annesi büyüt müştür.

“Savrulmalar” a genel olarak bakıldığında genç erkeklere pek fazla yer verilmemiştir. “Darmadağın”daki Yılmaz, sevgilisi tarafından terk edilince bunalıma giren delikanlıdır. Terk edilmenin acısını unutmak için çeşitli yollara başvuran Yılmaz, kendisini iş adamlığına kaptırır.

2. 2. 4. 2. Yaşlı erkekler

“Dikenli Terlikler”deki Hasan Efendi, yaşlı bir adamdır. Yaşlı olması nedeniyle iş yerinde sürekli dalga geçilmiştir. Gururlu bir adam olan Hasan Efendi, kendisiyle dalga geçilmesinden hiç hoşnut değildir. Yaşlı bir adam olduğu için iş arkadaşlarından saygı bekler fakat ona hiç kimse saygıyı göremez.

“Bize Gülmek Yaraşır”daki Ferdi Ocak’ın garsonluk yaptığı kahvehaneye çay içmeye yaşlı adamlar gelir. Bu adamlar hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.

“*Eski Bir Balerin*” isimli kitapta tek bir yerde yaşlı erkek dikkat çekmektedir. “*Gerdek*” isimli hikâyedeki İhsan Bey, iki çocuk, üç torun sahibi emekli bir albaydır. Kültürlü, kibar bir beyefendidir.

“*Kırlangıçsız Geçti Yaz*” isimli kitabın iki hikâyesinde yaşlı erkeklerden bahsedilmiştir. İlki “*Kıvılcımsız*” isimli hikâyedeki Bela Dayı’dır. Bela Dayı, ellili yaşlarda bembeyaz saçlı bir adamdır. Bela Dayı’nın sanat, edebiyat ve politikaya ilgisi vardır. Yaşlı erkeğin yer aldığı bir diğer hikâye ise “*Gün Selleri*” isimli hikâyedeki İhsan Bey’dir. İhsan Bey, fotoğraf çekmeye meraklı yaşlı bir adamdır. Gençliğinde motosikletine binerek dağlara çıkar; dağların, yalıların, koyların, gün batımlarının fotoğrafını çekerdi. Motosiklete binemeyecek kadar yaşlanınca bu güzel manzaraların fotoğrafını çekmekten mahrum kalır.

“İhsan Bey’in motosiklete binemeyecek ve bu parlak günüşiğine rağmen fotoğraf çekmeyecek kadar yaşlanacağını da, o ışık gözlü adamın gözlerini ve ışığını alarak yaşamımdan çekilip gideceğini de o zaman biliyordum.” (s.142)

“*Savrulmalar*”ın üçüncü hikâyesi olan “*Haydarpaşa 19.35*”teki iskele görevlisi yaşlı adam, altmış beş yaşında, emekliliği gelmiş biridir. Çok konuşkan biri değildir. Karısının çenesinden bıkmış bir adamdır. Altmış beş yaşında gerçek aşkı bulacağına inanan bu adam, gerçek aşkı bulmadan bu fani dünyadan çekip gitmek istemediğini söyler.

“*Ertesi Gün*” isimli hikâyedeki adam, karısından sıkılmış, evliliğin özgürlüğü kısıtladığını düşünen ellili yaşlarda yaşlı bir adamdır. Yaşadığı mutsuz bir evlilikten sonra mutluluğu yakalamaya çalışır. Evli bir kadınla yasak aşk yaşar. Üniversitede okuyan bir kızı vardır. Bir gün bara gider ve orada tanıştığı Gonca isminde on sekiz

yaşında genç bir kızla birlikte olur. Ahlaksız bir kız olan Gonca'ya her ne kadar ondan yaşça büyük olduğunu söylese de kıza söz geçirememiştir.

“Çok yaşlıyım, baban yaşındayım. Diyorum, dinlemiyor. Kafam bulanık; ama senin yaşında kızım var benim, demekten kaçınmayı yine de akıl edebiliyorum.

(s.47)

“Gidemem” isimli hikâyede Mahmut Dede, 70 yaşında yaşlı bir adamdır. Felçli Mahmut Dede'ye kızı bakmaktadır.

*“Belki Sonra”*¹²⁰ isimli hikâyede Dimitri Monikos, Tüccar Dionis Varatas ve Fabrikatör Dimitri Madianos yaşları altmışın üzerindeki erkeklerdir. Türkiye aleyhine casusluk yaptıkları için sınır dışı edilmişlerdir.

*“Bitsin Hayırlısıyla Bu Beyhude Sonbahar”*¹²¹ isimli hikâyedeki yaşlı adam, ölümü bekleyen bir adamdır. Bir an önce ölmeyi arzular, kızı Yıldız'a yük olmak istemez. Hayatı çok seven bu adam, öldükten sonra ebedi huzura kavuşacağına inanır.

*“Elimde olsaydı ben de giderdim arkadaşlarla birlikte. Niye bu kadar uzun kaldım, bilmiyorum. Şimdi senin yardımın gerekiyor Azrail Bey oğlum. Göreyim seni! Bu sefer beni geri çevirme.”*¹²²

¹²⁰ Feyza Hepçilingirler, “Belki Sonra”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

¹²¹ Feyza Hepçilingirler, “Bitsin Hayırlısıyla Bu Beyhude Sonbahar”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

¹²² Feyza Hepçilingirler, “Bitsin Hayırlısıyla Bu Beyhude Sonbahar”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2009.

2. 2. 5. Yardımcı Figür Durumundaki Erkekler

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde yardımcı figür konumundaki erkeklerin bazı hikâyelerde işlevselliği bulunurken bazılarında ise sadece isimleri geçmektedir.

“*Fava*”daki kadının kocası, yardımcı figürdür. Onun, hikâyenin gelişiminde pek bir etkisi yoktur. Karısını ve hasta çocuğunu terk edip gitmiştir.

“*Sızı, Sancı Her Gece*”deki Halûk Bey, hikâyede yardımcı figürdür. Filiz Hanım'ın, kocasıdır. Karısına çocuğunu aldırması konusunda baskı yapar.

“*Menekşe'nin Bebesi*”nde ise Menekşe'nin kocası, yardımcı figürdür. Adamın ismi bile geçmez, sadece imam olduğu bilinmektedir.

“*Dikenli Terlikler*” isimli hikâyede ise Hasan Efendi ve oğlu İsmail, yardımcı figürlerdir. Hikâyenin gelişiminde her ikisinin kısa görevleri vardır. İsmail, çocuklar; Hasan Efendi ise eşler bölümünde ayrıntılı olarak incelenmiştir.

“*Hoş Geldiniz Çocuklar*” isimli hikâyede Ahmet, yardımcı kahramandır. Ahmet'in yedi nüfuslu ailesini geçindirmek için kundura tamirciliği yapar.

“*Piçali Yazanağı*”ndaki Ali'nin dayıları, yardımcı figürlerdir. Ali'nin dayıları boyacılık yapmaktadır.

“*Bize Gülmek Yaraşır*” isimli hikâyedeki Ferdi Ocak'ın babası ve ağabeyi, yardımcı figürlerdir.

“*Yağmur Sıcağı*”nda ise tek başına tatile gelen kadının doçent kocası, yardımcı figürdür.

“*Eski Bir Balerin*” isimli hikâyedeki Ingre Buckman’ın kocası Haldun, yardımcı figürdür. Ingre Buckman akvaryumdaki balığın gözlerini kocasının gözlerine benzetir.

“*Gerdek*” isimli hikâyedeki Şevket ve İhsan Bey, yardımcı figür durumundaki erkeklerdir. Şevket, Ziyet’in hayatındaki ilk erkek, İhsan Bey ise son erkektir. Bu yönüyle bu iki erkeğin hikâyenin gelişmesinde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

“*Er Mektubu Görülmüştür*” isimli hikâyede geçen askerin arkadaşları Menemenli Salih, Mehmet Ali Çavuş, Arap Hüseyin ve Doğramacı Rıza, yardımcı kahramanlardır.

“*Üç Nokta Bir Çizgi*”de ise Figen’in kocası, yardımcı figürdür.

“*Aykırı Bir Öykü*”¹²³de minibüs şoförü, arkadaşı ve evrak çantalı iki adam, yardımcı figürlerdir.

“*Donakalmak II*”¹²⁴ isimli hikâyedeki otobüste kadının yanına oturan adam, yardımcı figürdür. Adam, kadının yanına oturur ve gazetesini okumaya başlar. Kadın, bu gazeteden haberlerden hareketle bize hikâyeyi anlatmaya başlar. Bu hikâyede gecekondu yıkımına gelen megafonlu ve şapkalı adamlar yardımcı figürlerdir.

“*Sevginin Eskimezliği*” isimli hikâyedeki Salim’in kardeşi Selim, yardımcı figürdür. Selim, Salim’in aksine daha yaramaz, haylaz bir çocuktur. Yıllar sonra Selim, olgunlaşır o haylazlığından eser kalmaz.

¹²³ Feyza Hepçilingirler, “Aykırı Bir Öykü”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

¹²⁴ Feyza Hepçilingirler, “Donakalmak II”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

“*Cibar Attım Şeş Oynadım*” isimli hikâyedeki doktor, yardımcı figürdür. Ziya Efendi’nin çapkınlıklarına müdahale eden bir adamdır.

“*Yine Ziller Çalıyor*” da ise Yusuf Bey, yardımcı karakterdir. Yusuf Bey, zengin bir fabrikatördür. Şişman, kır saçlı bir adamdır. Yanında çalışan Tamer’e kızıyla evlenmesini teklif eder. Tamer, çok iyi bir aile çocuğu olduğu için onu kaçırmak istemez.

“*Ne Güzel Ölmüştüm*” isimli hikâyedeki yaşlı kadının oğlu, yardımcı figürdür. Hasta ve yaşlı annesine bakması için bakıcı kadın tutar. Fakat annesinin bu durumdan pek de hoşnut olduğu söylenemez. Nice büyük sıkıntılarla büyüttüğü oğlunun kendisine bakması için bakıcı tutması kadının zoruna gider.

“*Kıvılcımsız*” isimli hikâyede iki yardımcı kahraman karşımıza çıkar. İlki Bela Dayı, edebiyata ve psikolojiye meraklı bir adamdır. İkincisi ise Sıtkı Bey, şiire meraklı bir adamdır. Dilin inceliklerini bilen ve dilin düzgün kullanılması konusunda insanları uyaran duyarlı bir insandır.

“*Ölüm Çiçekleri*”¹²⁵nde anlatıcı kadının oğlu Onur, komisyoncu ve şişman adam, yardımcı karakterlerdir. Onur, yaşlı annesinin tek başına yaşamaması için yanına çağırın duyarlı bir evlattır. Komisyoncu hakkında bir bilgi verilmemiştir. Şişman adam ise sarışın, kel, iri cüsseli bir adamdır.

“*Bu Uzun Geceler*” isimli hikâyedeki Rüştü Bey, yardımcı figürdür. Olayları gün yüzüne çıkarmaya çalışan meraklı bir adamdır.

¹²⁵ Feyza Hepçilingirler, “Ölüm Çiçekleri”, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

“İsa Güller”ndeki papaz, yardımcı figürdür. Hıristiyan kızlara “İsa’nın Gülleri” yorumunu yapan kişidir.

“Islak Kedi” isimli hikâyede gazete bayisinde çalışan adam, yardımcı figürdür.

“Önce Metaller Isınır” isimli hikâyedeki taksici, yardımcı karakterdir. Anlatıcı adamla dertleşir. Taksici olmasının yanı sıra kiralık bir katildir.

“Söylemek İstesem”de ise Süheyla Hanımın kocası, yardımcı figürdür. Karısını terk eden bu adam hakkında bilgi verilmemiştir.

“Deniz Yosunlu Taş Duvar” isimli hikâyedeki Hulusi Bey, yardımcı figürdür. Zevkine düşkün bir adamdır. Şehir hayatının bütün olanaklarından faydalanır. Sık sık sinemaya, tiyatroya gider.

“Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi”¹²⁶ isimli hikâyedeki bordo pantolonlu adamın patronu, yardımcı figürdür. Bu adam, hikâyenin başında kötü bir karakter iken hikâyenin sonunda iyi bir karakter olur.

“Bu Gemi Nereye?...”¹²⁷ isimli hikâyede Filip ve arkadaşı Jak, yardımcı figür konumundaki erkeklerdir. Yabancı erkekler kısmında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

“Gidemem” isimli hikâyede Mahmut Dede, yardımcı kahramandır.

“Kaderi Çizenler Kaderi Çizilenler” isimli hikâyede Yorgo Efendi’nin yakın arkadaşı Kostas, yardımcı figürdür.

¹²⁶ Feyza Hepçilingirler, “Kanadı Kırık Bir Kuş Gibi”, **Öykünmece**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.

¹²⁷ Feyza Hepçilingirler, “Bu Gemi Nereye?”, **İşte Gidiyorum**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2009.

“*Venezis’in Evi*”nde Yunanlı yazar İlias Venezis’in hayatını kurtaran Türk subayı, yardımcı kahramandır.

“*Durulur Mu Bu Sular?*” isimli hikâyede Eviniki’ye sahip çıkan Andrea, yardımcı kahramandır. Çok iyi niyetli bir adamdır.

“*Lisa’nın Bebeği*” isimli hikâyede Lisa’nın babası, yardımcı kahramandır.

“*Seyit Çocuk İstanbul’u Gördü*” isimli hikâyede Seyit’in babası Mevlüt, yardımcı kahramandır. Çocuğunu çok seven bir babadır.

2. 2. 6. Kurgusal Erkekler

“*Sabah Yolcular*” isimli kitapta iki kurgusal hikâye vardır. Bunlardan birincisi “*Yaşamdır Yenilenen*”dir. Bu hikâyedeki kurgusal erkek Sadi Bey’dir. Sadi Bey, toplum kurallarına karşı ilgisiz ve vurdumduymaz bir adamdır. O, askere gitmemek için sahte evrak hazırlar.

“*Para yedirmiş Sadi Bey, ‘Askerliğini yaptı’ diye kâğıt vermişler eline.*”

(s.27)

İkinci hikâye ise “*Gel Birlikte*” isimli hikâyedir. Bu hikâyede ise yazar baba ve küçük kızının kurguladığı hikâye anlatılır. Bu hikâyede iki kurgusal erkek şöyle anlatılmaktadır. İlki trende karısıyla birlikte oturan adamdır. Bu adam karısını çok seven kibar bir adamdır. Diğeri ise tren istasyonunda çalışan adamdır. Bu adam, üç çocuk babasıdır. Karısını ve çocuklarını çok sever. Az maaşıyla kıt kanaat geçinmeye çalışır.

“*Sevgiye Dikkat*”¹²⁸ isimli hikâyenin içindeki kurgusal erkek, iyi bir eş aynı zamanda çocuklarını çok seven bir babadır. Bu hikâyede mutlu bir aile tablosu kurgulanmıştır.

“*Kırlangıçsız Geçti Yaz*” isimli kitapta iki hikâyede kurgusal erkek vardır. Bunlardan ilki “*Öyküsüne Sığmayan Küçük Adam*” isimli hikâyedeki kurgusal adam çiçeği burnunda genç bir memurdur. Evli ve dört çocuk babasıdır. Kasabada yaşayan bu adam, çocuklarına daha iyi bir eğitim imkânı sunabilmek için İzmir’e tayin istemiştir.

İkincisi ise “*Başkaldırı Olarak Uyumak*” isimli hikâyedeki kurgusal adam, karısını çok seven bir adamdır. Askerdeyken karısına olan özlemini dile getirir. Adam, hayallere dalar. Uykusunun kaçtığı gecelerde çocuklarının iş kurup onları evlendirdiğini günleri hayal eder. Bunları düşündükçe mutlu olur.

¹²⁸ Feyza Hepçilingirler, “*Sevgiye Dikkat*”, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

2. 3. HİKÂYELERİNDE ÇOCUKLAR

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde genel olarak çocuklara fazlaca yer verilmektedir. Çocukların, hikâyelerde kimi zaman doğrudan, kimi zaman da dolaylı etkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu bölümde çocuklar genel olarak ele alınmıştır. Şimdi sırasıyla hikâyelerde yer alan çocuklardan söz etmeye çalışalım.

İlk olarak “*Sabah Yolcuları*” isimli kitaba bakıldığında hemen hemen bütün hikâyelerde çocuklara rastlanmaktadır. İlk hikâyesi olan “*Fava*” daki Fatoş, hasta bir çocuktur. Bu çocuğun fava yemesi yasaktır. Annesinin uyarılarına rağmen bu yemeği yiyen Fatoş ölür. Annesi bu duruma çok üzülür.

“*Sızı, Sancı Her Gece*” isimli hikâyedeki çocuklar, Özgür ve Özlem'dir. Bu iki kardeşe anneleri çalıştığı için babaanneleri bakmaktadır.

“*Menekşe'nin Bebesi*”nde ise çocuklar net bir şekilde verilmemiştir. Menekşe'nin hasta bebeği Fatoş, hastaneye götürürken yolda ölür. Menekşe'nin birçok çocuğu vardır. Fakat Fatoş'un acısını hiçbir zaman unutamamıştır.

“*Dikenli Terlikler*” isimli hikâyedeki İsmail, evin tek çocuğudur. Babası hapse girince annesi onu okutup büyütüştür. İsmail, liseyi bitirdikten sonra Amerika'ya gitme hakkı kazanmıştır. Orada okulunu tamamladıktan sonra kendisine iş bulmuştur. Onu bütün zorluklara rağmen okutup büyüten annesini unuttur. Vefasız bir çocuktur.

“*Hoş geldiniz Çocuklar*” isimli hikâyede Sibel Derya'nın öğrencileri olan çocuklardan bahsedilebilir. Ahmet, fakir bir ailenin çocuğudur. Babası kundura tamirciliği yapar. Ahmet'e halası bakar. Ünsal, ise kalbi delik hasta bir çocuktur.

“*Ben Yalancı Mıyım?*”daki çocuk, annesi ve babası Almanya’ya çalışmaya gidince anneannesinin yanında kalmıştır. Bu durumdan pek hoşnut değildir. Çünkü diğer çocuklar gibi anne ve babasını yanında ister. Sevgiye ve ilgiye muhtaç olan bir çocuktur. Anne ve babasının yanında olduğu takdirde çok mutlu olacağını söyler. Hayalperest bir çocuktur. Kendine hayali arkadaşlar edinir ve onlarla oynar.

“*Gel Birlikte*” isimli hikâyedeki çocuk babasıyla birlikte hikâyeye yazmaya heves eden küçük bir kız çocuğudur. Babası hikâyenin sonunu kızına bırakır ve çocuk kendi hayal gücüyle hikâyenin sonunu tamamlar.

“*Piçali Yazanağı*”ndaki Ali, babasız büyüyen bir çocuktur. Okul başlamadan önce neşeli, hareketli bir çocukken okulun başlamasıyla Ali’nin huzuru kaçmıştır. Okula ilk başladığı gün anlamını bilmediği ‘piç’ sözcüğünün söylenmesi onu rahatsız etmiştir. Daha sonra bu sözcüğün anlamını öğrenen Ali, çok üzülür ve bunun acısını annesinden çıkarır. Annesi ise bu duruma dayanamaz ve intihar eder. Annesinin ölümüne sebep olan Ali, ölünceye kadar vicdan azabı çeker.

“*Bize Gülmek Yaraşır*” isimli hikâyedeki Kerem, çalışkan, dürüst bir çocuktur. Güzel bir yüzü vardır. Çevresindeki insanlar onu çalışkanlığı ve dürüstlüğüyle sever. Kerem, ilkokul üçüncü sınıftayken hastalanır ve ölür. Aynı hikâyedeki bir diğer çocuk ise Kerem’in ablası Aslı’dır. Onun Kerem kadar başarılı olduğu söylenemez. Hem okuyup hem çalışan Aslı, bazen zengin ailelerin çocuklarına bakıcılık yapar.

Feyza Hepçilingirler’in “*Sabah Yolcuları*” isimli kitabına genel olarak incelendiğinde çocukların, annelerinin hayatında etkin bir rolü vardır. Babasız

büyüyen bu çocukların bütün ihtiyaçları anneleri tarafından karşılanmaktadır. Özellikle erkek çocukların anne sevgisi ağır basmaktadır.

“*Altın Gibidir Oğlum*”¹²⁹ isimli hikâyedeki Sadık Efendi’nin çocuklarından biri olan Ahmet, küçük yaşına rağmen çalışıp eve ekmek getiren terbiyeli, akıllı, olgun bir çocuktur. Okumaya heveslidir; ancak maddi imkânsızlıklardan ötürü okuyamamıştır. Sadık Efendi’nin bir de kızı vardır. Onu, oğlunu sevdiği kadar sevmez. Çünkü o tembeldir ve onun içinde okuma isteği yoktur. Babası da ilkokulu bitirir bitirmez onu evlendirmeyi düşünür.

“*Kız, ‘Oku Kızım.’ diye eline tutuşturulan ders kitaplarını bile okumazken, oğlan gece yarılarında dek gaz lambasını yatağının başına alıp kitap okumakta. Bu dünyanın işleri bir garip.*” (s.35)

“*Sarı Kır Çiçekleri*” isimli hikâyede küçük yaşta olan Kerem Can, yeni yeni konuşmaya başlayan bir çocuktur.

“*Kapı çalınca Kerem Can’la kavga ettiler kapının arkasında. ‘Babiş’ dedi. Kerem Can, ‘Ben açty...’ Aç bakalım hadi!*” (s.45)

“*Eski Bir Balerin*” isimli hikâyede çocuklardan pek fazla bahsedilmemiştir. Sadece “*Altın Gibidir Oğlum*” isimli hikâyedeki Ahmet’in dürüstlüğünden, çalışkanlığından ve terbiyesinden bahsedilmiştir. Babası böyle bir evlat yetiştirdiği için oğlunu çok sever fakat kızından pek memnun değildir. Çünkü kızı çok tembeldir ve okulu hiç sevmeyen bir çocuktur.

¹²⁹ Feyza Hepçilingirler, “*Altın Gibidir Oğlum*”, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

“*Ürkek Kuşlar*” isimli kitabın “*Suçluyum... Babama Karşı*” isimli hikâyesinde annesinin kışkırtmaları sonucu babasına kin duyup sonradan pişman olan çocuktan bahsedilir. Bu çocuk, büyüyünce babasını dinlememiş olmanın suçluluğu içerisinde.

“*Çıplak Dal Uvertürü*”¹³⁰deki çocuk gönülsüz bir şekilde annesinin zoruyla müzik dersi alan çocuktan bahsedilir. Annesinin zoruyla müzik dersi alan bu çocuk aslında çok yetenekli bir çocuktur.

“*Eğri Redifli Gazel*” isimli hikâyedeki Elifiye, her şeye çok meraklı boş konuşan bir çocuktur. Bu yüzden sık sık babasını da bunaltır.

“*Başkaldırı Olarak Uyumak*” isimli hikâyede uyumak için yatağına yatan hayalperest çocuk anlatılmaktadır. Küçük yaşına rağmen gece yatmadan önce evleneceği kızı hayalini kurar.

“*Beni sevecek kız, belki okuldan çıkmıştır şimdi, evine gidiyordur. Belki kendisine pastayla coca-cola ismarlayacak bir sevgilisi olmasını düşünüyordur. Onu koruyacak, kollayacak yüreklice sevecek birini, beni bekliyordur.*” (s.105)

“*Kırlangıçsız Geçti Yaz*”ın üç hikâyesinde çocuklara yer verilmiştir. “*Eğri Redifli Gazel*” ve “*Başkaldırı Olarak Uyumak*” isimli hikâyelerde çocuk kahramanlardan söz edilebilir. Bu hikâyeler arasında “*Eğri Redifli Gazel*”deki Elifiye, çok meraklı bir çocuktur. Babasının edebiyatla ilgilenmesi onun da hoşuna gider. “*Başkaldırı Olarak Uyumak*” isimli hikâyede uyumak üzere olan çocuğun hayalleri anlatılmaktadır. Bu çocuk küçük yaşta evleneceği kızı hayal eder. Bu hayaller ona mutluluk verir.

¹³⁰ Feyza Hepçilingirler, “Çıplak Dal Uvertürü”, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kıtabevi, İstanbul 1990.

“Savrulmalar” isimli kitapta sadece “Deniz Yosunlu Bir Taş Duvar” isimli hikâyedeki Serdar isimli bu çocuk, iyi yetiştirilmiş akıllı bir çocuktur. Ailenin tek çocuğu olmasına rağmen şımarık bir çocuk değildir.

“Arkadaşım Kapı Tokmağı”¹³¹ Cemil, yoksul bir ailenin çocuğudur. Öğretmeninden sürekli dayar yer.

“Cemil’i her zaman döverdi. Çünkü Cemil, sümüklü bir çocuktü. Her zaman, burnunun altından dudaklarına kadar uzanan koyu yeşil ve yapışkan sıvıyla dolaşır.”(s.16)

“Seyit Çocuk İstanbul’u Gördü”¹³² isimli hikâyede Seyit, ürkek bir çocuktur. Tek başına mahallenin değil apartmanın dışına bile çıkmaya cesaret edemezdi. Annesi onun ürkekliğini bildiği için ona güvenir. Seyit arkadaşı Murat ile TEM otobanına gider. Arkadaşıyla karşıdan karşıya geçerken otobüs çarpar. Ailesine haber verilir. Annesi gözyaşları içinde hastaneye gelir. Oğlunu sağ salim görünce mutlu olur. Seyit’i çok sevdiği dedesinin yanına köye gönderir.

¹³¹ Feyza Hepçilingirler, “Arkadaşım Kapı Tokmağı”, **Öykünmece**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.

¹³² Feyza Hepçilingirler, “Seyit Çocuk İstanbul’u Gördü”, **İşte Gidiyorum**, Everest Yay., İstanbul 2006.

SONUÇ

Edebiyatın ana malzemesini gerçek yaşamdan alan Feyza Hepçilingirler, hikâyelerinde şahıs kadrosunu oluştururken hayatın her anında karşılaşılabileceğimiz sıradan kişileri ele almıştır. Çalışmada Feyza Hepçilingirler'in "*Sabah Yolcuları*", "*Eski Bir Balerin*", "*Ürkek Kuşlar*", "*Kırlangıçsız Geçti Yaz*", "*Savrulmalar*", "*Öykünmece*", "*İşte Gidiyorum*" isimli hikâye kitaplarında geçen kişiler farklı kategorilere ayrılarak incelendi. Bu kategoriler oluşturulurken ilk olarak şahısların cinsiyetleri dikkate alındı.

Feyza Hepçilingirler, hikâyelerinde kadın kahramanlara daha çok yer vermiştir. Bunun yanı sıra geçim sıkıntısıyla evini terk eden erkekler de işlenmiştir. Yoğun bir şekilde annelere yer verilen hikâyelerde çocuk kahramanların ayrı bir yeri ve önemi vardır. Az da olsa kurgusal karakterlerin hikâyelerde işlendiği görülmektedir.

Feyza Hepçilingirler, hikâyelerini şahıs kadrosu üzerine yoğunlaştırmıştır. Hikâyelerde geçen kişilerin problemlerini en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır. Bu problemler genellikle toplum baskısı, geçim sıkıntısı, cinsellik ve mutsuz evlilikler olmuştur. Feyza Hepçilingirler, özellikle her açıdan baskı altında kalan kadınların sıkıntılarına ağırlık vermiştir. Terk edilen ve aldatılan kadınlar, çevrenin tüm olumsuz şartlarına göğüs gererek zorlukların üstesinden gelmeye çalışmışlardır.

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde kadın kahramanlar, akrabalık durumlarına göre incelediğinde annelerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. İncelenen yedi hikâyede toplam yirmi tane anne vardır. Bu annelerin on dört tanesi şehirli, altı tanesi köylü kadındır. Şehirde yaşayan anneler hem anne hem de çalışan

bayan olmanın zorluğunu çekmişlerdir. Genellikle kocaları çalışmayan bu kadınların kimi zaman hizmetçilik yaparak kimi zaman da özel sektörde çalışarak evlerinin geçimini üstlendikleri görülmektedir. Köyde yaşayan anneler ise genellikle tarlada çalışarak geçimlerini sağlamışlardır. Bazı hikâyelerde köyde yaşayıp evlat acısı çeken annelerin sıkıntıları anlatılmıştır.

Hikâyelerdeki kadınların sosyal durumlarına bakıldığında on yedi şehirli, sekiz köylü ve sekiz yabancı kadın vardır. Özel sektörde çalışan şehirli kadınların hem ev hem de iş yaşamını bir arada götürmelerinin verdiği sıkıntılara hikâyelerde sık sık yer verilmiştir. Kocalarından da hiçbir destek görmeyen bu kadınların psikolojik durumları dikkat çekmektedir. Köylü kadınlar ise kimi zaman köy hayatından memnun kimi zaman da şehir hayatının hayaliyle yaşayan kadınlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kocaları tarafından terk edilen bu kadınların hayatın bütün yükünü tek başına üstlendikleri ve çocukları için hiçbir fedakârlıktan kaçınmadıkları görülmektedir. Yabancı kadınlara genel olarak bakıldığında bu kadınların Rum veya Yunan kadınları olduğu görülmektedir.

Hikâyelerdeki kadınların yaşlarına genel olarak bakıldığında on yedi genç ve on dört yaşlı kadın vardır. Hikâyelerdeki kadınların yaşları net olarak verilmediği için giyim kuşamlarından veya bir olay karşısındaki tutumlarından yola çıkarak yaşları tespit edilmeye çalışılmıştır. Genç kadınlar bazen kocasını çok seven bazen de onu aldatan veya kocası tarafından aldatılan kadınlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşlı kadınlar, hikâyelerde genellikle anneanne konumundadırlar. Bu kadınların torunlarının büyümelerine katkı sağladığı görülmektedir. Yaşlı kadınlar, kimi zaman çalışan gelinin çocuğuna bakmış kimi zaman da öksüz kalan torununu tek başına büyütme zorunda kalmışlardır.

Hikâyelerde erkek kahramanlar akrabalık durumlarına göre incelendiğinde on üç baba vardır. Bu babalar bazen sorumluluklarının bilincinde bazen de sadece kendi zevki sefasını düşünen adamlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hikâyelerdeki erkeklerin sosyal durumlarına bakıldığında ise on dokuz şehirli, üç köylü ve beş yabancı erkek vardır. Şehirde yaşayan erkeklerin mesleği gereği şehirde yaşadığı görülmektedir. Köylü erkeklerin ise bazıları köyde yaşarken bazıları da şehirde yaşayıp köy hayatına özlem duyan erkekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yabancı erkeklerin genelinin Yunan ve Rum oldukları görülmektedir.

Hikâyelerdeki erkeklerin yaşlarına genel olarak bakıldığında hemen hemen eşit sayıdadır. On yaşlı ve on genç erkek vardır. Yine kadınlarda da olduğu gibi bu erkeklerin yaşlarıyla ilgili kesin bir bilgi verilmemiştir. Genç erkeklerin annelerine destek olup evin bütün yükünü üstlendikleri görülmektedir. Hikâyelerdeki yaşlı erkeklerin şehirde yaşadığı görülmektedir. Bu erkekler şehir hayatının getirmiş olduğu bütün olanaklardan faydalanıp çevrelerindeki insanları okumaya ve kültürlü olmaya teşvik etmişlerdir.

Hikâyeler incelendiğinde karşımıza on sekiz çocuk çıkmaktadır. Mutsuz aile ortamında büyüyen bu çocuklara babaları sahip çıkmadığı için onları anneleri büyütüştür. Annelerin hikâyelerde geçen çocuklar üzerinde etkin bir rolü vardır. Çocuklarına iyi bir eğitim ve yaşam sağlayabilmek için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan annelerin evlat sevgisi ağır basmaktadır.

Hikâye, kurgusal bir türdür. Yazar, hikâyesini kurgularken bazı öğeleri göz önünde tutmak zorundadır. Şüphesiz hikâyeyi oluşturan en önemli öge şahıs kadrosudur. Çünkü şahıs kadrosu yazarın hayat verdiği kişilerdir ve hikâye bu kişiler sayesinde oluşur.

Feyza Hepçilingirler'in hikâyelerinde şahıs kadrosu bir hayli kalabalıktır. Bütün hikâyelerdeki kadınların sayısı yüz yirmi altı, erkeklerin sayısı altmış ikidir. O, hikâyelerinde kadın kahramanlara ağırlık vermiştir. Hikâyelerindeki başkahramanların neredeyse çoğu kadındır. Bunun yanı sıra hikâyelerde zaman zaman erkeklerin de başkahraman olduğu görülmektedir.

Hikâye unsurlarından biri olan kişilere daha çok önem veren Feyza Hepçilingirler, yaşamın her kesiminden sunduğu karakterler ile farklı hayatlara dikkat çekmeyi başarmıştır. Bunu yaparken de kendi yaşamından esinlendiği düşünülmektedir. Parçalanmış bir ailenin çocuğu olan Feyza Hepçilingirler'in gençlik yılları da sıkıntılar içinde geçmiştir. Bu yüzden hikâyelerinde yer alan kahramanlara da bu sıkıntıları yansıttığı düşünülebilir.

Usta öykücü Feyza Hepçilingirler, insanın yaşadığı, hayatın devam ettiği sürece hikâyenin kaynağının da bitmeyeceği inancındadır. Bu inançla yazdığı öykülerde birbirinden farklı insanları anlatarak tadına doyum olmaz eserler ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

Feyza Hepçilingirler'in Hikâyeleri

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Sabah Yolcuları**, Everest Yayınları, İstanbul 1981.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Eski Bir Balerin**, Cem Yayınevi, İstanbul 1985.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Ürkek Kuşlar**, Cem Yayınevi, İstanbul 1990.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Kırlangıçsız Geçti Yaz**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1990.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Savrulmalar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Öykünmece**, Remzi Kitabevi İstanbul 2000.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **İşte Gidiyorum**, Everest Yayınları, İstanbul 2009.

Diğer Kaynaklar:

AKTAŞ, Şerif, **Hikâyecilerimizde Yeni Bir Tarz**, Türk Edebiyatı, Sayı 124, Şubat 1984.

AKYÜZ, Kenan, **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul

BANARLI, Nihat, Sami, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi 2**, İstanbul 1987.

BOYNUKARA, Hasan, “Hikâye ve Hikâye Kavramları”, **Hece Dergisi**, S. 46/47(Ekim/Kasım 2000), s. 131-137

ÇETİN, Nurullah, **Roman Çözümleme Yöntemi**, Öncü Kitabevi, Ankara 2009.

ÇETİN, Nurullah, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Kadarki Türk Hikâyesine Kısa ve Genel Bir Bakış”, **Hece Dergisi**, S.46/47 (Ekim/ Kasım 2000), s. 73-81.

ÇETİŞLİ, İsmail, **Metin Tahlillerine Giriş/2**, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Yanlışlıklar, Altı Çocuk Oyunu**, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1980.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar?** Everest Yayınları, İstanbul 1993.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Çirkin Prenses**, Çınar Yayınları, İstanbul 1994.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Türkçe “Off”**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1997.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Dedim: “Ah!”**, Everest Yayınları, İstanbul 2000.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Sorulmadan**, Everest Yayınları, İstanbul 2000.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Tanrıkadın**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2002.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Türkçe Dilbilgisi Öğretme Kitabı**, Everest Yayınları, İstanbul 2004.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Yıldızların Suya Döküldüğü, Türkçe Günlükleri**, Everest Yayınları, İstanbul 2005

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Dilin Zamana Dokuduğu, Türkçe Günlükleri**, Everest Yayınları, İstanbul 2007.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Dilin Zamana Dokuduğu, Türkçe Günlükleri**, Everest Yayınları, İstanbul 2007.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Ya Armut Ağacı Olursam?**, Heyamola Yayınları, 2007.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Rüzgârın Göğe Savurduğu, Türkçe Günlükleri 3**, Everest Yayınlar, İstanbul 2008.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Üç Nokta Bir Çizgi**, Özyürek Yayınevi, 2008.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Rüzgârın Göğe Savurduğu, Türkçe Günlükleri 3**, Everest Yayınları, İstanbul 2008.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Harflerimizin Gizli Dünyası**, Çınar Yayınları, 2009.

HEPÇİLİNGİRLER, Feyza, **Tohumun Toprağa Düştüğü, Türkçe Günlükleri 4**, Everest Yayınları, İstanbul 2010.

KABAKLI, Ahmet, **Türk Edebiyatı Ansiklopedisi 1**, Türk Edebiyatı Yayınları, İstanbul.

KOLCU, Ali İhsan, **Öykü Sanatı**, Salkımsöğüt Yayınevi, Konya 2006.

KORKMAZ, Ramazan, **İkaros'un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı**, Akçağ Yayınları, Ankara 2002.

KUDRET, Cevdet, **Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman**, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1987.

LEKESİZ, Ömer, “Öykücülüğümüzde Dönemler”, **Hece Dergisi**, S. 47/48 (Ekim/Kasım 2000), s. 18-26.

MUTLUAY, Rauf, **50 Yıllık Türk Edebiyatı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1973.

OKAY, Orhan, Tanzimatçılarla Yenileşmenin Öncüleri, **Türk Edebiyatı Tarihi 3**, İstanbul 2007.

ÖNERTOY, Olcay, **Türk Roman ve Öyküsü**, İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1984.

SAĞLIK, Şaban, “Halk Hikâyelerinde Tahkiye Tekniği”, **Hece Dergisi**, S.32, (Nisan/Mayıs 2009), s. 48-57.

ŞAHİN, Engin, **Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Şahıs Kadrosu**, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa 2008.